

S.C. CAPITEL PROIECT S.R.L.
B-dul. Ferdinand I, nr.8
510 114, Alba Iulia, jud. Alba
J01/260/1997
CUI RO 9479480
Tel/fax : (+40)258 811 500
Tel: (+40)744 633 713
E-mail: capitel_proiect@yahoo.com

MEMORIU GENERAL AFERENT P.U.G. CARAȘOVA jud. CARAȘ-SEVERIN

PROIECT NR.: 23/ 2012

BENEFICIAR: CONSILIUL LOCAL CARAȘOVA
Carașova, nr. 121, jud. Caraș Severin

PROIECTANT GENERAL: S.C. CAPITEL PROIECT S.R.L.
B-dul Ferdinand I, nr.8, Alba Iulia, Jud. Alba
Arh. Barbieri Marius

COLABORATOR URBANISM: S.C. URBAN SYNAPSE S.R.L.-D.
Str. Alexandru Ioan Cuza, nr. 18, Blaj, jud. Alba
urb. Alexandru Damian, urb. Laura Damian

BORDEROU DE PIESE SCRISE ȘI DESENATE

A. PIESE SCRISE

Foaie de garda

Borderou de piese scrise și desenate

Memoriu general

MEMORIU GENERAL

1. INTRODUCERE

1.1 Date de recunoaștere a documentației

1.2 Obiectul lucrării

1.3 Surse documentare

2. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII

2.1 Evoluție

2.2 Elemente ale cadrului natural

2.3 Relații în teritoriu

2.4 Activități economice

2.5 Populația. Elemente demografice și sociale

2.6 Circulația

2.7 Intravilan existent. Zone funcționale. Bilanț teritorial

2.8 Zone cu riscuri naturale

2.9 Echipare edilitară

2.10 Probleme de mediu

2.11 Disfuncționalități (la nivelul teritoriului și a localității)

2.12 Necesități și opțiuni ale populației

3. PROPUNERI DE DEZVOLTARE URBANISTICĂ

3.1 Studii de fundamentare

3.2 Evoluție posibilă, priorități

3.3 Optimizarea relațiilor în teritoriu

3.4 Dezvoltarea activităților

3.5 Evoluția populației

3.6 Organizarea circulației

3.7 Intravilan propus. Zonificare funcțională. Bilanț teritorial

3.8 Măsuri în zonele cu riscuri naturale

3.9 Dezvoltarea echipării edilitare

3.10 Protecția mediului

3.11 Reglementări urbanistice

3.12 Obiective de utilitate publică

4. CONCLUZII - MĂSURI ÎN CONTINUARE

B. PIESE DESENATE

1. Încadrare la nivel național, regional, județean
2. Plan încadrare teritorială și județeană
3. Plan de încadrare în teritoriu – scara 1:15000

4. Localitate CARAȘOVA - situație existentă – scara 1:5000
5. Localitate CARAȘOVA - reglementări urbanistice – scara 1:5000
6. Localitate CARAȘOVA - regim juridic – scara 1:5000
7. Localitate CARAȘOVA - unități teritoriale de referință – scara 1:5000
8. Localitate CARAȘOVA – rețele edilitare – scara 1:5000

9. Localitate IABALCEA - situație existentă – scara 1:5000
10. Localitate IABALCEA - reglementări urbanistice – scara 1:5000
11. Localitate IABALCEA - regim juridic – scara 1:5000
12. Localitate IABALCEA - unități teritoriale de referință – scara 1:5000
13. Localitate IABALCEA – rețele edilitare – scara 1:5000

14. Localitate NERMED - situație existentă – scara 1:5000
15. Localitate NERMED - reglementări urbanistice – scara 1:5000
16. Localitate NERMED - regim juridic – scara 1:5000
17. Localitate NERMED - unități teritoriale de referință – scara 1:5000
18. Localitate NERMED – rețele edilitare – scara 1:5000

MEMORIU GENERAL

1. INTRODUCERE

1.1 DATE DE RECUNOASTERE A DOCUMENTATIEI

<u>DENUMIREA LUCRARI:</u>	ACTUALIZARE PLAN URBANISTIC GENERAL al comunei CARAȘOVA, jud. Caraș Severin;
<u>BENEFICIAR:</u>	CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI CARAȘOVA, jud. CARAȘ SEVERIN
<u>PROIECTANT GENERAL:</u>	S.C. CAPITEL PROIECT S.R.L. B-dul Ferdinand I, nr.8, Alba Iulia, Jud. Alba <i>Arh. Barbieri Marius</i>
<u>COLABORATOR URBANISM:</u>	S.C. URBAN SYNAPSE S.R.L.-D. Str. Alexandru Ioan Cuza, nr. 18, Blaj, jud. Alba <i>urb. Alexandru Damian, urb. Laura Damian</i>
<u>COLECTIV DE ELABORARE:</u>	
Șef proiect:	arh. MARIUS BARBIERI
Urbanism:	arh. MARIUS BARBIERI urb. ALEXANDRU DAMIAN urb. LAURA DAMIAN
Istorie/mediu:	antrop. GLIGOR MIRCEA
Foto:	MARIUS BARBIERI ALEXANDRU DAMIAN MIRCEA GLIGOR
<u>SUBPROIECTANTI, COLABORATORI:</u>	
apa, canal:	sing. IOAN NISTOR
drumuri:	ing. EMIL BODEA
electrice:	sing. VIOREL MACARIE
sociologie și demografie:	ec. SIMONA ZARNESCU

1.2 OBIECTUL P.U.G.

Actualizarea Planului Urbanistic General al comunei Carașova și a Regulamentului local aferent acestuia, corelat cu Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, ca documentație tehnică de urbanism are un caracter director, dar și de reglementare, reprezentând principalul instrument de planificare operațională și de coordonare a amenajării teritoriului în actuala etapă, precum și dezvoltarea localităților componente pe termen scurt și mediu.

Folosind ca metodă de lucru analiza multi-criterială a situației existente, Planul Urbanistic General scoate în evidență disfuncționalitățile și prioritățile de intervenție în teritoriu, propunând totodată orientarea politicilor de amenajare a teritoriului în condițiile respectării dreptului de proprietate, promovării interesului public și dezvoltării durabile a comunei Carașova.

Planul Urbanistic General se elaborează în baza strategiei de dezvoltare a comunei și se corelează cu bugetul și programele de investiții publice ale localităților componente, în vederea implementării obiectivelor de utilitate publică necesare. Totodată prin PUG se identifică zonele pentru care se pot institui reglementări ce nu pot fi modificate prin planuri urbanistice zonale sau planuri urbanistice de detaliu și de la care nu se pot face derogări.

Pe baza acestei orientări strategice Actualizarea Planului Urbanistic General și a Regulamentului Local de Urbanism aferent urmărește atingerea următoarelor *scopuri*:

- implementarea în plan spațial a obiectivelor strategice de dezvoltare ce au fost stabilite prin tema de proiectare;
- optimizarea relațiilor localităților cu teritoriile adiacente și cu tendințele de dezvoltare ale regiunii;
- zonificarea teritoriului administrativ în funcție de componenta spațială dominantă și activitatea umană desfășurată în legătură cu aceasta;
- stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan;
- stabilirea condițiilor de constructibilitate și delimitarea zonelor cu restricții;
- stabilirea și delimitarea zonelor protejate;
- organizarea și dezvoltarea căilor de comunicație;
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii edilitare;
- precizarea obiectivelor de utilitate publică și evidențierea regimului proprietății imobiliare și a circulației juridice a terenurilor;

Problematica specifică pentru unitatea administrativ teritorială analizată o reprezintă:

- relația între dezvoltare regională și teritoriul unității administrative;
- potențialul de dezvoltare economico - socială și mutațiile ce pot interveni în categoriile de folosință a terenurilor.

Obiective:

- Definierea și asigurarea cu amplasamente pentru obiectivele de utilitate publică și particulare;
- Stabilirea destinației generale și a condițiilor de constructibilitate a terenurilor din intravilan;
- Îmbunătățirea calității rețelei de drumuri;
- Protejarea localităților împotriva dezastrelor naturale
- Dezvoltarea echipării edilitare.

SOLICITARI ALE TEMEI PROGRAM

Teritoriul administrativ are o suprafață de 14.145 ha și cuprinde 3 sate: Carașova - reședință de comună, Iabalcea și Nermed.

S-a solicitat realizarea Planului de încadrare în Teritoriului cu piese desenate la scara: 1:25.000 sau 1:10.000, cartograme, scheme și Planurile Urbanistice Generale ale tuturor celor 3 localități la scara 1:5.000, Regulamentul de Urbanism aferent în conformitate cu legislația în vigoare la data licitației sau a documentelor ce vor apărea ulterior.

PREVEDERI ALE PROG. DE DEZVOLTARE A LOCALITĂȚILOR INIȚIAT ȘI APROBAT DE CONSILIUL LOCAL _

În lucrare s-a ținut cont de toate aprobările date de Consiliul Local Carașova în ceea ce privește Certificatele de Urbanism și autorizațiile de construcție eliberate până la data executării lucrării. De asemenea s-au luat în considerare Planul Strategic de Dezvoltare Social Economică a comunei Carașova 2008 – 2013 și presiunile investiționale pentru teritoriul administrativ al comunei, precum și toate inițiativele Consiliului Local până la această dată.

EDITII ANTERIOARE ALE P.U.G., MODIFICĂRI SAU COMPLETARI

1. Plan Urbanistic General – Comuna Carașova, realizat de SC Proiectare CASE SA, 1999.

1.3. SURSE DOCUMENTARE

DATE STATISTICE

Datele statistice folosite la elaborarea actualului P.U.G. au fost eliberate în anul 2010 de către Direcția Județeană de Statistică Caraș Severin.

- *** Caietele statistice ale comunei Carașova;
- *** Recensământul populației 2002 și 2010, Direcția Județeană de Statistică Caraș Severin;

SUPPORTUL TOPOGRAFIC AL P.U.G.

Supportul topografic pentru elaborarea actualizării P.U.G. Constă în ortofotoplanuri la scara 1:5000 și a fost pus la dispoziția proiectantului de către Primăria Carașova.

1.4. BAZA LEGALĂ A ELABORĂRII DOCUMENTAȚIEI:

LEGISLAȚIE DE URBANISM

1. Conținutul cadru al Documentațiilor de Urbanism;
2. Hotărâre nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism;
3. Lege nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, cu modificările și completările ulterioare;
4. Ordin nr. 839/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 50 pe 1991;
5. H.G. nr. 382/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind exigențele minime de conținut ale documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism pentru zonele de riscuri naturale;
6. Hotărârea nr. 26/2006 a Consiliului Superior al Registrului Urbanistilor din Romania, pentru aprobarea regulamentului privind dobândirea dreptului de semnătură ... , cu completările ulterioare.

LEGISLAȚIA PRIVIND AMENAJAREA TERITORIULUI NAȚIONAL

1. Legea 350 pe 2001, privind amenajarea teritoriului și urbanismului, actualizată;
2. Lege nr. 363 din 21.09.2006 Secțiunea I Rețele de transport;
3. Lege nr. 171 din 04.11.1997 Secțiunea a II-a Apa, cu modificările și completările ulterioare;
4. Legea nr. 5 pe 2000 Secțiunea III Zone protejate, cu modificările și completările ulterioare;
5. Lege nr. 351 din 06.07.2001 Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități, cu modificările și completările ulterioare;
6. Lege nr. 575 din 22.10.2001 Secțiunea a V-a Zone de risc natural;
7. Lege nr. 190 din 26.05.2009 Secțiunea a VIII-a zone cu resurse turistice;
8. OUG nr. 27/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr.350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul;

LEGISLAȚIE DE MEDIU

- Legea 451/2002 de ratificare a Convenției Europene a Peisajului adoptată la Florența la 20 octombrie 2000,
- Legea 24/2007 privind privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane;
- Lege nr. 265 /2006 privind protecția mediului;
- Legea nr. 426-2001 privind regimul deșeurilor;
- Legea 462/2001, privind regimul ariilor naturale protejate;
- HG 1284/2007 modificat HG 971/2011 privind declararea ariilor de protecție specială

avifaunistică;

- HG nr. 2.151/2004, privind instituirea regimului de arie naturala protejata pentru noi zone;
- O.G. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare;
- OUG 57/2007 - regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei salbatice;
- Ordin MMDD nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară ... în România;

LEGISLAȚIA DE PATRIMONIU

1. Legea 157/1997 privind ratificarea Convenției pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei;
2. Legea 575/2001 (OG 47/2000) privind protecția patrimoniului UNESCO;
3. Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, cu modificările și completările ulterioare;
4. Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, completată și modificată;
5. Legea 378/2001 (OG 43/2000 (R) privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, cu modificările și completările ulterioare;
6. Ordin MCC nr. 2361 din 12 iulie 2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute.

LEGISLAȚIE CONEXĂ

1. Legea nr. 107/1996 (Legea apelor);
2. Legea 347/2004 (Legea muntelui);
3. Codul Civil din 17.07.2009;
4. Legea 46/2008 privind Codul Silvic;
5. legea 251/2001, privind administrația publică locală, cu modificările ulterioare;
6. OMS Nr. 536/1997, pentru aprobarea Normelor de igienă și a recomandărilor privind mediul de viață al populației;
7. O.G. nr. 43/1997 - republicată, privind regimul juridic al drumurilor

GHIDURI ȘI ALTE DOCUMENTE

1. *Ghid* privind metodologia de elaborare și conținutul – cadru al Planului Urbanistic General, aprobat prin *Ordinul* ministrului lucrărilor publice și amenajării teritoriului nr. 13N din 10.03.1999, indicativ GP038/99;
2. *Ghid* privind elaborarea și aprobarea Regulamentelor locale de urbanism, reglementare tehnică, indicativ GM-007-2000 aprobat prin Ordin nr.21/N/2000 al MLPAT;

1.5. STUDII DE FUNDAMENTARE

(Lista studiilor și proiectelor elaborate anterior P.U.G)

1. Planul local de măsuri pentru resucirea poluării apelor carstice în cadrul UAT Carașova, 2003.
2. Planul strategic de dezvoltare socio-economică a comunei Carașova, jud. Caraș Severin, 2007 – 2013.
3. Raport Privind Starea Mediului în Jud. Caraș Severin din februarie 2005.
4. Strategia de dezvoltare rurală a jud. Caraș Severin 2007 – 2013.
5. Planul local de acțiune pentru mediu – jud. Caraș Severin: 2007 – 2013.
6. Studiu privind valorificarea potențialului turistic al comunei Carașova în cadrul unui Parc Regional de Agreement și Turism, realizat de către SC Inovation & Technological Transfer Consulting SRL în 2009.
7. Planul strategic de dezvoltare socio-economică a comunei Carașova, jud. Caraș-Severin în perioada 2007 – 2013.

1.6. BIBLIOGRAFIE

- Bulboacă - S. Bulboacă, *Localități medievale dispărute din Banat*, în Studii de Știință și Cultură, nr. 3 (14), 2008, pp. 4, 6, 7, apud www.cceol.com
- Coteț, 1973 - P. Coteț, *Geomorfologia României*, București, 1973,
- Crișan 1986 - I.H. Crișan, *Spiritualitatea geto-dacilor*, București, 1986.
- Dénes 2010 - K. Dénes, *Sistemul instituțional al minorităților etnice din România*, în ISPMN, nr. 34, Cluj-Napoca, 2010.
- Drăganu 1933 - N. Drăganu – *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticii*, București, 1933
- Drăgălina 1900 - P. Drăgălina, *Câteva pagini din suferințele românilor Bănățeni*, în Rev. Transilvania, nr. X din Decembrie 1900, p. 233-258
- Ehrler 1774 - J. J. Ehreler, *Banatul de la Origini până acum (1774)*, prefață, ptaducere și note de Costin Feneșan, Timișoara, 1992
- Feneșan 2006 - C. Feneșan, *Cultura otomană a vilayetului Timișoara (1552-1716)*, Timișoara, 2006.
- Griselinii 1779 - F. Griselinii, *Încercare de istorie politică și naturală a Banatului Timișoarei*, Viena, 1779 cu traducere și note de Costin Feneșan, Timișoara, 1984.
- Hadji, 2009 - Maria Vasilica Hadji – *Carașovenii croați din Banat*, în *Procese și contexte social identitare la minoritățile din România*, Cluj-Napoca, 2009, p.101-116.
- Hațegan 2005 - I. Hațegan, *Cronologia Banatului II/2 - Vilayetul de Timișoara*, Timișoara, 2005.
- Hațegan 2006 - I. Hațegan, *Cnejii bănățeni și lupta antiotomană*, în *Tibiscum*, VI, 1986, p. 271-274.
- Hațegan - I. Hațegan, *Filippo Socolarii, un condotier italian pe meleaguri dunărene*, p. 18, apud <http://www.banaterre.eu>
- Hațegan et al 2006 - I. Hațegan, Ligia Boldea, D. Țeicu, *Cronologia Banatului. Banatul între 934-1552*, Timișoara, 2006.
- Ilieșiu 2011 - N. Ilieșiu, *Monografia istorică a Banatului*, Ed. Mica Valahie, București, 2011.
- Luca 2004 - S.A. Luca, *Repertoriul Arheologic al județului Caraș Severin*, București, 2004.
- Nicoară, 2005 - T. Nicoară, *Istoria și tradițiile minorităților din România*, Ministerul Educației și Cercetării – Proiectul pentru Învățământul Rural, 2005
- Pascu 1947 - Șt. Pascu, *Răscoalele țărănești în Transilvania*, vol I, *Epoca Voievodatului*, Cluj, 1947
- Petrescu 1997 - S. M. Petrescu, *Descoperiri aparținând epocii fierului în peșterile din Munții Aninei*, în *Analele Banatului SN*, V, 1997, p. 33-34.
- Pop 2009 - I. A. Pop, *Transilvania în secolul al XIV-lea și prima jumătate a secolului al XV-lea (cca 1300-1450) în Istoria Transilvaniei*, vol I, Cluj-Napoca, 2009.
- Popovici 1904 - Gh. Popovici, *Istoria românilor bănățeni*, Lugoj, 1904.
- Rey et al. 2006 - Violette Rey, O. Groza, I. Ianoș, Maria Pătroescu, *Atlasul României*, Rao, București, 2006.
- Rusu 2000 - A. A. Rusu – *Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, Cluj-Napoca, 2000.
- Rusu 2003 - Raularian Rusu, *Raport de cercetare "Evaluarea încordărilor structurale în regiunea geografică Banat și modelarea dinamicii optime a mediilor electiv locale și regionale"* Grant: AT, cod CNCISIS 562, Universtatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, 2003
- Rusu 2007 - R. Rusu, *Organizarea spațiului geografic în Banat*, Bibliotheca Historica et Archaeologica Banatica, XLII, Ed. Mirton, Timișoara, 2007
- Simu 1941 - T. Simu, *Organizarea politică a Banatului în evul mediu*, Lugoj, 1941.
- Sorin - I. Sorin, *Arhitectura militară medievală din Banat*, rez. teză doctorat, <http://www.uoradea.ro>
- Timotei - J. Timotei, *Caraș Severin – monografie*, București, 1981,
- Tarca 1997 - M. Tarca, *Demografie*, București, 1997;
- Țeicu, 2002 - D. Țeicu, *Mountainos Banat in the middle ages*, Cluj-Napoca, 2002
- Țeicu, 2007 - D. Țeicu, *Geografia ecleziastică a Banatului medieval*, Cluj-Napoca, 2007
- Țeicu, 2009 - D. Țeicu, *Cetăți medievale din Banat*, Timișoara, 2009
- Țigău 2008 - Dragoș-Lucian Țigău, *Familia nobililor Vaida în sec. XVII*, în *Analele Banatului, SN., Arheologie-Istorie*, XVI, 2008, p. 199-219
- Trebinci 1979 - V.Trebici, *Demografia*, București, 1979;
- Vertan 2006 - Maria Vertan, *Sigilii de sate, comune și târguri din Banatul istoric (sec XVIII-XIX)*, Timișoara, 2006.
- * * * - *Cronica Cercetărilor Arheologice*, Campania 1998, Vaslui, 1999, p. 22-23.

- * * * - Cronică Cercetărilor Arheologice, Campania 2000, Suceava, 2001, p. 57-59.
- * * * - *Geografia României, vol. 1. Geografia fizică*, București, 1983.
- * * * Institutul Național de Statistică și Studii Economice - Analize demografice-situația demografică a României în anul 1999;
- * * * <http://www.arpm7c.ro/documents/mediu2005/solul.pdf>
- * * * "[http://www.geo.edu.ro/Catmin/Rom/cncsis/halde/index.php/Zona_pilot_de_cercetare -
_Caracteristici generale](http://www.geo.edu.ro/Catmin/Rom/cncsis/halde/index.php/Zona_pilot_de_cercetare_-_Caracteristici_generale)
- * * * <http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002/abetn02.pdf>

2. STADIUL ACTUAL AL DEZVOLTĂRII

2.1. EVOLUTIE

2.1.1. DATE PRIVIND EVOLUȚIA ÎN TIMP A UNITĂȚII TERITORIAL-ADMINISTRATIVE

TOPONIMIE

În cursul unei analize pertinente, Nicolae Drăganu încearcă să explice originea și semnificația toponimului Caraș¹. Autorul amintește că în „Tabula Peutingeriana” râul Caraș se numește „Apo” cu sensul de apă, rădăcina acesuia fiind considerată, în funcție de autor, când traco-getică (cu trimiteri la Apulum, Apula), când scitică, sarmatică sau celtică (trimitând la ilirul Apilō > Aplū), când latin vulgar aqua, ilirizat ca rostire .

Forma actuală „Caraș” ar deriva, în funcție de autor când din slavă (krs «stâncă ascuțită»; krasno «frumos»), când din maghiară (Karas + jò. «fluviu») sau turc (kara «negru» + sū, su «apă», «râu»).

HABITATUL ȘI EVOLUȚIA AȘEZĂRILOR

Apariția primelor așezări umane în zonă a fost favorizată de condițiile geografice specifice, care au asigurat condițiile necesare satisfacerii unor nevoi primare omului în decursul istoriei sale. Pentru locuire în acest spațiu omul a utilizat două tipuri de habitate; habitate de suprafață sub forma unor așezări simple sau fortificate și așezări subterane, în cadrul peșterilor din zonă. După cum mărturisesc descoperirile arheologice, peștera a constituit principalul tip de habitat în preistorie, foarte semnificativ prin numărul mare de descoperiri.

Cu certitudine, în transformarea zonei în spațiu habitabil, un rol major l-a avut calitatea mediului natural, exprimată prin: resursele de hrană (creșterea animalelor, vânat pescuit), materiale de construcții (lemn, piatră, lut), potențialul de apărare și adăpost în caz de pericol, atât activă (în cadrul unor puncte întărite/fortificate, bine apărate natural) cât și pasivă, prin posibilitatea refugiului în zone greu accesibile (chei, cleanțuri, peșteri, păduri etc). În același timp zona oferea posibilitatea practicării agriculturii, în aval de chei și pe cursul inferior al văilor Lupac și Nermed, dar mai ales a creșterii animalelor în poienile și curăturile de pe platourile carstice ale Iabalcei.

Cele mai vechi urma de locuire din arealul comunei datează din paleolitic, după cum o dovedesc descoperirile musteriene și aurignaciene din Peștera Cerbului, Peștera Popovăț și Peștera Voska (paleolitic superior). În neolitic acest tip de locuire se conservă, fapt ilustrat prin descoperirile ceramice din peșterile Țapulului și Liliacilor (cultura Starcevo.Criș). Toate aceste descoperiri dovedesc permeabilitatea omului în cadrul mediului natural din acest spațiu geografic și potențialul său de interes.

Schimbările generale de ordin climatic și cultural survenite la sfârșitul neoliticului și la începutul epocii bronzului și au pus amprenta și asupra habitatelor umane din acest areal. Se constată o creștere semnificativă a numărului punctelor cu materiale arheologice aparținând acestei perioade din peșteri (Peștera Omului, Peștera cu oase, Peștera Țapulului, Peștera Vraska, Peștera Cerbului, Peștera Mărghițaș, Peștera, Porcului, Peștera Liliacilor etc.). Tot acum își fac apariția primele așezări de suprafață, după cum o dovedesc materialele arheologice aparținând culturii Coțofeni, descoperite în punctul "La Mori".

Descoperirile aparținând epocii fierului efectuate confirmă utilizarea ambelor tipuri de habitate. Din perioada hallstattiană provin descoperirile din Peștera Liliacilor, Peștera Țapulului, Peștera cu Oase și Peștera de după Cârșe. La Tene-ul dacic este reprezentat prin descoperirile din peșterile: Liliacilor, Omului și Racoviță și Țapulului. Bogăția și diversitatea materialelor descoperite în ultima și unele caracteristici morfologice ale cavității i-a determinat pe unii cercetători să emită ipoteza prezenței aici a unui loc de cult². De asemenea, în împrejurimile localității Carașova s-au

1

N. Drăganu – *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticii*, București, 1933, p. 259-261

² I.H. Crișan, *Spiritualitatea geto-dacilor*, București, 1986. p. 382; S. M. Petrescu, *Descoperiri aparținând epocii fierului în peșterile din Munții Aninei*, în *Analele Banatului SN*, V, 1997, p. 33-34.

descoperit mai multe monede disparate și un tezaur preroman, fapt care confirmă aflarea acestui spațiu în sfera economică a unor așezări apropiate.

Pentru perioada romană urmele de locuire se restrâng până la dispariție; literatura de specialitate nesemnaland până în prezent urme romane pe teritoriul administrativ al comunei.

Perioada post-romană debutează cu descoperirile din Peștera Liliecilor, încadrabile perioadei migrațiilor și sec. VIII d.Ch.

În Evul Mediu, majoritatea așezărilor omenești erau situate de-a lungul rețelelor hidrografice și în alte locuri favorabile locuirii umane (dacă putea fi asigurată apa ca prima cerință), cum sunt depresiunile, culoarele, văile și terasele. În această perioadă, evoluția istorică a așezărilor din zonă este strâns legată de evoluția întregului Banat. Desigur condițiile de habitat erau total diferite, pădurile ocupând încă suprafețe întinse. Creșterea numărului de așezări și populației din zonă, pe fondul insecurității pricinuite de conflictele militare determină utilizarea pe scară largă a peșterilor ca loc de refugiu și adăpost. Nu este exclus ca unele dintre aceste cavități să fie utilizate și ca adăposturi temporare de către crescătorii de animale. Materiale diverse aparținând epocii medievale au fost descoperite/semnalate în cavități carstice precum peșterile: Cerbului, Cuptorul Ciumei, Cuptorul Porcului, Deavoia (sec. XIV-XVII), Fugarilor, "Hotel Grotă", Liliecilor, Omului, Peștra cu Oase, Peștera cu Puț, Racoviță, Țapului, Vraska etc³.

Locuirile de suprafață sunt documentate prin cetatea feudală și așezare Carașova. Trebuie subliniat faptul că pe râul Caraș au fost două cetăți cu același nume, una situată la vărsarea acestuia în Dunăre, numită tot Caraș (*Castrum Crassou*) semnalată documentar încă de la 1230 (Traian Simu, Organizarea politică a Banatului în evul mediu, Lugoj, 1941, p. 30) și cealaltă cunoscută în istoriografia maghiară sub numele de Karassófvár, situată în bazinul superior al râului și semnalată documentar la 1323⁴.

Este de presupus că la acea dată deja exista structurată în apropierea acesteia și o așezare. De altfel documentele medievale amintesc existența la 1357 a două așezări cu același nume: Carașova Mare și Carașova Mică. Este posibil ca una dintre aceste așezări, dispărută între timp să se regăsească în locuirea feudală din punctul "Pe vale".

Confirmarea existenței acestei așezări este făcută indirect de semnalarea prezenței unor ierarhi catolici, în cadrul arhidiaconatului de Caraș, de care aparținea și Carașova, a cărui preot Benedict este amintit documentar la 1333⁵, dar și prin existența unei mănăstiri franciscane, construită în 1627, pentru ca din 1740 să fie arondată custodiei bulgare⁶

Așezarea și cetatea Carașovei se afirmă ca reședință a districtului Caraș, atestat documentar în 1358, district care se întindea de la izvoarele râului spre sud-vest până în câmpia Banatului⁷. Așezarea situată la poalele cetății devine principalul centru administrativ și militar al districtului Caraș, fapt vizibil în creșterea importanței sale economice. Astfel în 1549 – este amintită ca târg, aflat sub autoritatea lui Benedict Worgyth în calitate sa de jude al târgului Carașova, rol pe care și-l păstrează în bună măsură până la 1870-1871, când guvernul de la Budapesta desființează prin legea municipiilor și a comunelor, târgurile, ca unități administrative.

Desele conflicte militare purtate pe teritoriul Banatului în cursul secolelor XVII și XVIII au avut un impact nimicitor asupra multor așezări, care au suferit distrugeri de bunuri și de populație. Unele dintre acestea au fost refăcute, altele au fost părăsite pentru totdeauna, populația rămasă stabilindu-se în unele dintre satele rămase.

Printre așezările situate în apropierea Carașovei și dispărute în decursul secolelor amintim:

- Gorwicza, așezare menționată în 1597 lângă Carașova, și aparținând până în 1552 districtului omonim;
- Petrowecz, așezare menționată la 1597 lângă Carașova, aparținând inițial districtului Carașova iar ulterior districtului Caransebeș;

³ Repertoriul Arheologic Național (cimec.ro)

⁴ D. Țeicu *Cetăți medievale din Banat*, Timișoara, 2009, p. 66; Idem *CCA, campania 2000*, cimec.ro/Arheologie/CronicaCA2001/rapoarte .

⁵ D. Țeicu, *Geografia ecleziastică a Banatului medieval*, Cluj-Napoca, 2007, p. 152

⁶ A. A. Rusu – *Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, Cluj-Napoca, 2000, p. 89.

⁷ T. Simu, *Organizarea politică a Banatului în evul mediu*, Lugoj, 1941, p. 30; R. Rusu, *Spațiu geografic în Banat*, Timișoara, 2007, p. 138

- Zpenczuracz, așezare menționată la 1597, lângă Carașova⁸.

În cadrul descripției districtelor bănățene din 1690-1700, P. Binder subliniază faptul că din cele 13 sate, aflate inițial în componența fostului district Carașova, 5 nu au mai putut fi identificate (Podkars, Vak, Ivonovac, Kurjacsicza și Telva)

EVOLUȚII ISTORICE

Sec. X așezările din zonă aparțineau de voievodatul lui Glad;

Începând din 1165, după cucerirea maghiară a Banatului localitățile din depresiunea Lupac - Ezeriș fac parte din Comitatul Carașului;

1230 – este atestată documentar cetatea Cărașului sau Carașovei. Printre primii săi stăpânitori se numără comitele Nicolae de Voila, care o primește de la regele Andrei al II-lea.

1247 – cetatea *Castrum Crassou* este donată de către Bela al IV-lea banului de Severin, Ioan.

1266 – cetatea *Castrum de Karassou* și pământurile acesteia se află în stăpânirea comitelui Parabuch.

1273-1274 – în două documente regale este amintit magistrul Laurențiu Hederwar, comite de Cuvin și Carașova (Caraș), ulterior ban al Serbiei⁹

În 1289 Ladislau al IV-lea Cumanul cucerirea timp de mai multe luni comitatele Timișului, în luna iunie fiind prezent la Carașova¹⁰. Potrivit interpretărilor specialiștilor aceste date se referă la cetatea feudală situată la vărsarea Carașului în Dunăre, cunoscută și sub numele de Haram (Stara Palanca) din Serbia¹¹.

Sec. XIII-XIV – se apreciază că au emigrat în Banat primul val de slavi sud-dunăreni, cunoscut sub numele de Carașoveni, care s-au stabilit în bazinul superior al râului Caraș, între actualele localități Reșița și Anina, întemeind mai multe așezări în jurul Carașovei¹². Deși păreri privind apartenența etnică a localnicilor a stârnit multe controverse, fiind considerați când sârbi, când, croați, bulgari sau chioar cehi, populația locală a tranșat subiectul recunoscându-și apartenența etnică de croați.

1323 – este menționată documentar pentru prima dată cetatea Carașovei, amplasată pe cursul superior al râului Caraș, sub numele de *Karassófövár*¹³.

1343-1347 – după această perioadă sunt amintite documentelor cele mai importante districte bănățene: Ilidia, Almăj, Sebeș, Caran, Carașova, Bârzava, Comiat, Lugoj și Mehadia¹⁴.

1358 este menționat documentar districtul Carașova (Izvoarele Carașului) pe cursul superior al Carașului¹⁵, și cetatea *Castrum regie maiestatis Crassou*.

1418 – în contextul luptelor antiotomane sunt amintiți cnejii sâtești Dionisie și Dominic, din districtul Carașova¹⁶.

1451 – la 22 ianuarie în cadrul unei adunări generale a obștii nobililor și cnezilor din cele șapte districte românești, printre care și Carașova, convocată de către Iancu de Hunedoara, delegații depun jurământ de adevăritare în favoarea lui Ioan de Syliște din districtul Almăj, pentru refacerea unor documente de proprietate pierdute de acesta în cursul unor incursiuni otomane¹⁷.

1457 – la 29 august, regele Ladislau V Postumul, confirmă printr-o diplomă regală privilegiile

⁸ S. Bulboacă, *Localități medievale dispărute din Banat*, în Studii de Știință și Cultură, nr. 3 (14), 2008, pp. 4, 6, 7, apud www.cceol.com

⁹ F. Griselinii, *Încercare de istorie politică și naturală a Banatului Timișoarei*, Viena, 1779 cu traducere și note de Costin Feneșan, Timișoara, 1984.

¹⁰ Hațegan, Boldea, Țeicu, *Cronologia Banatului. Banatul între 934-1552*, Timișoara, 2006, p. 51.

¹¹ Simu, op. Cit p. 30.

¹² T. Nicoară, *Istoriile și tradițiile minorităților din România*, Timișoara, 2005.

Proiectul pentru Învățământul Rural,
http://hiphi.ubbcluj.ro/Public/File/sup_curs/istorie16.pdf.

¹³ Țeicu, *Cetăți medievale...* p. 66.

¹⁴ I. A. Pop, *Transilvania în secolul al XIV-lea și prima jumătate a secolului al XV-lea (cca 1300-1450) în Istoria Transilvaniei*, vol I, Cluj-Napoca, 2009

¹⁵ R. Radulian, *Organizarea spațiului geografic în Banat*, Timișoara, 2007, p. 138; Drăganu op cit. p. 259

¹⁶ I. Hațegan, *Cnejii bănățeni și lupta antiotomană*, în *Tibiscum*, VI, 1986, p. 271-274 (p. 273)

¹⁷ I. Hațegan, L. Boldea, 2006. p. 240

celor 8 districte românești (Caransebeș, Mehadia, Almăj, Lugoj, Carașova, Ilidia, Comiat și Bârzava, vechile lor „libertăți prerogative și drepturi”¹⁸

1504 – Iosa de Soma, comite de Timiș și căpitan suprem al armatei sudice, complotază cu castelanul de Carașova și cu alți mari magnați pentru aducerea pe tron a unui rege din interior¹⁹.

1535 – în cursul lunii septembrie Ioan Zápolya le confirmă nobililor Ioan George și Petru Peyca prediile deținute în districtul Carașovei: Gârliște, Carașova, Ciudanovița, Kethezwuthwtztha, Bwdinach, Hewes izwar, Jitinul de Sus și de Jos și Marowyth, pentru credincioasele lor servicii militare²⁰.

1551 – Gabriel Báthory emite prin cancelaria sa de la Alba Iulia un act de privilegiu, care reconfirmă vechile privilegii ale celor opt districte românești din Banat, obținute la 1457 de la regele maghiar Ladislau V.

1552-1716 – în urma căderii regatului maghiar, Banatul este ocupat de turci și transformat în provincie otomană, cunoscut sub numele de vilayetul Timișoara.

1569 – Defterele turcești confirmă în bună parte conservarea vechilor districte bănățene românești sub forma nahiyilor. Fostul district Carașova, situat pe cursul superior și mijlociu al Carașului devenind *nahiya* Carașova-Vitelnic (*Kîrașova ve Bîtîlnîk*)²¹.

1690-1700 – Listele "*Conscriptio Districtuum*" din colecția Marsigli, cuprinde în cadrul districtului Vârșeț și fostul district românesc Carașova cu satele sale. Între satele aparținând acestui district sunt enumerate Carașova (Karasevo), Goruia (Goruny), Clocotici (Klokotics), Vodnic (Vodnik), Rafnic (Ravnik), Calina (Kalina), Cuptoare (Kuptore), Doman (Doman), Podcars, Vak, Ionovacz, Kurjacsicza și Telva. Dintre acestea ultimele 5 nu se mai regăsesc astăzi, putând totuși avea un corespondent în așezările existente astăzi în zonă Iabalcea, Lupac, Dognecea și Nemret²².

1719-1720 – în cadrul organizării administrative a teritoriului Banatului, devenit provincie a imperiului habsburgic, iau ființă 11 districte, conduse de un administrator imperial. Acestea sunt: Timișoara, Ciacova, vârșeț, Cenad, Lipova, Palanca Nouă, Becicherecu Mare, Panciova, Caransebeș, Orsova și Lugoj. Carașova devine unitate administrativă cercurală, alături de Ticvani, Ramna, Jamu Mare și Vârșeț, în cadrul districtului Vârșeț²³.

1739 – sunt aduși în Banat 4.600 de bulgari catolici, care au întemeiat comunele Vinga, Lovrin și Ó-Bessenyő. Urmează alte cete de bulgari, albanezi și clementini, care au fost așezați în Carașova și satele Lupac, Vodnic, Nernet, Iabalța (Iabalcea), Clocodiciu (Clocotici) și Rafnic, ulterior și la Vinga, Ó-Bessenyő și Vizeda²⁴.

1780 – comitatul Caraș, cu reședința la Lugoj, este organizat în cinci cercuri: Bulci, Căpâlnaș, Lugoj, Carașova (greșit menționată de V. Meruțiu (1929) sub numele de Caransebeș) și Oravița; Cercul Carașova fiind amintit și la 1796. La 1796 cercul Carașovei avea 36 de sate²⁵

1847 – Cercul Carașova își schimbă denumirea în Cercul Bocșa²⁶.

1880 – prin Legea maghiară LV din 1880, cercul Carașova (Bocșa) este definitiv desființat, localitățile sale componente fiind împărțite cercurilor vecine Reșița și Oravița²⁷. (Radulian, op. Cit. p. 208).

2.1.2. CARACTERISTICI SEMNIFICATIVE ALE TERITORIULUI ȘI

¹⁸ Popovici, Istoria românilor bănățeni, Lugoj, 1904, p. 189-190; Hațegan, Boldea, op cit., p. 250

¹⁹ Ibidem. p. 299.

²⁰ Hațehan, Boldea, op cit., p. 327

²¹ C. Feneșan, *Cultura otomană a vilayetului Timișoara (1552-1716)*, Timișoara, 2006, p. 37

²² P. Binder- *Lista localităților din Banat de la sfârșitul secolului al XVII-lea*, în *Studii de Istorie a Banatului*, Timișoara, 1970, p. 61-69 (p. 64).

²³ Maria Vertan, *Sigiliile de sate, comune și târguri din Banatul istoric (sec XVIII-XIX)*, Timișoara, 2006, p. 8.

²⁴ P. Drăgălina, *Câteva pagini din suferințele românilor Bănățeni*, în *Rev. Transilvania*, nr. X din Decembrie 1900, p. 239

²⁵ Radulian, op. cit. p. 182.

²⁶ Ibidem, p. 194.

²⁷ Ibidem, p. 208.

LOCALITĂȚILOR, REPERE ÎN EVOLUȚIA LOR SPAȚIALĂ.

2.1.2.1. Așezare spațială

Comuna Carașova este situată în partea centrală a județului Caraș-Severin, în bazinul superior al râului Caraș; zonă cunoscută îndeosebi sub numele de Banatul montan, făcând trecerea între municipiul Reșița și orașul Anina. Coordonatele sale geografice sunt 21.868731° longitudine estică și 45.20531° latitudine nordică.

Satele comunei Carașova aparțin unui *spațiu instituțional* cu o mare stabilitate în decursul timpului, favorizat de cadrul natural și de cel istoric în care a luat naștere și sa dezvoltat. Datorită poziției sale strategice, în trecut a fost un important centru administrativ, politic și religios.

Din punct de vedere geografic, comuna Carașova este situată în depresiunea cu același nume din munții Banatului, fiind flancată la est de Munții Semenici, la sud de prelungirea Munților Aninei, spre vest de Munții Dognecei, iar spre nord de Depresiunea Ezerișului, împreună cu care formează Culoarul Depresionar Caraș - Ezeriș.

Teritoriul administrativ al comunei cuprinde un spațiu geografic variat ca altitudine, ce urcă de la suprafețele restrânse de câmpie spre zonele înalte ale Munților Aninei.

1. *treapta depresionară, formată din lunca Carașului după ieșirea din chei și câmpia formată pe cusul inferior al pâraielor Lupac și Nemred*, are o funcționalitate predominant agricolă, bazată pe cultura cerealelor și a plantelor furajere cu o componentă urbană (Carașova).
2. *zona piemontană și premontană, formată din platoul carstic al Iabalcei*, cu altitudini de 300-400 m, sculptat de doline și văi carstice, are o funcționalitate preponderent agropastorală, favorizată de suprafețele extinse de pășuni și fânețe, precum și pomiculturii care deține un loc de frunte între activitățile agricole ale regiunii;
3. *trepte montane înaltă*, îi putem atribui o funcționalitate predominant pastorală, și de exploatarea resurselor forestiere;

Spațiul etnic, este definit prin prezența unor comunități de populație de origine slavă a căror dată a stabilirii în zonă este încă discutată de către specialiști. În sec. al XVIII-lea J. J. Ehreler, atribuia populației din satele Carașova, Iabalcea, Nemreg, Rafnic, Clocotici, Vodnic, o origine sârbească. Începând din 1739 în Banat sunt aduse grupuri de bulgari și albanezi, din care o parte au fost așezați în Carașova și satele Lupac, Vodnic, Nermet, Iabalța (Iabalcea), Clocodiciu (Clocotici) și Rafnic, ulterior și la Vinga, Ó-Bessenyő și Vizeda²⁸.

Astăzi populația locală în marea sa majoritate acceptată ideea unei origini croate atât pentru Carașova cât și pentru satele din împrejurimii; Iabalcea, Nemred, Rafnic, Clocotici, Vodnic.

Suprafața și structura teritoriului administrativ al comunei Carașova

Suprafața totală	- 14.145 ha;
- Suprafața intravilan	- 170 ha;
- Suprafața extravilan	- 13.975 ha;
- teren agricol	- 1.460 ha;
- pășuni	- 2.882 ha;
- fânețe	- 2622 ha;
- livezi	- 70 ha;
- păduri (terenuri forestiere)	- 6.543 ha;
- alte categorii teren	- 398 ha.
- Suprafața locuibilă	- 37168 mp;
- Suprafața locuibilă / locuitor	- 11,9 mp;
- Densitate	- 22 locuitori / kmp;
- Număr locuințe	- 907.

Densitatea locuirii în comuna Carașova este una mică, comparativ cu media pe județ de 40 locuitori / kmp. Comuna Carasova reprezintă 1,6% din suprafața județului Caraș-Severin, numărându-se printre comunele mici din punct de vedere al teritoriului.

2.1.2.2. Schimbări ale vetrei și evoluția urbanistică a localităților în timp

²⁸

Drăgălina, op cit. p. 239.

Carașova este o comună de munte, care ocupă o poziție relativ laterală în cadrul depresiunii Ezeriș-Lupac, fiind situată în partea de sud-est a acesteia, într-o zonă depresionară deosebită, formată pe cursul râului Caraș după ieșirea acestuia din chei, la poalele Munților Aninei. Acest spațiu geografic are un trecut milenar și puternice tradiții culturale, în care se împletesc valorile etnice cu ocupațiile tradiționale ale locuitorilor legate de creșterea animalelor și prelucrarea lemnului.

Deși zona a reprezentat un spațiu habitatțional propice de-a lungul istoriei, prezența comunităților umane fiind favorizată de condițiile naturale și de calitatea și cantitatea resurselor existente, actualele așezări sunt relativ tinere. Cea mai veche așezare care face parte din actuala comună este Carașova. Documentarea așezărilor componente este următoarea:

- Carașova - 1323 este amintită documentar cetatea Carașovei, iar în 1333 așezarea cu același nume. În 1350 se înregistrează documentar două așezări: Nog Carassou, Kys-karassou. Astăzi nu există un punct de vedere privind amplasamentul acestora. Dacă una dintre așezări e cea de astăzi, cealaltă poate fi o așezare structurată în jurul fortificației, formată din locuințele soldaților de garnizoană, sau un sat distinct situat în punctul „Pe vale”, unde sunt semnalate urmele unei așezări din aceiași perioadă sau chiar pe actualul amplasament, în dreapta și în stânga râului. Cercetări viitoare vor stabili cu certitudine adevărul.
- Iabalcea (Jabalcsa), u. Krassóalmás intră în memoria documentelor în 1564, sub numele de Jabalchna. Nu se cunosc alte date privind vatra așezării. Pe hărțile iosefine (1770) așezarea cu cca. 10 gospodării, așezate dispartat, este situată într-o uvală pe cursul superior al unei văi seci. Ulterior așezarea suferă un proces de sistematizare pe același amplasament, în jurul a trei ulițe longitudinale și două transversale, cu tendințe de extindere în aval. În ultimul secol, în condițiile scăderii populației una dintre străzile longitudinale dispăre, gospodăriile existente fiind structurate în principal longitudinal în lungul văii și a drumului comunal 87, ce străbate așezarea.
- Nermed este menționat documentar în 1723 (Pesty Frigyes, Karassó), în 1761 sub forma Neremy; 1796 -Nermed; 1826, 1851- Nereth (Suciu, p. 424)

Sursele documentare arată că în evul mediu Carașova și satele din zonă au aparținut de domeniul cetății cu același nume, fiind stăpânit de cnejii locali sau de alte familii nobiliare precum: Nicolae Pereny (1390); George Arbanaz, castelan de Carașova (1400); George Găman și Ladislau, fii lui Petru Walkasyn de Carașova (1494); Francisc Fiat (1597) etc.

Sursele documentare de la 1350 amintesc existența a două așezări cu același nume, Nog Carassou și Kys-karassou. Identificarea lor pe teren nu s-a făcut, dar putem asimila una dintre acestea cu o așezare structurată în preajma fortificației de pe dealul Grad sau cu situl „Din Vale”, unde de asemenea s-au descoperit materiale aparținând acestei perioade istorice.

În timp așezarea existentă au suferit o serie de schimbări, impuse de factori interni (creșterea populației, apropierea resurselor, cadrul natural etc) cât și externi (măsurile administrative și nesiguranța). De acest context putem lega apariția așezărilor de la Iabalcea și Nermed, inițial ca așezări temporare ulterior evoluând spre așezări stabile.

Pe baza datelor accesibile la acest moment vom încerca creionarea câtorva momente din istoria acestor așezări.

CARAȘOVA

- u. Krassóva/ Krassóvár; g. Karaskowa; cr. *Karaševo*
- 1247 - Castrum Crassou (Drăgan);
- 1266 - Castrum de Karassou (Drăgan);
- 1323 - Cetatea Carașovei
- 1333 - Karasow, Karosu (Drăgan, Suciu);
- 1334 - Karaso (Suciu)
- 1335 - Karazow (Suciu) „castellanus de Karasow”;
- 1358 - Nog Carassou și Kys-karassou (Drăgan, Suciu);
- 1389, 1390, 1437, 1520 - Crassofew (Drăgan);
- 1452 - Krasso (Suciu);
- 1535 - Krassowcz (Drăgan, Suciu);
- 1550 - Crassowcz (Drăgan); oppidum Krasso (Suciu);

1597 - Crasso (Drăgan, Suci);
 1690-1700 - Karasevo (Drăgan, Suci);
 1717 - Karasova (Drăgan);
 1770 - Die Caraschova
 1828, 1851 - Karassova;
 1913 - Karassóvár.

LOCALIZARE

Satul Carașova este situat într-un mic bazinet, pe cele două maluri ale râului Caraș la ieșirea acestuia din chei. Este mărginit la nord și est de culmile calcaroase ale platoului Iabalcea – Lacila, contunat cu înălțimile Șereniac-Vârbița și iar spre sud și vest de cele ale dealurilor Pinet și Goronice. Este situată la distanțe relativ egale față de orașele Reșița (13,5 km) și Anina (15,4 km), de care este legată prin DN 58. Față de satele componente, Carașova este situată la 3,9 km față de Nermed și la 5,1 km față de Iabalcea. Satele cele mai apropiate sunt Gârliște (3,9 km), Clocotici (6,8 km), Rafnic (8,3 Km) și Vodnic (8,4 km).

PROBLEME DE TOPONIMIE

În cursul unei analize pertinente, Nicolae Drăganu încearcă să explice originea și semnificația toponimului Caraș²⁹. Autorul amintește că în „Tabula Peutingeriana” râul Caraș se numește „Apo” cu sensul de apă, rădăcina acesuia fiind considerată, în funcție de autor, când traco-getică (cu trimiteri la Apulum, Apula), când scitică, sarmatică sau celtică (trimitând la ilirul Apilō > Aplü), când latin vulgar aqua, ilirizat ca rostire .

Forma actuală „Caraș” ar deriva, în funcție de autor când din slavă (krs «stâncă ascuțită»; krasno «frumos»), când din maghiară (Karas + jò. «fluvius») sau turc (kara «negru» + sū, su «apă», «râu».

REPERE ISTORICE

Datorită informației contravese, marcată de existența unei fortificații și implicit a unei așezări cu același nume pe cursul inferior al râului Caraș, la confluența cu Dunărea, între specialiști au existat mai multe dispute și incertitudini legate de prima apariție documentară a cetății și așezării Carașova. Având în vedere strânsa interdependență între cele două componente habitajionale, vom aminti câteva repere istorice atât individuale cât și comune.

1323 – este menționată documentar pentru prima dată cetatea Carașovei, numită în istoriografia maghiară Karassófvár, amplasată pe cursul superior al râului Caraș. Tot la începutul sec. al XIV-lea sunt atestate documentar și fortificațiile de la Mehadia, Caransebes, Timisoara, Jdioara, Lipova, Chery și Ilidia (I. Sorin, *Arhitectura militară medievală din Banat*,)30.

1323-1338 – funcția de arhidiacon al Carașovei este deținut de Paul³¹.

1333 – este amintit Benedict, preotul din Karasow, cu o plată de șapte banali, pentru ca doi ani mai târziu același preot să plătească opt banali³²

1335 – este amintit documentar nobilul Thouka de Érsomlyu et de Karasow, ridicat de către regele Carol Robert la rangul de jude regal³³.

1357 – sunt amintiți cnezi Basarab din Carașova Mare alături de alt Basarab din Carașova Mică, în contextul unei răfuielei cu familia Socol din Secășeni 34.

1368-1377 – arhidiacon al Carașovei este atestat Ladislau³⁵.

1364 – Vicecomitele de Caraș adeverește că slujitorii vicecastelanului de Carașova, au jefuit trei iobagi care se întorceau de la târgul din semlacu Mare³⁶.

La 1365 se amintește de Ioan Dorman, vicecastelan de Carașova, precum și alți castelani de

²⁹ Drăganu, op cit, p. 259-261

³⁰ I. Sorin, *Arhitectura militară medievală din Banat*, rez. teză doctorat,

<http://www.uoradea.ro>

³¹ Țeicu, 2007, p. 152

³² Ibidem, p. 151

³³ Simu, op. cit. p. 30

³⁴ Hațegan, Boldea, op. cit. p. 97.

³⁵ Țeicu, 2007, p. 152.

³⁶ Hațegan, Boldea, op cit, p. 106.

Caras³⁷

1389 – Vicecomitele și juzii de Caraș, atestă faptul că nobilii de Carașova (Crassofew) au luat mai mulți cai de la nobilii de Remetea³⁸.

1390 – Este amintit domeniul Er-Somlyo, format din cetate, satele Ersomlyo, Carașova (Crassofew), Cherneuch, Jablonok, Vărădia și Vizvar, pe care capitlu de Cenad îl introduce în posesia lui Nicolae Pereny³⁹.

1400 – este amintit George Arbanaz, castelan de Carașova ca martor într-un proces privind nerespectarea drepturilor succesoriale ale văduvei nobilului Mica, fiul lui Hem⁴⁰.

1405 – Pippo Spano le interzice castelanilor de Carasova să-i aducă înapoi pe iobagii fugiți înainte de 1404 de pe posesiunile regale, considerând că reluarea unor diferenduri deja trecute și intrate pe un anume făgăș de stabilitate se dovedea dăunătoare⁴¹.

1406 – în iunie, Filippo Socolarii, comite în Timiș, Arad, Cenad, Caraș și Cuvin, apelează la Ștefan, fiul lui Petru din Remetea pentru a investiga furtul unor cai de la Vasile și Ladislau, nobili din Carașova⁴².

1409 – În cursul călătoriei sale efectuată în Banat regele Sigismund de Luxemburg trece în cursul lunii mai prin Carașova⁴³.

1549 – este amintit Benedict Worgyth în calitatea sa de jude al târgului Carașova (Krássó) alături de alte persoane de seamă din acel târg precum; Andrei Dimitrovici, Petru Olbici, Ștefan Micloșevici, Petru, fiul lui Myx, Francisc Paulovici, Lazăr Dragul și George Olah, care se obligă să-i apere pe orașenii din Caransebeș la nevoie și să nu întreprindă nimic împotriva acestora⁴⁴.

1572 – un document papal amintește existența unui așezământ franciscan în târgul Carașova⁴⁵.

1597 – la 28 mai, Carașova, alături de satele Gârliste, Ciudanovița, Jitin, Agadici, Ilsawa cu alt nume Maidan, Răchitova, Goruia, Greoni, Petrovecz, Gorwicza și Zpenczuracz, recuperate de la turci sunt donate Principele Transilvaniei, Sigismund Báthory de Somlyó (1581-1597), nobilului Francisc Fiat și rudelor sale⁴⁶.

1597 – La 18 august Principele Transilvaniei, donează nobilului Andrei Bârcianu, ban de Lugoj-Caransebeș târgul Carasova și posesiunea Goruia, ocupate de turci și reocupate acum de creștini⁴⁷.

1626 – într-un document nedat din acest an, destinat după toate probabilitățile curții imperiale de la Viena, este amintită existența unei garnizoane de 300 de ostași în cetatea Carașovei⁴⁸.

1635 – în aprilie Carașova este vizitată de către vicarul general de Smederevo, Pietro Sabbatini⁴⁹.

1644 – la cererea vlădiciei ortodoxe, turcii expulzează misionarii iezuiți din Carașova și împrejurimi, pe motivul că sunt agenți imperiali habsburgici⁵⁰.

1673 – într-un defter a lui Osman aga se amintește existența în Carașova a 14 capi de gospodării supuși la dări. Spre comparație în aceeași și perioadă la Caransebeș erau înregistrați 16.

1717 – la această dată în Carașova erau înregistrate 400 de case, fiind unul dintre târgurile

³⁷ Gh. Popovici, *Istoria românilor bănățeni*, 1904, Lugoj, p. 166.

³⁸ Hațegan, Boldea, op cit. p. 142.

³⁹ Ibidem, p. 145.

⁴⁰ Ibidem, p. 158.

⁴¹ Șt. Pascu, *Răscoalele țărănești în Transilvania I, Epoca Voievodatului*, Cluj, 1947, p. 19-20; I. Hațegan, *Filippo Socolarii, un condotier italian pe meleaguri dunărene*, p. 18, apud <http://www.banaterra.eu>

⁴² Hațegan, Boldea, op cit., p. 167.

⁴³ Ibidem, p. 174.

⁴⁴ Ibidem, p. 344.

⁴⁵ I. Hațegan, *Cronologia Banatului II/2 - Vilayetul de Timișoara*, Timișoara, 2005, p.

80

⁴⁶ Ibidem, p. 131.

⁴⁷ Ibidem, p. 132.

⁴⁸ Ibidem, p. 183.

⁴⁹ Ibidem, p. 188

⁵⁰ Ibidem, p. 199.

care rivaliza cu Caransebeșul și mult superior față de Lugoj⁵¹.

1720 – se formează parohia catolică din Carașova (Karassó)⁵².

1794 – apare sigiliul satului Carasova cu legenda în limba germană: KARASSOW B. D. 1794 și având ca emblemă imaginea Fecioarei Maria⁵³.

1842 – documentele ecleziastice „universalis schematismus ecclesiasticus (...) pro Anno 1842 amintește existența în cadrul „Districtus V.-A.-Diaconalis Karassoviensis in I. Com. Karassoviensis” a parohiei Karassó, formată din parohia cu același nume, având un număr de 3926 de credincioși și fiiliile Jabalcsa, cu 490 credincioși și Nermet cu 74154.

1870-1871 – Odată cu aprobarea legilor municipiilor și a comunelor, târgurile, ca unități administrative cu funcții comerciale aflate la limita dintre sat și oraș dispar. De la această dată și Carașova își pierde acest statut, după cca. 330 de ani... în contextul ridicării unor centre urbane noi, a căror dezvoltare economică era susținută de industria prelucrătoare, Reșița și Anina⁵⁵.

Evoluția urbanistică a localității Carașova în sec. XVIII și XIX

Pentru sec. al XVI-lea cele mai semnificative date privind zona sunt date de defterele turcești (documente turcești de evidență) de la 1569. Aceste documente amintesc existența în cadrul nahiyalei Bocșa, de care aparținea și târgul Carașova a unui număr de 18 puste (sate pustii), alături de alte 24 de sate cu un număr de 744 de case. În a doua parte a sec. al XVII (1673) un alt defter turcesc menționează existența în Carașova a 14 capi de gospodării supuși la dări, în condițiile în care la aceeași dată Caransebeșul înregistra 16 asemenea capi de familie.

Documente mai exacte și mai complete privind evoluția urbanistică a localității s-au păstrat de la administrația austriacă din Banat. Astfel, într-un document de cabinet aflat la Viena, în care se face un recensământ al așezărilor și fondului de locuit din Banat, se confirmă existența în Carașova a unui număr de 44 de case, în timp ce la Caransebeș erau înregistrate 422, iar la Lugoj 218⁵⁶.

Alături de clădirile de locuit, comunitatea, majoritar catolică dispunea de o biserică, iar consemnarea prezenței unor misionari iezuiți la 1644 confirmă prezența unei mănăstiri catolice, amintită documentar încă de la începutul secolului și arondată începând cu 1740 custodiei bulgare. Specialiștii nu pot confirma o legătură directă între această mănăstire și actuala biserică romano-catolică.

Analizând informațiile istorice privind habitatul în această zonă geografică, după datele cuprinse în harta Banatului din 1740, datorată lui Reinier și Iosué Ottens, se constată prezența în hotarul comunei a unor așezări astăzi dispărute. Astfel, între Jabals (Iabalcea) și Glododis (Clocotici) era situat satul „Lesdie”, care ar suprapune actualul Nermed, amintit documentar la o dată anterioară (1723) sub forma Neremy. Totodată în zona actualiei păduri „Țerie”, situată pe versantul stâng al Cheilor Carașului, la confluența Carașului cu Comarnicul, era satul Bodmagid, astăzi dispărut. Utilizarea semnului convențional de biserică pentru toate aceste sate confirmă existența unor așezări încheiate, suficient de puternice economic pentru a-și permite un lăcaș de cult. Totodată nu este semnalizată fortificația de pe dealul Grad, fapt ce denotă ieșirea acesteia din peisajul social și militar fiind iremediabil distrusă și fără importanță comunitară.

Informații importante privind zona ne sunt oferite de harta lui Grisellini (1776), unde localitatea, centru de comună este menționată sub numele de „Die Carschova”, iar Iabalcea sub forma

⁵¹ Drăgălina, op cit. p. 236).

⁵² Apud "universalis schematismus ecclesiasticus (...) pro Anno 1842" - <http://kt.lib.pte.hu/cgi-bin/kt>

⁵³ M. Vertan, op cit., p. 14.

⁵⁴ Vezi nt. 52

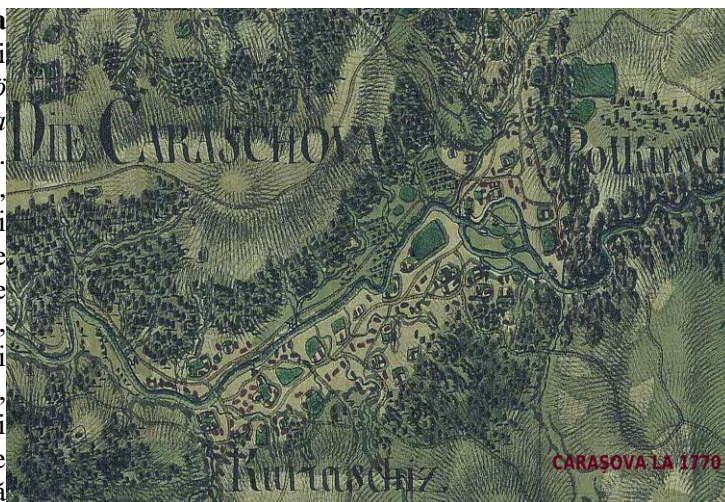
⁵⁵ Radulian, op. Cit. p. 194

⁵⁶ Dragalina, op.cit., p. 236.

„Iablitz”.

Cele mai importante date privind evoluția urbanistică a satelor componente ale actualei comune Carașova apar pe hărțile militare austriece și austro-ungare din 1770 și 1864.

- ~1770 (1769-1772)- “**Ridicarea Josefină**” (surse: Arhivele Statului București- fond clișee; *Az első katonai felmérés. Erdély és a Temesi bansag*, DVD, ed. «Arcanum», Budapest, 2005), dezvăluie existența unei așezări întinse pe cele două maluri ale râului. O componentă situată pe malul stâng al Carașului, structurată în jurul străzii principale care străbate așezarea, numită *Kurischiz* este cea mai extinsă și cu numărul cel mai mare de gospodării. O componentă

urbanistică organizată pe malul drept, în partea nordică, numită Potkirsck, este structurată în jurul unui păienjeniș de străzi și drumuri de hotar, care se desprind din drumul principal ce urcă spre nord-vest. Așezarea dispunea de trei mori de apă și un pod peste râu, în partea sudică a așezării. Tot pe malul drept sunt organizate mai multe livezi și grădini.

Infrastructura așezării este formată dintr-un drum principal care străbate valea Carașului, continuând pe malul drept al acestuia spre Nermech (Nermed), Klokoditz (Clocotici) și Iabalcea (Iabalcea) etc. Din partea sud-vestică a așezării, unde valea se desprinde un drum care trece pe malul stâng și traversează așezarea, pentru a reveni pe malul drept în capătul opus al satului. La acest drum se racordează mai multe străduțe și drumurile de hotar .

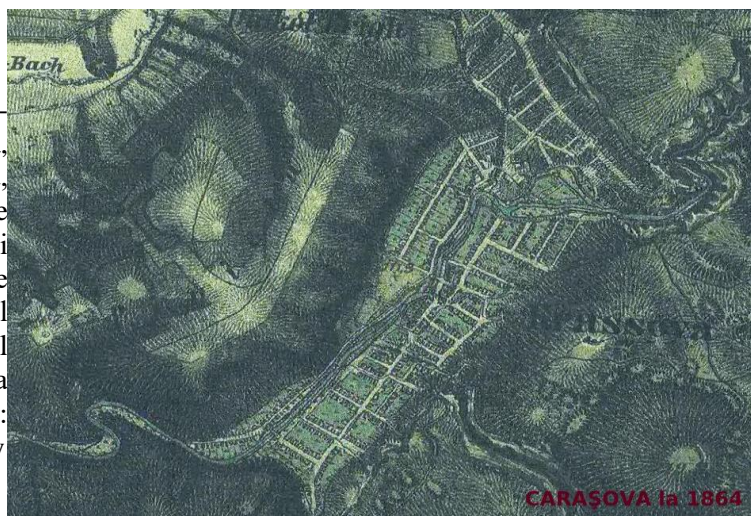
- “A doua hartă militară a Regatului Maghiar și Banatului Timișan” (1864/5) scoate în evidență caracteristici de sistematizare certe, structurate în jurul celor două nuclee inițiale de locuire de pe cele două maluri. La această dată cursul râului a suferit unele lucrări de corectare a albicii imediat după ieșirea din chei, în timp ce rețeaua stradală, inclusiv structura urbanistică a așezării capătă un aspect organizat, puternic geometrizat, cu clădiri aliniate la stradă și cu importante suprafețe de grădini între șirurile de gospodării. Conturul așezării capătă tot mai pregnant caracteristicile unui sat adunat.

Trecerea de pe un mal la celălalt se face cu ajutorul a două poduri, care asigură și legătura dintre cele două părți ale localității.

(Sursa:

<http://archivportal.arcanum.hu/maps/html/katfelm>)

- Hărțile germane, editate la 110 – Generalekartw von mitteleuropa, evidențiază pentru Carașova, procesul de dezvoltare urbanistică pe același amplasament, cu tendințele de dezvoltare înregistrate de spațiul urbanistic situat pe malul drept al râului, precum și prezența actualului lăcaș de cult. (sursa: <http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/topo>).

IABALCEA

u. Krassóalmás cr. *Jabalče*

Alte denumiri: *Jabalcea*

- 1564 – Jabalchna, cunoscută inițial sub numele de Krasso-almás (Suciu 1967, p. 300);

- 1607 – Jabalcsia (Suciu);
- 1717 – Jabalcs (pe harta lui Mercy);
- 1723 - Jabals
- 1740 – Jabals (Reinier și Iosué Ottens), nume păstrat și pe harta oficială din 1761;
- 1770 – Jabalcze (Banat_Josephinische_Landaufnahme_pg145);
- 1776 – Jablitze (Griselinii);
- 1808 – Jabalcsa (Tekintő, p. 447);
- 1828 – Jabaltsa (Suciu);
- 1851-1910 – Jabalcsa (Suciu);

Satul este așezat pe platoul cu același nume, la nord de localitatea Carașova și de cheile Carașului, pe o vale de doline. Accesul se face din DN 58, pe un drum comunal care străbate localitatea. Pătrunderea turcilor în Europa și căderea Imperiului Bizantin a favorizat prigoana acestora asupra populațiilor locale de bulgari și sârbo-croați. Din fața turcilor unii dintre aceștia s-au refugiat la nordul Dunării pe teritoriul Banatului. În urma unor asemenea emigrări a apărut și Iabalcea, amintită așa cum aminteam la 1564. Dar începuturile așezării pot fi mult mai timpurii dacă luăm în considerare însemnările unui șemantism al bisericii catolice din dioceza Canadului, care confirmă existența aici a unei parohii catolice încă din sec. al XIV-lea⁵⁷

1577 – satul Iabalcea a constituit un motiv de dispută între Bonaventura și Nicolae Vaida „*egregios et nobiles de Karansebes*” cu membrii familiei Banffy *de Mogyoro* pentru părțile de posesiuni deținute Iabalcea și Teregova⁵⁸.

1726, sub numele de Jabalța, este amintit documentar ca destinație pentru un nou grup de bulgari și albanezi, colonizați în zonă de către autoritățile austriece.

1739-1740 – sosesc în Banat grupuri mari de bulgari catolici (clementini) și albanezi dintre care unii vor fi așezați și în Iabalța (Iabalcea)⁵⁹. Un an mai târziu localitatea apare în documentele cartografice sub numele de Jabals.

1774 – În lucrarea sa despre Banat, Ehrel amintește satul Jabalza (Iabalcea), în cadrul districtului Vârșeț, cercul Carașova, ca fiind locuit de români⁶⁰. Informația nu pare să se confirme în totalitate, cunoscut fiind faptul că populația de origine slavă era predominantă în zonă încă din sec. XIII-XIX.

1842 – documentele ecleziastice „*universalis schematismus ecclesiasticus (...)* pro Anno 1842 amintește apartenența satului Jabalcsa, cu un număr de 490 de credincioși, ca filie a parohiei Karassó.

Populația așezării, majoritar catolică, a cunoscut oscilații importante în timp. Astfel în 1839 se înregistrau 495 locuitori, din care 16 ortodocși și 479 catolici; în 1890 sunt înregistrați 517 locuitori, din care 1 maghiar, 25 germani, 1 slovac, 175 români, 309 croați și 6 de altă etnie. În 1830 populația așezării cunoaște o scădere drastică, ajungând la 339 de locuitori dintre care 48 români, 16 țigani și 275 carașoveni, pentru ca la recensământul din 1992 populația așezării să fie de 277 locuitori.

Deși comunitățile de carașoveni sunt recunoscute pentru conservatorismul lor în păstrarea limbii și a tradițiilor, cei din satul Iabalcea manifestă tendința de renunțare la limba croată în favoarea limbii române.

NERMED

u. *Nermed* cr. *Neremić*

Alte denumiri: *Nermet*

Satul de carașoveni, Nermed, se întinde pe cca 2 km, pe valea cu același nume apare înainte de 1723, când este amintit documentar pentru prima dată.

- 1723, 1761 – Nermy (Suciu 1967, p. 424);
- 1770 – Nermech (Banat_Josephinische_Landaufnahme_pg145)
- 1776 – Nermed (Suciu/Pesty);
- 1776 – Nermesch (Griselinii);

⁵⁷ N. Ilieșiu, *Monografia istorică a Banatului; jud. Caraș*, 2011, p. 147

⁵⁸ Dragoș-Lucian Țigău, *Familia nobililor Vaida în sec. XVII*, în *Analele Banatului*, SN., Arheologie-Istorie, XVI, 2008, p. 199-219 (p. 207)

⁵⁹ Dragalina, op cit (vezi nt. 24); Idem, Ilieșiu.

⁶⁰ J.J. Ehrler, *Banatul de la Origini până acum (1774)*, prefață, traducere și note de Costin Feneșan, Timișoara, 1992, p. 150.

- 1826, 1851 – Nermeth (Suciu);
- 1865 – în Nermet au fost colonizați un nou grup de refugiați catolici din sudul Dunării.

Satul de carașoveni, Nermed, este situat pe valea cu același nume, în amonte de intersecția acesteia cu drumul spre Clocotici, în apropierea localităților Iabalcea, Doman, Clocotici, Rafnic și Carașova. Structural este un sat răsfirat, pe o lungime de cca. 2 km în lungul pârâului cu același nume, dezvoltarea sa fiind puternic condiționată de prezența versanților destul de abrupti a dealurilor mărginașe, acoperite cu păduri și livezi. Alături de populația locală, potrivit lui Patriciu Dragalina⁶¹, aici au fost colonizați în 1739-1740 și bulgari veniți din sudul Dunării. Evoluția ulterioară a localității are loc în strânsă legătură cu a celorlalte comunități de carașoveni din zonă. Populația așezării este formată în cea mai mare parte din carașoveni. La anul 1839 populația era formată din 633 catolici și 10 ortodocși; la 1851 se înregistrau 634 locuitori, în 1870 are 704 locuitori, în 1900, 745 locuitori (4 maghiari, 3 germani, 738 carașoveni), în 1930 avea 642 locuitori din care 1 român, 640 carașoveni și 1 de altă etnie⁶², în 1977 erau 698 locuitori, pentru ca în 1992 numărul locuitorilor să scadă la 644. Limba vorbită în comunitate este limba croată, iar religia este romano-catolică. Sărbătoarea satului, ruga (chirvai), este prilejuită de sărbătorirea sfinților Iacob și Ana, pe 25 și 26 iulie. Ocupația de bază a locuitorilor este agricultura, locuitorii acestei așezări fiind recunoscuți pentru țuica și brânza produsă.

EVOLUȚIA LOCALITĂȚILOR DUPĂ 1990

În perioada comunistă hinterlandul centrelor industriale Reșița și Anina se dezvoltă într-o strânsă interdependență cu acestea, constituind principala resursă de forță de muncă. Acest rol îl joacă și localitățile componente ale comunei Carașova, care devin în bună măsură dormitoare aferente celor două centre, prin numărul important de locuitori deveniți salariați în unitățile economice ale acestora.

După 1990, odată cu transformările survenite în economia zonei, închiderea unor unități, restrângerile de activitate, mai ales în cadrul marelui complex industrial al Reșiței, tot mai mulți salariați ajunși șomeri se reântorc la vechile preocupări, respectiv la agricultura/creșterea animalelor practică anterior. Totodată timid își face loc economia privată, în investiții legate de comerț și de prelucrare a unor materii prime (lemnul).

Dar lipsa locurilor de muncă și restrângerea veniturilor a avut un impact negativ asupra nivelului de trai al locuitorilor. În noile condiții mulți dintre acești, în special populația tânără și-a încercat norocul spre marile centre urbane zonale (Timișoara, Caransebeș, Arad) sau au plecat în alte state europene. Strângerea ulterioară a legăturilor cu guvernul Croat și obținerea dublei cetățenii le-a permis multora să-și găsească locuri de muncă în alte țări.

În această perioadă au loc schimbări importante și în viața socială a comunităților carașovenilor, vizibilă în schimbările demografice și scăderea numărului de elevi. Astfel crește rolul polarizator al Carașovei, unde în anul 1990 se înființează o secție cu predare în limba maternă, iar ulterior și un liceu bilingv, spre care se îndreaptă și elevii școlilor gimnaziale din celălalte sate de carașoveni. Tot acum are loc un proces de extindere a utilizării limbii croate în școli și înființarea unui liceu cu limba de predare croată, în localitatea Carașova.

În ultimii ani autoritățile locale au pregătit și implementat o serie de proiecte pe fonduri bugetare sau atrase, pentru refacerea și modernizarea infrastructurii de transport, îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare (precum alimentarea cu apă în localitățile Carașova și Iabalcea), reabilitarea infrastructurii de învățământ și a celei culturale. S-au întreprins de asemenea pași concreți în scopul valorificării superioare a uriașului potențial turistic pe care îl deține.

Pe plan politic are loc formarea Uniunii Croaților din România cu sediul în Carașova și apariția tot aici a publicației bilingve “Hrvatska granica”.

⁶¹ Vezi nt. 24.

⁶² Ilieșiu, op cit, p. 203.

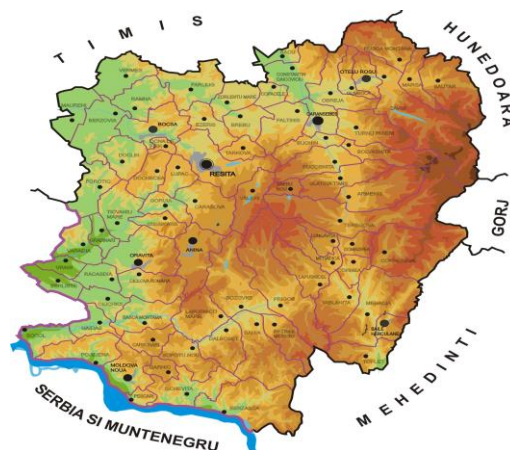
2.2 ELEMENTE ALE CADRULUI NATURAL

2.2.1 ÎNCADRARE ÎN TERITORIU

Localizarea Județului Caraș Severin pe harta

Localizarea Comunei Carașova în Caraș Severin

Administrativ, teritoriul comunei Carașova este mărginit spre nord-est și est de arealul inclus municipiului Reșița, respectiv cel al comunei Văliug, în sud de teritoriile administrative ale comunei Bozovici și ale orașului Anina, iar spre vest și nord-vest de cel al comunelor Goruia și Dognecea.

Are o populație de 3120 de locuitori (2010), formată în cea mai mare parte din etnici croați de religie romano-catolică, distribuiți în componența a trei localități : Carașova (sat reședință de comună), Iabalcea și Nermed.

Comuna este străbătută de către DN 58; Caransebeș (DN 1) – Reșița – Carașova – Anina (DN 58 B), care asigură legătura cu orașul reședință de județ.

Vecinătățile teritoriului administrativ al comunei Carașova sunt: la sud teritoriul administrativ al municipiului Anina, la vest teritoriul administrativ al comunelor Goruia și Lupac, la nord și nord-est teritoriul municipiului Reșița iar la est cel al comunei Văliug.

Între satele comunei legătura se realizează prin intermediul drumurilor comunale:

- DC 75: Carașova (DN 58) – Valea Nermed – Clocotici, cu extensia DC 76 Valea Nermed (DC75) – Nermed – DN 58.
- DC 87: DN 58 – Iabalcea

În cadrul teritoriului administrativ al comunei, satul Carașova se dezvoltă în interiorul micro-depresiunii cu același nume, atât pe umerii terasei joase și înguste, ce jalonează albia râului Caraș, cât și pe zonele de versant amonte de aceasta. În satul Nermed construcțiile sunt dispuse de-a lungul pârâului cu același nume, afluent de dreapta a Carașului, iar Iabalcea, pe un platou piemontan, calcaros, puternic marcat de fundamentul geologic. Din această cauză Iabalcea este considerată a fi una dintre localitățile cu cele mai mici resurse de apă din țară.

2.2.2 CARACTERISTICILE RELIEFULUI

2.2.2.1. Relieful

Relieful comunei Carașova este dominat de Munții Aninei. Acești munți, cu o suprafață de 770 kmp și o formă alungită pe direcția NNE-SSV, sunt situați în partea de vest a grupeii montane - Munții Banatului.

Morfologic sunt caracterizați prin prezența unor culmi și văi longitudinale, în conformitate cu structura geologică, și direcțiile de falie, NNV–SSE și o energie mare de relief. O mare parte din structura litologică a Munților Aninei este formată din depozite carbonatice, puternic fragmentate, ce transpar la suprafață sub forma unor platouri carstice bogate în exocarst; câmpuri de lapiezuri, doline, văi de doline, avene. Aceste platouri sunt tăiate de chei și văi carstice active sau temporar active: Cheile Carașului, Cheile Gârliștei, Valea Sodol, Valea Comarnic, Valea Raicovacea, Valea Șereniac, Valea Buhui, Valea Jejnița, Valea Mare(în versanții cărora sunt peste 300 de peșteri). În cadrul lor, cea mai mare suprafață, 600 kmp, o ocupă calcarele care se întind începând de la Munții Locvei până la Dunare, fiind cea mai mare și cea mai compactă suprafață calcaroasă din țara noastră, de peste 807

kmp.

Geografic, comuna Carasova este situată în Depresiunea Carașovei, din munții Banatului, fiind flancată la est de Munții Semenic, limitată la sud de prelungirea Munților Aninei, spre vest de Munții Dognecei, iar spre nord-vest de Depresiunea Lupacului.

Depresiunea Carașovei, cu o lungime de cca. 2,5 km și o lățime de cca. 0,6-1,5 km, a luat naștere în condițiile eroziunii diferențiate survenite la contactul dintre roci cu durități diferite, fiind închisă de curba de nivel de 200 m și mărginită din toate părțile de versanți. La nord-est este mărginită de abrupturi calcaroase (Lacila- 334 m.), la sud-est se află Șereniacul și Vârbița, către nord-vest și sud-vest versanții devin domoli, încununați de înălțimi ca Pinet (359 m) și Goronice (445 m).

Geografic, teritoriul administrativ al comunei este formată din patru zone :

- zona de luncă și terase joase, cu o pondere redusă, de o parte și de alta a râului Caraș, pe văile Gârliștei, Nermod și a altor văi, alcătuită din nisipuri și pietrișuri);
- zona de câmpie înaltă și platouri, aflată în continuarea zonei de luncă, cu un relief înclinat, brăzdat de văi naturale;
- zona de deal, cea mai întinsă, luând forma unor culmi domoale, din care pornesc piteni laterali (dealurile Carașovei, Răvișne, Goronice, Poniceva, Moghilița, Marinița, Gavevici, Socolovăț)
- zona de podișuri (podiușul Teriei, Iabalcei, Suvac).

Planul de raionare geomorfologică a României încadrează comuna Carașova, cu localitățile aferente: Iabalcea și Nermed, în regiunea geomorfologică mediană din sectorul Reșița - Moldova Nouă, ce formează arealul podișurilor și a munților calcaroși, în care predomină relieful carstic, reprezentat prin polii și doline (numite local vârcane), chei (Cheile Carașului), cursuri de ape subterane, izbururi. Un exemplu edificator de "vale de doline" îl reprezintă Valea Iabalcei, lungă de 6 km, unde întâlnim aproximativ 50 de doline pe km².

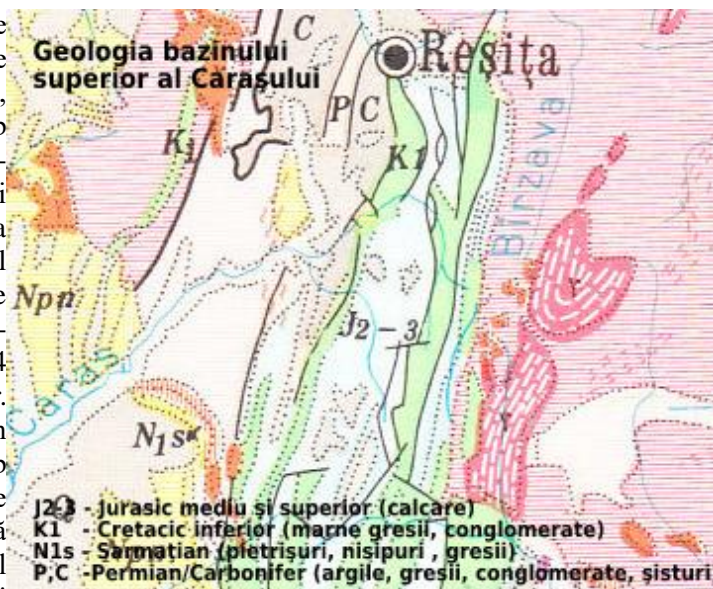
Influența tectonicii, respectiv stilul tectonic jurasic efectiv, de cute, în zona Prolaz Iabalcea, a condiționat formarea unor suprafețe structurale și creste, ce contrastează uneori cu relieful platourilor cu doline și polii.

2.2.2.2. Geologia

Zona carstică Carașova este situată în partea vestică a ariei de sedimentare a Unității Pânzei Getice, cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de Sinclinoriul Reșița-Moldova Nouă⁶³. În cadrul acestui sinclinoriu procesul de sedimentare a dus la depunerea peste fundamentul cristalin, a mai multor cicluri de sedimentare: 1 Carbonifer- Permian, 2 - Triasic, 3 – Jurasic - Cretacic Inferior, 4 - Cretacic Superior, 5 - Cuaternar. Formațiunile geologice care afloră în zona Carașova sunt nediferențiate sub aspect litofaciesal, aflate în raporturi de sedimentare discordantă și transgresivă cu ample lacune stratigrafice. În arealul comunei Carașova cele mai vechi formațiuni sedimentare aparțin Carboniferului Superior, fiind etalate în succesiunea:

- conglomerate poligenetice și gresii negre, în alternanță cu argile negre, care la diferite nivele prezintă intercalații lenticulare ale unui orizont fosilifer de cărbuni;
- depozitele jurasice superioare, formate din calcare masive alb-gălbui, cu accidente silicoase, sferoidale, cu frecvente intercalații de piroclastite peletice verzi și calcare dolomitice.

În zona Iabalcea grosimea depozitelor de calcar ating grosimi considerabile (500m), ceea ce

⁶³

V. Nania, B. Bădescu, Etajarea endocarstului din zona Carașova, apud <http://www.exploratorii.ro>

explica adâncimile foarte mari ale Cheilor Carașului.

În lungul Carașului, aval de cheile Prolaz, au fost sedimentate pe fâșii înguste depozite fluviatile de terasă cu grosimi de cca. 4-5 m, în alternanță cu pineni de conglomerate în care râul își taie direct albia, formate din elementele grosiere semirulate, de proveniență sedimentară.

Spre vest depresiunea Carașovei este mărginită de culmile Gornic și Pinet, formate în cea mai mare parte din gresii și conglomerate, ce urcă spre nord până în apropiere de Reșița (Dealul Bucitu – 662 m). Spre vest această culme coboară treptat spre depresiunea Lupac- Rafnic, văzută ca o continuare spre sud a culuarului depresionar Ezeriș. În zona localității Carașova morfologia naturală a terenului, local a fost corectată prin intervenții antropice, rezultate în urma lucrărilor de sistematizare pe verticală. Materialul rambleiat fiind depus în diferite puncte de intervenție, fără o compactare organizată, cu o sortare prealabilă a elementelor granulometrice constitutive.

Tectonica locală este marcată de prezența sincliniului Reșița –Moldova Nouă, a cărui sisteme de cutare NE-SV sunt însoțite de falii longitudinale, transversale și oblice dispuse în sistem paralel, sau ramificat, realizate în decursul ciclurilor tectonice Prebaicalian, Baicalian, Hercinic și Alpin. Cea mai importantă falie care se subscie teritoriului administrativ al comunei este falia Reșița – Carașova.

2.2.3. REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

2.2.3.1. Ape de suprafață

Teritoriul administrativ al comunei Carașova este situată în bazinul hidrografic superior al râului Caraș, râu care își are izvoarele în estul Munților Aninei, de sub platoul carstic Cârneala, printr-un izbuc situat la altitudinea de 600 m. În zona de izvoare râul străbate pe cca. 8 km un sector format din șisturi cristaline și gresii, după care traversează stratele de calcare jurasice și cretacice puternic fragmentate și faliat, cunoscut sub numele de podișul Iabalcea, până în localitatea Carașova. În acest sector Carașul și-a tăiat un spectaculos sector de chei, presărate cu rupturi de pantă și marmite.

Carașul are o lungime de 128 km (din care 30 km pe teritoriul Serbiei) drenând o suprafață de 1.148 km², din care 1118 km² pe teritoriul României. Panta medie al râului prezintă variații, fiind provocate de evoluția specifică a reliefului carstic, valoarea sa între izvoare și granița României este de 6,7 ‰⁶⁴.

Debitul mediu multianual al râului Caraș, înregistrat la stația hidrometrică Carașova este de Q= 1,99 mc/s. Sursele de alimentare ale bazinului sunt mixte, surselor subterane revenindu-le o pondere relativ mare, datorită extensiei calcarelor pe un areal amplu, a căror fragmentare tectonică permite o bună circulație a apelor subterane. Caracteristicile fizico-chimice ale apei Carașului: aparțin clasei de mineralizare bicarbonată calcică, cu conținut redus de sulfați și cloruri, gradul de mineralizare variază între mic și mediu, materiile în suspensie provenind din eroziunea solului.

Pe teritoriul comunei Carașova rețeaua hidrografică are o lungime de cca. 66,5 km.

În arealul Carașova, se remarcă o sărăcie a cursurilor afluate în flancul estic al cuvetei sedimentare mezozoice, colmatate cu roci carbonatate. Odată cu intrarea râului în sectorul de calcare pe care le străbate transversal până la Carașova această situație se menține neschimbată. Apele meteorice căzute în acest areal se infiltrează în lungul fisurilor și a golurilor carstice, în adâncime, urmând trasee de circulație difuză. La distribuirea rețelei hidrografice minore, contribuie în mod vădit răspândirea inegală a pădurilor și creșterea indicelui de ariditate.

Afluenții pe care râul Caraș îi primește pe teritoriul administrativ al comunei în zona superioară și medie a bazinului sunt:

Afluenți de stânga:

- Pârâul Buhui, afluent de stânga, pe care Carașul îl primește înainte de intrarea în chei, are o lungime de 12 km și un bazin de alimentare de 40 km².
- Valea Raicovacea, cu o lungime de cca. 2 km;
- Valea Sereneac, cu o lungime de cca. 2 km;
- V. Gârliște, cu o lungime de cca. 9 km.

Afluenți de dreapta:

- Pârâul Comarnic, afluent de dreapta, H med.= 664 m; L= 5 km.; S= 9 km²;
- Ogașul Moș Alexa, cu o lungime de cca. 3 km;

⁶⁴ V. Sencu, I. Băcănar, Judeșul Caraș-Severin, editat de Inst. de Geografie, ed. Academiei RSR, București, 1976, pp. 28 și 68.

- Ogașul Grădeț, cu o lungime de cca. 2 km;
- Valea Naves, cu o lungime de cca. 3 km;
- Valea Neremed, afluent de dreapta, H med.= 367 m; L= 9km.; S= 12 km², cu afluenții Suvac, Dușnic și Lazului .

Ultimii doi afluenți se varsă în Caraș, în aval de Carașova, după ce râul iese din strâmtoarea gresiilor carbonifere a culmi dintre bazinetul Carașovei și depresiunea Ezeriș – Lupac.

2.2.3.2. Cursuri de apă cu caracter semi-permanent - torențial

O caracteristică generală a bazinului hidrografic Caraș în zonă este dată de prezența calcarelor, care au determinat dezorganizarea rețelei hidrografice de suprafață. Acestea sunt în general văi formate pe depozite cu o altă structură litologică sau formate la suprafața platourilor calcaroase din zonă, a căror evoluție normală a fost stopată odată cu coborârea nivelului de bază al râului și trecerea scurgerii de la suprafață în subteran, prin golurile carstice. În această categorie sunt încadrate pâraiele Suvac, Dușnic și Lazului.

În general prezența unor volume de mari de ape într-un timp limitat, reactivează curgerile de suprafață în anumite sectoare. Aceste fenomene pot avea loc la topirea bruscă a zăpezilor și în cazul unor ploii torențiale.

2.2.3.3. Apele subterane

Apele subterane în zonă sunt legate de prezența calcarelor, care acoperă un areal foarte mare, producând perturbații la nivelul curgerilor de suprafață. Apele meteorice și cele cantonate la nivelul depozitelor sedimentare sub formă de izvoare, pânze captive de apă, pânze freatice cu nivel liber etc., odată ajunse pe calcare se pierd pe fisuri, curgând subteran spre emergențele situate în preajma râului, sub forma izvoarelor carstice.

În zona localității Carașova sunt mai multe izvoare carstice permanente, cu o dispunere altimetrică între 200 și 205 m, un izvor temporar și o cavitate carstică care devine activă temporar, funcționând ca „prea plin” al rețelei care i-a dat naștere - Peștera Lizlonea. Aceste izvoare situate la nivelul de bază local sunt alimentate inclusiv de către pierderile din albiile pâraielor: Curiacița, Budiniac, Sereniac, Raicovacea ce s-au format în zona de aflorare a depozitelor impermeabile. Unele dintre acestea au debite semnificative, cuprinse între 10 și 50 l/s, precum:

1. Izvorul de sub Viaduct nr. 1 - debit mediu 50-60 l/s;
2. Izvorul de sub Viaduct nr. 2 - debit mediu 50-60 l/s;
3. Izvorul Sf. Maria (Curiacița) - debit mediu 15-20 l/s;
4. Izvorul Captat (Ceafarovăț) - debit mediu 16 l/s;
5. Izvorul Lazarovăț - debit mediu 15 l/s;
6. Izvorul Șereniac nr. 2 - debit mediu 10 l/s;

De remarcat este faptul că unul din izvoare are emisie de gaze și temperaturi cuprinse între 12° C - 18° C, în funcție de aportul de apă carstică.

Cazul particular îl constituie Peștera Lizlonea, care devine o exurgență la 215 m. altitudine, fiind alimentată numai de apele de infiltrație.

Se poate constata că manifestările hidrologice ale carstului din zona Carașova, are anumite particularități precum:

- fragmentarea, implicit permeabilitatea ridicată a rocilor carstice;
- acțiunea intensă a proceselor erozionale de suprafață;
- lipsa sau reducerea evidentă a rețelei hidrografice organizată în zona platourilor carstice (satele Iabalcea și Nermed), zonă presărată cu numeroase doline, prin care apele de precipitație pătrund rapid în adâncimea masivului calcaros;
- prezența unor cursuri de apă care își pierd apele parțial sau total, formând de văi seci (ogaș Nermed);
- alimentarea suplimentară cu ape carstice și debitul relativ constant al râului Caraș;
- prezența unor izvoare carstice cu descărcare intermitentă și debite variabile (în versantul stâng al râului Caraș).

Pe terasele inferioare ale râului, în zona localității Carașova, există o pânză freatică de joasă adâncime, situată în depozitele de nisipuri și pietrișuri holocene, alimentate din infiltrațiile apelor meteorice, din exfiltrațiile manifestate în albia râului la cote mari, din alimentarea suplimentară cu ape carstice, pe care localnicii le utilizează ca surse de alimentare cu apă.

2.2.4. CONDIȚII CLIMATICE

Poziția geografică a zonei Carașova în partea vestică a Munților Aninei este determinantă pentru raionarea climatică a arealului. Încadrarea în ansamblul climatic al teritoriului României definește zona ca parte din arealul climatic continental moderat sub-mediteranean, caracterizat printr-un regim termic moderat,

cu cantități medii de precipitații, dar mai ridicate decât în alte zone ale țării la altitudini similare, cu perioade de încălzire în timpul iernii și primăveri timpurii. Caracteristic acestui climat este circulația maselor de aer atlantic și mediteranean, care conferă un caracter moderat regimului termic, cu o advecție importantă a maselor de aer umed din vest și sud vest, datorate extinderii efectelor Anticlonului Azoric.

Potrivit datelor statistice regimul precipitațiilor în sectorul vestic al Munților Aninei indică valori medii multianuale de 873.5 mm; cantitatea lunară maximă, fiind înregistrată în lunile mai - iunie (92,9 - 120,9 mm), iar numărul mediu anual de zile cu precipitații este de 140 – 160.

Temperatura medie anuală este de 8°C; lunile cele mai reci sunt ianuarie și februarie, cu medii de -2°C – -1°C, iar cea mai caldă, august, de +21°C. Regimul termic variază în funcție de altitudine. Perioada cea mai rece se înregistrează în luna februarie, datorită intensificării circulației maselor de aer rece ce vin dinspre nord și nord-est. Cu toate acestea în zona depresionară iernile sunt în general blânde, cu o temperatură medie de – 2,8 grade. Creșterea temperaturilor medii de primăvară în interiorul depresiunii Caraș-Ezeriș se datorește atât creșterii bilanțului caloric cât și invaziei maselor de aer cald din sud-vest. Anotimpul de vară este în general moderat, cu temperaturii medii de 12,3 grade pe Semenici și 20,8 grade în depresiune.

Circulația dominantă a maselor de aer este din direcția vestică. Frecvența vânturilor în zonă este destul de mare, circa 75 % din an. Vânturile locale sunt Austrul – un vânt vestic, uscat și cald pe timpul verii și aducător de geruri pe timpul iernii și Coșava, un vânt cu caracter de föhn, cald și uscat, care poate bate mai rar, în general dinspre sud-est, aducând aer uscat și secetă.

Nebulozitatea zonei este dependentă de regimul de circulație al curenților de aer, determinându-se pe anotimpuri o medie multianuală de 5,8 % zile acoperite.

2.2.5. VEGETAȚIA ȘI FAUNA

Zona înaltă de pe teritoriul comunei Carașova este ocupată în special cu vegetație forestieră, deseori în amestec (fag molid și brad). Pădurile de fag ocupă cele mai mari suprafețe în bazinul superior al Carașului, alături de care mai apar carpenul, frasinul ulmul, paltinul și uneori alunul turcesc. Pădurile de gorun se găsesc în general sub formă de petice pe platourile mai joase situate la sud de Caraș. În cadrul platoului Iabalcea, la est de Carașova și în platoul Ravniștei, poienile ocupă suprafețe întinse, fiind acoperite cu o vegetație erbacee specifică.

În zonele de chei și pe abrupturile calcaroase se dezvoltă o vegetație specifică, de tip carstic, iliric-meridional, în care predomină liliacul sălbatic, mojdreanul, scumpia și alte plante rare de origine mediteraneană

Specificitatea unor areale de pe teritoriul județului Caraș – Severin, datorate particularitățile morfologice ale reliefului, geologiei, florei și faunei a permis conservarea unor specii considerate relict sau amenințate cu dispariția în Europa și în lume. Pentru salvarea acestora, dar și pentru conservarea unor areale naturale de o deosebită frumusețe și spectaculozitate, în concordanță cu politica europeană de mediu, s-au înființat la nivelul județului 50 de rezervații naturale, 3 parcuri naționale și un parc natural.

Una dintre aceste arii naturale protejate este Parcul Național Semenici - Cheile Carașului (PNSCC), cu o suprafață de 36.364,8 ha, parc ce include 10 rezervații naturale, constituite ca zone de conservare specială strict protejate, însumând 14.420,8 ha și 8 rezervații propuse. Parcul este situat în partea centrală a județului Caraș-Severin, ocupând cca. 45 % în Munții

GORUNUL (Quercus patraea)

Semenicului și 55 % în Munții Aninei.

Limita sa vestica a PNSCC este în dreptul localității Carașova, ceea ce înseamnă că peste 60% din arealul comunei este inclus în Parcul Național, luând în considerare și zonele tampon.

Importanța prezenței acestui Parc Național pentru comunitatea carașovenilor se regăsește atât în aspectele de conservare a mediului cât și în considerentele referitoare la activitățile economice monitorizate, considerând restricțiile. Din cele 10 rezervații ale Parcului Național Semenic - Cheile Carașului, 2 se află sub administrația comunei Carașova (rezervațiile speologice Peștera Comarnic și Peștera Popovăț). Rezervația mixtă Cheile Carașului deși este parțial identificată pe teritoriul comunei, este administrată de Direcția Romsilva.

Asociația speologică „Exploratorii Reșița” a propus includerea a 8 noi rezervații speologice aflate în întregime în arealul comunei (Peștera Exploratorii, Peștera Răsuflătoare, Peștera 2 Mai, Peștera Ramonei, Avenul Bizonului, Avenul dintre Brândușe, Peștera Frumoasă, Peștera Speo-Sport 77), care în final să fie administrate de către comuna Carașova.

Vegetația

Zonarea pe verticală a vegetației este condiționată de altitudine, climă, sol, la care se adaugă orientarea culmilor, particularitățile topoclimatice, structura geologică, precum și influențe exercitate de către om asupra peisajului. Suprafața terenurilor acoperite cu vegetație forestieră în arealul comunei Carașova este de 6.637 ha.

În zona joasă din preajma cursurilor de apă ce străbat zona, precum și în zona cu caracteristici de stepă și silvostepă sunt întâlnite specii precum: plopi (*Plopus alba*), sălcii (*Salix alba*, *Salix trianorla*), ulmi (*Ulmus campestre*) și mesteacănul (*Betula pendula Roth*)

Zona pădurilor se caracterizează prin existența a două etaje de vegetație:

- Etajul quercineelor, format din gorun (*Quercus petraea*), alături de cer (*Quercus cerris*), gârniță (*Quercus frainetto*), tei (*Tilia tomentosa*, *Tilia platyphyllos*), stejar pufos (*Quercus pubescens*) etc., este prezent în zonele mai joase, cu o bună expunere sudică. Pădurile de gorun apar sub forma de petice la sud de Reșița, la est de Ciudanovita și la sud de Caraș.

Mesteacăn

- Etajul fagului este puternic favorizat de specificul reliefului, fiind prezent îndeosebi pe versanții văilor și în depresiunile adăpostite de vânt, cu umiditate ridicată.

Fagul (*Fagus sylvatica*) este specia

principală care determină aspectul general al pădurilor din Munții Banatului, având o extindere altitudinală neobișnuit de largă. Este prezent în amestec cu ulmul de munte (*Ulmus montana*), paltinul (*Acer pseudoplatanus*), iar în partea superioară se amestecă cu bradul (*Abies alba*) și molidul (*Picea excelsa*). Ca și fagul, bradul coboară la altitudini surprinzător de mici, față de condițiile climatice generale ale regiunii. Gorunul, este și el prezent, cu o răspândire mai mare decât a bradului, alcătuind arborete alături de făgete pe versanții însoriți.

PICEA ABIES

Pădurile de fag ocupă suprafețe întinse în partea nordică a comunei, pornind de pe culmea Certej - Pușcașul Mare, în partea sudică și estică al acesteia și sub forma de petice în interiorul comunei, acolo unde condițiile permit. În unele cazuri pădurile de fag apar în amestec cu cele de gorun sau brad. Secundar mai apare carpenul (*Carpinus betulus*), paltinul, ulmul, frasinul (*Fraxinus excelsior*, *Fraxinus ornus*) și altele.

În cadrul pădurilor, pajiștile și terenurile agricole ocupă suprafețe mici, preponderent în podișul calcaros al Iabalcei, la sud-est de dealul Bucitul, la est de localitatea Carasova și în podișul calcaros Ravnîștea. Întâlnim un habitat cu aspect de tufe răzlețe cu puține specii în compoziția floristică, situate pe pereți calcaroși sau versanți abrupti cu lapiezuri și procent ridicat de rocă nudă. Asociații specifice pentru zona calcaroasă din Cheile Carașului - Cheile Gârliștei,

PĂDURE DE FAG

prezintă o mare varietate floristică explicabilă prin varietatea micro-biotopurilor și prin interferența la acest nivel a mai multor unități de vegetație.

Stratul arbuștilor măsoară 4-6 m fiind compus din liliac (*Syringa vulgaris*) și frasin (*Fraxinus ornus*) cu relativa participare a speciilor de scumpie (*Cotinus coggygia*), vișin turcesc (Prunus mahaleb), corn (*Cornus mas*), păducel (*Crataegus monogyna*), jugastru (*Acer campestre*) și unele specii de carpen (*Carpinus orientalis*), jugastru de Banat (*Acer monspessulanum*), alun (*Corylus colurna*), bârcoace (*Cotoneaster nebrodensis*), și Spinul cerbului (*Rhamnus cathartica*).

Prezența erbaceelor este extrem de eterogenă, dominate fiind ansamblurile de specii balcanice și mediteraneene circumscriind asocierea vegetației termofile din sud-estul Europei: *Scabiosa columbaria* (sipică), *Stachys recta subsp. leucoglossa* (jaleș), *Dianthus giganteus subsp. banaticus* (garoafă), *Echinops bannaticus*, *Cephalaria laevigata*, *Hypericum rochellii*, *Alyssum petraea* (albiță) și *Acinos alpinus subsp. Majoranifolius* (Calamintha alpina subsp. hungarica) (izmă). Aceste specii constituie împreună cu *Syringa vulgaris* și *Fraxinus ornus* componentele de bază ale acestor habitate.

Flora erbaceelor cuprinde frecvent specii rupicole cum ar fi: *Asplenium rutamuraria* (ruginiță), *Asplenium trichomanes* (strașnic), *Asplenium ceterach*, *Draba lasiocarpa*, *Sesleria rigida* (coada iepurelui), *Dianthus petraeus*, *Seseli rigidum* (buruiiana vântului) și *Melica ciliata* (mărgică), care marchează eterogenitatea substratului, alături de alte plante transgresive, specifice asociațiilor de la limitele pădurilor, cum ar fi: *Heleborus odorus* (spânz), *Geranium robertianum* (năpraznică) etc.

Arbuștii *Syringa vulgaris* și *Fraxinus ornus* sunt rezultatul colonizării primare a versanților stâncoși, unde au o compoziție relativ constantă, pe când vegetația învecinată a suferit modificări importante cauzate de evoluția climei și de procesele de auto-geneză caracteristice perioadei post-glaciare.

Fauna

Fauna acestui areal geografic se caracterizează prin varietate, bogăția și originalitate. Acest ținut cu un climat aparte reprezintă limita nordică a arealului de răspândire a multor specii. Din cercetările efectuate în Munții Aninei a rezultat că această zonă reprezintă un refugiu din timpul glaciațiunilor care a permis supraviețuirea unor specii terțiare ca: *Amphimellania holandri* dintre nevertebrate și *Cobitis elongata* dintre vertebrate. Fauna de nevertebrate este dominată de coleoptere și opilionide, urmate de colebole, arahnee, chilopode, izopode, orthoptere, formicide, gasteropode, larve de diptere etc. Unele gasteropode precum: *Carpathica langi* și *Zenobiella umbrosa* sunt endemice, iar dintre plecoptere unele sunt considerate endemisme carpatice: *Nemoura carpathica*, *Chloroperla kisi*.

Dintre păsări cele mai întâlnite sunt: privighetoarea, mierla, cucul, sturzul prezente în regiune în toate anotimpurile. În zona pădurilor montane pot fi întâlnite cocoșul de munte și ierunca. Lumea animală este bine reprezentată prin numeroasele exemplare de reptile, dintre care unele se află pe cale de dispariție. Tipurile reprezentative sunt: vipera cu corn (*Vipera ammodytes*), întâlnită în regiunile calcaroase ale Cheilor Carașului. Dintre mamifere specifice pădurilor de foioase, frecvente sunt lupul, mistrețul, căprioara, iepurele, șoarecele gulerat, veverița, pârșul, jderul de pădure.

Fauna piscicolă a regiunii cunoaște o mare varietate față de alte regiuni ale țării. Apele

curgătoare puțin sau deloc poluate, sunt populate cu diferite specii de de pești, precum păstrăvi indigeni (*Salmo trutta fario*), păstrăv curcubeu (*Salmo irideus*), zlăvoaca (*Cottus gobio*) etc.

Solurile

Reprezentative pentru acest areal sunt solurile zonale, determinate în mod direct de climă, vegetație și litologie. Reprezentative pentru acest tip sunt următoarele tipuri de soluri:

Luvisolurile, condiționate de existența vegetației forestiere, sunt prezente ca tip genetic sub forma de luvisol (luvisolurile albice), fiind prezente în vestul munților Aninei, în zonele cu evapotranspirație redusă, pe material parental grosier.

Cambisolurile, caracteristice pădurilor de fag, apar în zonă sub forma eutricambisolurilor (soluri brune eu-mezobazice și terra-rosa) pe materialele eluviale și proluviale, din arealul platourilor calcaroase;

Cernisolurile sunt prezente ca tipuri genetice sub forma de redzine, dezvoltate pe un substrat calcaros și în condițiile unui climat umed, ocupând suprafețele cele mai întinse în zonă. Pe versanții puternic înclinați, datorită levigării, se formează regosoluri rendzinice.

Clasa Hidrosolurilor (solurilor hidromorfe) sunt slab reprezentate, putând fi întâlnite sub forma solurilor gleice în lunca râului Caraș și a afluenților săi din zonă.

Clasa Protisolurilor sunt prezente ca tipuri genetice sub forma entiantrosolurilor (protosoluri antropice), pe halde de steril, gropi de gunoi, sau dispuneri de material pământos de la diferite lucrări de construcții.

Antrisolurile (din aceeași categorie a solurilor neevoluate) sunt prezente tipologic sub forma erodisolurilor, pe suprafețe foarte înclinate, formate prin îndepărtarea orizonturilor superioare, mai ales pe versanții vestici ai munților Aninei;

În general solurile din zonă au un conținut scăzut de humus, fiind slab aprovizionate cu azot, fosfor mobil și bine aprovizionate cu potasiu. Productivitatea lor este susținută de către localnici prin "gunoie" cu îngrășămintă organice (gunoi de grajd și dormitul cu oile).

2.2.6. CARACTERISTICI GEOTEHNICE

Potrivit PATJ Caraș-Severin, perimetrul geografic în care se găsește comuna Carașova este unul montan și premontan, ce se remarcă prin extensia mare a depozitelor carbonatice, puternic alterate și tectonizate, precum și a depozitelor cristalinelor Getice (gresii și conglomerate), suprapuse de o rețea hidrografică densă, care fragmentează relieful prin văi torențiale, ce favorizează procesele de eroziune.

În conformitate cu G.T. 035/2002, M.L.P.T.L. – ord. 837/06.06.2002, în vederea stabilirii exigențelor proiectării geotehnice, se va determina riscul geotehnic, pe bază a două categorii de factori :

- factori legați de teren : tipuri de teren de fundare, nivel apă subterană ;
- factori legați de structură și vecinătăți ale acestora ;

La punctele însumate a acestor factori se adaugă puncte corespunzătoare zonei seismice de calcul, a amplasamentului, definită în Normativ P.100 / 1992.

Conform STAS 6054/77, adâncimea de îngheț la această zonă altitudinală este de 0,80 m în lunca Carașului și depresiunea Lupac, până la 0,90 m în zona localității Iabalcea, măsurată de la nivelul terenului natural sau sistematizat. Cum adâncimea de fundare trebuie să coboare sub cea de îngheț aceasta va fi cuprinsă între 0,90 și 1,10 m, cu o presiune admisibilă de 1,80 – 2,50 Kg/cm².

Condițiile de fundare în cazul unui substrat carbonatic:

A. Pe stâncă, ținând cont de starea de dezagregare și compactitate. În acest caz P_{cov} nu variază cu adâncimea și dimensiunile în plan a construcțiilor.

B. Pe argile reziduale de tip „terra rosa”, unde se vor aplica următoarele măsuri de fundare:

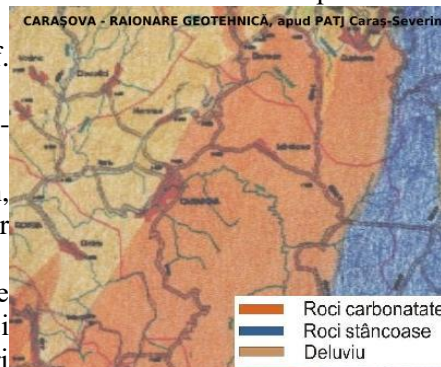
- adâncimea minimă de fundare cuprinsă între – 0,75 și 1,30 (de la câmpie la zonele înalte);
- încastrarea fundațiilor cu 0,30 m în terenul bun de fundare.

Totodată, pentru prevenirea unor accidente ulterioare, prescripțiile tehnice și măsurile suplimentare necesare impun:

7. identificarea formelor de relief caracteristice (doline, polii, uvale);
8. poziționarea eventualelor goluri subterane și fisuri tectonice prin prospecțiuni geologice;

În cazul construirii pe terenuri situate în zone de versant sunt necesare:

1. stabilirea pantei minime admise;
2. în coloana stratigrafică a studiilor de fundare vor menționa potențialele strate glisante (marne, argile marnoase, șisturi carbonatice etc.);
3. dacă este necesar se vor stabili măsuri suplimentare de sistematizare pe verticală, precum:
  1. introducerea treptelor de fundare cf. P10/86;
  2. verificarea la alunecare, cf. STAS 3300(2-58, cu formula $T < N \cdot mh$);
  3. ricarea unor ziduri de sprijin, cu dren, barbacane și rigole de descărcare a apelor pluviale sau de infiltrație.

La construirea pe terenuri joase, cu posibilități mari de ascensiune a apelor subterane. Cum sunt albiile majore și terenurile joase din preajma râului Caraș sunt necesare măsuri suplimentare precum stabilirea zonei de afluire și identificarea zonelor de formare a golurilor de sufoziune.

În conformitate cu Normativul P100 /1992 privind zonarea seismică pe teritoriul României, arealul comunei Carașova se înscrie într-un areal cu o magnitudine seismică de gradul 7 (scara MSK). Această zonare corespunde categoriei de „teren mediu”, exceptând solul vegetal în care viteza de propagare a undelor seismice este mai diminuată. Valorile principalilor parametri de calcul sunt $K_s = 0,16$ și $T_c = 0,70$.

Structura litologică și natura solurilor specifice fiecărei zone, instabilitatea terenurilor și riscul de alunecare, induc riscuri geotehnice diferite, care impun studii punctuale pentru fiecare investiție preconizată.

2.2.7. RISCURI NATURALE

Riscul seismic

Teritoriul administrativ al comunei Carașova se găsește potrivit Legii 575/2001 PATN, secțiunea V – zone cu risc natural, într-un perimetru cu risc scăzut de producere a cutremurelor, de nivel 6 pe scara MSK și cu o perioadă medie de revenire de cca. 100 de ani. În conformitate cu Normativul P100 /1992 privind zonarea seismică pe teritoriul României, teritoriul administrativ al comunei se înscrie într-un areal cu o magnitudine seismică de gradul 7 (scara MSK). Valorile principalilor parametri de calcul sunt $K_s = 0,12$ și $T_c = 0,70$.

Riscul de inundații

Din punct de vedere climatic, România se confruntă cu o ciclicitate a fenomenelor hidrologice de 9 – 10 ani secetoși urmați de ani cu un regim al precipitațiilor peste medie. Despăduririle masive de după 1990 au amplificat gravitatea fenomenului, inundațiile manifestându-se cu o deosebită forță mai ales din cauza torenților, devenind un real pericol atât pentru populație cât și pentru activitățile economice.

Statisticile din perioada 1901 – 1997 arată că maximum cantităților de precipitații căzute în zonă se ridică la 100 – 150 mm/24 ore. În acest context, potrivit legii 575/2001, privind zonele de risc natural, în arealul comunei Carașova, principalul risc de inundație îl reprezintă revărsarea unui curs mai important de apă⁶⁵, respectiv cel al Carașului. Suprafețele împădurite și nivelul ridicat al precipitațiilor înregistrate pe cursul superior al râului și pe versantul vestic al Muntelui Semenic ridică riscul producerii inundațiilor, mai ales la nivelul lunci și a teraselor joase, inclusiv pe teritoriul administrativ al comunei Carașova.

Conform datelor PATJ Caraș_Severin, cap. Zone cu riscuri naturale, suprafața inundabilă la nivelul comunei Carașova este de cca. 145 ha, terenuri situate în lunca râului Caraș și a pârâului Nermed.

Alunecări de teren

⁶⁵ Legea 575/2001, anexa 4 și 4a

Potrivit Legii 575/2001 pe teritoriul administrativ al comunei Carașova potențialul de producere a alunecărilor de teren este unul mediu, dar cu o probabilitate de producere redusă.

În evaluarea perimetrelor cu potențial de alunecare din județul Caraș-Severin, factorii cauzali care declanșează alunecările de teren, așa cum sunt ele definite de către PATJ, omologați și acceptați de Comunitatea științifică (I.U.G.S. – G.M./L) se referă în principal la patru categorii de condiții favorizante, cu caracter exhaustiv :

- condiții litologice ;
- procese geomorfologice ;
- procese fizice ;
- procese antropogene .

Dintre factori responsabili de producerea alunecărilor de teren, rolul determinat le revine criteriilor litologice și geomorfologice, o însumare a situațiilor celor mai defavorabile din aceste două criterii, conducând de regulă la declanșarea unor alunecări.

În funcție de acești factori bazinetul depresionar Carașova, inclusiv teritoriul administrativ al comunei cu același nume este situat într-un perimetru cu următoarele caracteristici⁶⁶:

$$K_a = 0,50$$

$$K_m = 0,3168$$

$$K_b = 0,80$$

$$K_c = 0,80$$

$$K_d = 0,80$$

$$K_e = 0,75$$

$$K_f = 0,80$$

$$K_g = 0,80$$

$$K_h = 0,80$$

Extensia relativ mare a depozitelor permo-carbonifere puternic alterate și tectonizate, precum și a cristalinelor de mezo și katozonă a Domeniului Getic, mascat de o cuvertură continuă de deluvii, reprezintă factori favorizanți pentru dezechilibrarea versanților. Rețeaua hidrografică densă, fragmentează relieful prin văi de tip torențial și favorizează procesele de eroziune intensă.

Probabilitatea de declanșare a alunecărilor de teren este mare.

La nivelul teritoriului administrativ zone cu alunecări de teren de mică întindere se semnalează pe versantul drept al râului Caraș, în aval de sat, și în bazinul inferior al pârâului Nermed, fără a crea probleme deosebite.

Totodată, alunecări de mică întindere se semnalează în lungul drumului DN 58, pe anumite sectoare, lipsite de ziduri de sprijin.

Alte riscuri naturale existente în zonă

Rupturi ale malurilor sunt destul de frecvente la nivelul malurilor râului Caraș după ieșirea din chei în cadrul zonei joase a depresiunii Carașova și a pârâului Nermed, în aval de localitate, mai ales în perioadele cu debite foarte mari, prin înaintare regresivă a malurilor.

Căderile de pietre de pe versanți

Datorită litologiei specifice, a fragmentării calcarelor, acestea sunt fenomene des întâlnite în zona cheilor Carașului și la nord-est de sat, în preajma DN 58. Se manifestă preponderent primăvara sau în urma ploilor abundente, prin desprinderea și alunecarea din versanți a unor stânci solitare sau alunecări de pietriș.

Riscul de înzăpezire se petrece pe anumite porțiuni ale unor drumuri din cuprinsul comunei, expuse factorilor climatici în anii cu ninsori abundente, dar mai ales a proceselor de troienire – ceea ce duce la îngreunarea traficului pe acele porțiuni de drum cât și accesul spre zonele turistice.

⁶⁶

Apud PATJ CS – Zone cu riscuri naturale

2.3. RELATII ÎN TERITORIU

2.3.1. Amplasare și vecinătăți

Comuna Carașova este unitatea administrativ teritorială componentă a județului Caraș-Severin, așezată în partea centrală a județului, pe cursul superior al râului Caraș. Geografic, comuna este situată la limita sud-estică a culoarului depresionar Ezeriș – Lupac și la sud de teritoriul administrativ al municipiului Reșița de care este legată prin DN 58. Între Reșița și Anina drumul străbate pe un traseu nord sud. Localitatea Carașova este situată la 19 km față de municipiul Reșița, și la 18 km și orașul Anina.

Coordonatele geografice ale localității reședință de comună – Carașova, sunt 21°12'00" longitudine estică și 45°51'58" latitudine nordică.

Comuna Carașova se învecinează cu teritoriile administrative ale orașelor Reșița (nord) și Anina (sud) și a comunelor Goruia (sud-vest), Lupac (vest) și Văliug (est). Dacă cu primele patru unități administrative este legată direct prin drumuri naționale (DN 58) și Județene (581 și 581 A) cu localitatea Văliug legătura directă este deficitară, putându-se realiza numai prin intermediul DJ 582 C, în lipsa unor drumuri de legătură directe.

2.3.2. Prevederi ale PATN și PATJ, privind zona

Conform legii 363/2006, privind rețelele de transport, comuna Carașova este situată în afara principalelor magistrale de transport internațional, care străbat teritoriul de vest al României, dar este conectată la acestea prin DN 58. *Actualul DN 58, Anina – Reșița - Carnsebeș traversează teritoriul comunei Carașova asigurându-i acces la Coridorul paneuropean de transport multimodal IV - Nădlac - Arad - Timișoara – Lugoj - Caransebeș - Drobeta - Turnu Severin - Filiași - Craiova – Calafat.*

Totodată se prevede construirea unui drum rapid pe patru benzi, care să lege magistrala Timișoara – Stamora -Moravița – Belgrad, prin Voiteg – Reșița – Caransebeș, cu traseul coridorului multimodal nr. 4.

În cadrul PATN nu au fost prevăzute măsuri speciale de dezvoltare a căilor de comunicații, care să includă teritoriul administrativ al comunei Carașova.

PATJ CS prevede în cadrul programului de dezvoltare a infrastructurii de transport din județ, reabilitarea primară a DN 58 Caransebeș – Reșița – Anina, pe o lungime de cca. 82 km, proiect realizat deja.

Subliniem importanța majoră pe care o are DJ 582 C, Reșița - Anina în valorificarea potențialului turistic al Zonei, inclusiv al PNSCC. Starea fizică în care se găsește în prezent acest drum limitează drastic accesul în zonă, motiv pentru care sunt necesare eforturi conjugate din partea organelor județene și locale, cu sprijinul organismelor centrale și colaborarea directă a administrației PNSCC pentru reabilitarea/modernizarea acestui drum, organizarea și marcarea traseelor turistice din zonă, stabilirea modalităților de ghidare turistică și a capacităților de cazare. În condițiile în care construirea unor capacități de cazare noi în perimetrul zonei protejate cuprinsă în parc, este deficitară se impune reabilitarea infrastructurii existente, în primul rând a cantoanelor silvice din zonă, dar și a unor gospodării/sălașe de vară deținute de către localnici pe principalele trasee.

Accesul la transportul aerian se face prin intermediul aeroportului internațional "Traian Vuia" Timișoara și a celui local de la Caransebeș. În plan mai îndepărtat poate fi accesat aeroportul de la Arad sau aeroporturile internaționale de la București, Budapesta sau Belgrad.

În ce privește resursele de apă, PATN, prin legea 171/1997, modificată, include o parte din teritoriul comuna Carașova, din bazinul hidrografic al râului Caraș, în cadrul zonelor cu

Rețelele de transport în sud-vestul României

vulnerabilitate ridicată a resurselor de apă subterană și care necesită măsuri prioritare de protecție la popoare. Fenomenul este explicabil în contextul potențialului pe care îl reprezintă izvoarele carstice din zonă și rolul lor în economia localităților.

Totodată legea amintită recunoaște că zona face parte din categoria celor cu disfuncționalități mari în alimentarea cu apă și canalizare și care necesită lucrări hidroedilitare, de reabilitare și dezvoltare. La data întocmirii PATJ CS recunoaște că această comună se înscrie în rândul unităților administrative care au sate fără surse de apă sau cu surse insuficiente (Iabalcea și Nermed), necesitând ca transportul apei să se facă de la distanțe foarte mari. Comuna, inclusiv satul reședință, nu dispune de alimentare cu apă și canalizare. Această situație a fost remediată în bună parte în cursul ultimilor ani prin realizarea rețelei de alimentare cu apă a localităților Carașova și Iabalcea.

În ce privește riscurile naturale, Legea nr. 575/2001 include zona în cadrul arealelor cu risc seismic scăzut, având coeficientul 6 pe scara MSK și perioada medie de revenire 100 ani.

În ce privește riscul la inundații, comuna Carașova este inclusă zonele cu un nivel maxim al precipitațiilor căzute în 24 ore de 100-150 mm, fiind amenințată de revărsarea unui curs de apă, râul Caraș. (vezi Legea 575/2001, anexa 4)

Alunecările de teren sunt realități prezente în zonă, fiind influențate de litologia solului, pantă și nivelul precipitațiilor. Potențialul de producere a acestora este unul mediu cu o probabilitate redusă de producere (vezi Legea 575/2001, anexa 6).

Legea nr. 5/2000 menționează includerea unei importante părți din comuna Carașova în cadrul Parcului Național Semenic – Cheile Carașului, arie naturală protejată ce acoperă astăzi o suprafață de peste 36.200 ha. În carul acesteia sunt cuprinse rezervațiile naturale: Cheile Carașului, Peștera Comarnic și Peștera Popovăț. Ulterior au fost adăugate rezervațiile naturale Peștera Exploratorii 85 și P. Răsuflătoarei.

Legea include comuna Carașova în categoria unităților administrativ teritoriale cu o concentrare foarte mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național. Aici putând include pe lângă cetatea medievală timpurie Carașova (Cetatea Turcului), structurile urbanistice (rețea stradală, arhitectură tradițională și organizare internă) și importante monumente istorice, precum Biserica Catolică

În conformitate cu prevederile legii 351/2001 privind rețeaua de localități, comuna Carașova cu centrul administrativ în Carașova, aparține de jud. Caraș Severin. Localitatea reședință de comună este de gradul IV, dispunând de principalele elemente de dotare necesare, iar satele componente sunt localități rurale de rangul V.

Potrivit PATJ Caraș Severin, centrul polarizator în jurul căruia gravitează comuna Carașova este Municipiului Reșița. Acesta, potrivit legii este o localitate de gradul II, reședință de județ. Sub aspectul competențelor, Judecătoria, Trezoreria și Direcția de Finanțe Publice Reșița are competențe și asupra comunei Carașova.

Din punctul de vedere al ierarhizării așezărilor în funcție de zona sa de polarizare, Carașova este o localitate de gradul (nivelul) 7, grad rezervat așezărilor rurale cu rang supracomunal, alături de alte localități din județ precum: Berzasca, Mehadia și Teregoava. Acestea dețin în general una sau mai multe dotări care le diferențiază de celelalte localități rurale învecinate, printre care amintim: instituții de învățământ liceal, profesional sau de ucenici, cabinete stomatologice, farmacii, oficiu sau ghișeu poștal, agenții ale unor bănci (în special CEC), o ofertă comercială mai diversificată, piață zilnică sau târg săptămânal. La aceste dotări se adaugă instituțiile definitorii unei așezări centru de comună, precum: primărie și consiliu local, poliție, biblioteca comunală, cămin cultural, școală cu clasele I-VIII, unul sau mai multe cabinete medicale – cu un număr corespunzător de medici de familie, dispensar veterinar, una sau mai multe parohii ale diverselor confesiuni, magazine alimentare și nealimentare⁶⁷ etc.

În ciuda prezenței unor instituții cu rang supracomunal, precum liceul, asemenea localități au în general o arie de influență identică cu cea a localităților situate la nivelul 8, respectiv comunele „obișnuite”. În cazul Carașovei, datorită structurii sale etnice, influența sa este extinsă, la nivelul tuturor localităților carașovene din zonă, reprezentând un centru de polarizare pentru localitățile învecinate: Clocotici, Lupac, Nermed, Iabalcea, Rafnic și Vodnic.

⁶⁷ R. Rusu, Organizarea spațiului geografic... p. 454

Deși Carașova a jucat un rol administrativ, politic și militar important în decursul istoriei sale, astăzi acest rol s-a redus foarte mult, odată cu creșterea importanței economice și administrative a orașului Reșița și a îmbunătățirii rețelelor de transport din zonă. Acest fapt confirmă ideea că „zonele de influență nu sunt statice, ele au un caracter dinamic și se pot cu ușurință schimba de la o perioadă istorică la alta”⁶⁸

Ordonanța guvernamentală 142/2008, privind Zonele cu resurse turistice, încadrează comuna Carașova în cadrul UAT-urilor cu resurse naturale mari și foarte mari, dar cu probleme de infrastructură atât turistică, cât și tehnică. Studiile de fundamentare și evaluare a potențialului turistic întocmit pentru PATN » Secțiunea a VI-a », situează comuna în afara zonelor de concentrare a resurselor naturale și antropice, cu 21,5 puncte, ca punctaj total, al potențialului de dezvoltare turistică.

Ghidul turistic al Banatului (2009) include comuna Carașova în circuitul turistic general, prin peisajele carstice deosebit de spectaculoase pe care le deține și intercultural, al acestei regiuni. În ultimul caz principalele obiective fiind:

- ruinele cetății Carașova aflată pe Dealul Grad și menționată documentar pentru prima dată în 1323;
- portul popular și tradițiile populației locale, de etnie sârbo-croată și religie catolică.

Strategia de dezvoltare integrată a turismului în zona Caraș-Severin – Vrșac – Banatul de Sud, realizat sub egida Consiliului Județean Caraș-Severin și a municipalității din Vrșac⁶⁹, evidențiază posibilitățile de dezvoltare a turismului etnic, pentru valorificarea tradițiilor și elementelor etnografice din Banatul Montan, a muzeelor și construcțiilor cu influențe arhitecturale ale acestor etnii. În același timp arealul comunei oferă ca elemente atractive de bază relieful carstic cu toată gama de formațiuni ale endo și exocarstului din această parte a Munților Aninei (Cheile Carașului, doline, văi oarbe, peșteri și izvoare carstice etc), dar și alte valori culturale precum: Ruinele cetății medievale, lăcașe de cult, situri arheologice, cu urme de locuire preistorice și istorice situate în peșteri etc.

Totodată, „Studiul privind valorificarea potențialului turistic al comunei Carașova în cadrul unui Parc Regional de Agreement și Turism”, realizat cu sprijinul Consiliului Județean Caraș-Severin susține dezvoltarea infrastructurii turistice în comuna Carașova, prin realizarea următoarelor obiective:

- Sediul instituțional al Parcului Regional de Agreement și Turism, format din birouri, sală de conferințe, centru de informare turistică și promovare etc.;
- Sediul Muzeului culturii Croate din Banat, care să cuprindă birouri, săli expoziționale etc.;
- Hanul Croat, constând dintr-un han cu o capacitate de cazare cuprinsă între 80 și 120 locuri de cazare, o sală de conferințe-spectacol cu 220 locuri, o berărie. O sală de bowling-biliard, un magazin de suveniruri, un teren de tenis, un ponton de pescuit etc.

Alte studii și documente privind dezvoltarea urbanistică a comunei Carașova

Planul de Management al sitului „Natura 2000” Semenice – Cheile Carașului

O parte semnificativă din teritoriul comunei Carașova este cuprins în cadrul Parcului Național Semenice – Cheile Carașului și a sitului Natura 2000 Semenice – Cheile Carașului. Acest fapt duce la apariția unor conflicte între necesitățile de conservare al siturilor protejate și necesitățile de dezvoltare a unității administrativ teritoriale.

Planul de Management al sitului Natura 2000 Semenice – Cheile Carașului scoate în evidență faptul că peste 50% din suprafața administrativă a comunei Carașova este cuprinsă în sit. Situl NATURA 2000 Semenice – Cheile Carașului, prin cele două componente ale sale SCI și SPA, suprapun parțial Parcul Național Semenice – Cheile Carașului care include o Rezervație Științifică, 10 Rezervații Naturale și 5 Zone de conservare specială.

În cadrul acestor zone protejate proprietatea asupra terenului este împărțită între Statul Român prin ROMSILVA, administrația locală și persoane fizice. Astfel, Administrația Publică Locală prin Primăria Carașova deține în cadrul sitului „Natura 2000 Semenice – Cheile Carașului” 461,9 ha

⁶⁸ Idem, Evaluarea încordărilor structurale în regiunea geografică Banat..., 2007

⁶⁹ Publicație realizată în cadrul proiectului „Centru de informare și promovare a atracțiilor turistice BANAT la Garâna” sub egida Consiliul Județean Caraș-Severin și publicată în 2008.

pădure și 300 ha pășuni. Totodată, aici 2,5 ha de pădure și 10 ha de teren arabil și fânețe sunt deținute de persoane fizice. Trebuie menționat totuși că cifrele sunt de etapă, procesul de punere în proprietate nu s-a încheiat.

Impactul modului de utilizare a terenului și a activităților umane asupra zonelor protejate se datorește unor activități precum:

- activitățile agricole desfășurate, respectiv creșterea animalelor (oi, vaci, capre) afectează habitatele de pădure stâncărie și peluză;
- arderea controlată a suprafețelor de pășunat, de către locuitori din Carașova și Iabalcea afectează habitatele de peluză și versanți stâncoși;
- alte activități agricole și silvice, în primul rând tăierea ilegală de arbori afectează pâlcurile de pădure și arborii cu o vârstă de peste 80 de ani;
- activitățile de urbanism, industrializare sau alte activități similare (locuințe, alte activități în zona localităților Carașova – Iabalcea (vilă Gârliște), precum și construcțiile agricole sezoniere din zonă afectează habitatele de peluză;
- de asemenea depozitarea necontrolată de deșuri în ponoare, doline și avene, pe platoul Iabalcea, Carașova afectează MSS, MSP și apele subterane
- îmbunătățirea accesului în interiorul sitului prin reabilitarea/construirea de drumuri publice (DC97) și forestiere (Moghila) afectează indirect habitatele prin creșterea presiunii umane asupra acestora, inclusiv prin creșterea numărului de vehicule motorizate pe drumurile publice, forestiere și în golul montan din zona Carașova – Anina;
- creșterea nivelului de poluare a sitului cu deșuri menajere și animaliere în zona Iabalcea Carașova și Anina. Efecte negative asupra habitatelor protejate sunt produse prin poluarea sonoră, datorată exploatărilor forestiere și circulației autovehiculelor, precum și tasarea și supra-frecventarea unor arii, efecte resimțite mai ales la nivelul speciilor de animale mari și păsări, a habitatelor de peluză și turbării;
- unele lucrări hidrotehnice precum îndiguirile Carașului în amonte de Carașova, în scopul captării apei pentru păstrăvărie afectează ecosistemele și speciile de pește, prin fragmentarea habitatului râului în două sectoare majore.

În viziunea politicii de management principalele amenințări asupra sitului sunt datorate extinderii suprafețelor construite (zone rezidențiale de vile private, amenajări turistice pe suprafețe mari), tăierea arborilor și

tehnologiile folosite pentru transport și depozitare, braconajul necontrolat în prezent, poluarea apelor de suprafață și subteran și incendierea repetată a pășunilor.

Principalele prejudicii constatate în prezent sunt:

- realizarea de construcții (clădiri, drumuri, rețele de curent) ce treptat au fragmentat habitatele;
- exploatarea pădurii prin tăierile rase sau tăieri în ochiuri mari care nu mai favorizează o regenerare naturală și care schimbă radical structura pădurii;
- plantarea artificială în special a speciilor de rășinoase care au generat în timp păduri de rășinoase sau de amestec schimbând ecosistemul;
- pășunatul haotic și intensiv pe anumite suprafețe sau în păduri.

Pentru viitor amenințările în viitor pentru sit sunt:

- crearea de noi zone construite în interiorul sitului, în zona Carașova (platoul Iabalcei - Comarnic);
- restrângerea activităților agricole, părăsirea unor suprafețe (pășuni) și reîmpădurirea acestora în zone în care nu a existat niciodată pădure.
- intensificarea tăierilor legale și ilegale de pădure, în mod special a pădurilor private, a fostelor pășuni care în prezent sunt împădurite.

Planul strategic de dezvoltare a turismului la nivelul zonei formate din județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți, prevede o mai bună valorificare a resurselor naturale și antropice, între care sunt incluse și Parcul Național Semenic – Cheile Carașului, cu potențialul său carstic și endocarstic, din care o parte importantă se găsește pe teritoriul administrativ al comunei Carașova, alături de resursele turistice antropice precum:

- cetatea feudală timpurie Carașova;
- Valori folclorice și etnografice din zonă (Sărbătoarea liliacului – Carașova, portul popular din

zonă și

- Ruga localitatii Carasova - Sarbatoarea Adormirii Maici Domnului (15-16 august),
- Ruga localitatii Iabalcea - Sarbatoarea Nasterii Maicii Domnului (8 septembrie) etc.

Alte studii

Pe baza unui “Studiu de fezabilitate privind amenajarea și reamenajarea turistică a unor peșteri” realizat în 2009, de către Institutul Național de Cercetare și dezvoltare în Turism și Institutul de Speologie “Emil Racoviță” – București se prevede amenajarea turistică a Peșterii Comarnic. Acest studiu analizează posibilitatea valorificării superioare din punct de vedere turistic a unor peșteri din România, în condițiile conservării optime a mediului natural terestru și subteran. Studiul include și Peștera Comarnic, de pe teritoriul administrativ al comunei Carașova. În acest context pe lângă modernizarea DJ 582C (Reșița – Anina), se propune amenajarea în Poiană a unei platforme de campare (7 parcele cu 4 locuri de campare); reabilitarea și modernizarea clădirilor cantonului silvic Comarnic pentru asigurarea unor servicii turistice complexe (Platformă de parcare cu 72 locuri, servicii de alimentație publică, grupuri sanitare și dușuri pe sexe pentru platforma de campare și spațiu comercial pentru vânzarea de suveniruri și obiecte de artizanat.

Costul lucrărilor în funcție de varianta de amenajare oscilând între 700.813 € (prima variantă) și 885.982 € (a doua variantă)

2.4. ACTIVITĂȚI ECONOMICE

Localitățile zonei montane sunt în general sate vechi, care s-au dezvoltat în condiții specifice, cu o economie bazată pe valorificarea resurselor locale în funcție de nișe tradiții, de meșteșuguri și preocupări individuale, dar utile persoanei și comunității.

În decursul timpului ocupația de bază a locuitorilor comunei Carașova și a satelor din zonă a fost creșterea animalelor în special a ovinelor și caprinelor. Prezența sălașelor risipite pe culmile dealurilor din împrejurul localităților, confirmă importanța și rentabilitatea acestei ocupații pentru localnici până astăzi. După mărturia lui J. J. Ehrler, înalt funcționar în cadrul Administrației imperiale a Țării Banatului, în a doua parte a sec. al XVIII-lea, pentru locuitorii cercului Carașovei, principalele îndeletniciri erau “creșterea oilor și a caprelor, cu care sunt aprovizionate și alte districte; fierberea răchiei de corcodușe și prune, ... care ajungea aproape în întreg Banatul; în fine, cioplitul șindrilei și a doagelor de butoi, vândute adesea în părțile de la câmpie”⁷⁰

Printre meșteșugurile tradiționale ale Văii Carașului, „sunt menționate, la sfârșitul secolului al XIX-lea, lemnăritul și zidăritul, cu meșteri pricepuți în ridicarea caselor, alături de cioplitori în piatră, meșteri în confecționarea mobilierului țărănesc, rotari, ferari etc., alături de cojocari, căbăniceri (confecționau haine din țesătură de lână) sau comercianți, măcelari, brutari ș.a. Industria casnică textilă era la fel de bine reprezentată în toată zona”⁷¹, o dezvoltare puternică cunoscând în decursul secolelor XIX și XX, industria de morărit. Din fericire Carașova mai deține un exponat al acestei industrii, situat chiar la ieșirea râului din Chei, care ar merita să fie conservat, restaurat și inclus în cadrul unui itinerar turistic local.

Pentru carașoveni satul reprezintă un univers local, pe care nu-l părăseau decât numai în situații extreme (silnicia, sărăcia, boala, armata etc.), alte îndeletniciri, decât cele existente în sat, nefiind de interes. Dar odată cu dezvoltarea centrelor miniere și industriale Anina și Reșița noile îndeletniciri devin tot mai atractive pentru localnici, mai ales odată cu sistemul comunist când munca la oraș își lasă vizibil amprenta asupra localnicilor, transformându-i în navetiști sau în locuitori ai orașului, unde se stabilesc în vederea unui trai mai lesnicios.

Astăzi profilul economic de bază al comunei Carașova a rămas agricultura în sector privat, în cadrul căreia un rol important îl joacă sectoarele: creșterea animalelor și pomicultura. Odată cu restrângerea activității economice în cadrul orașelor marginase s-a restrâns numărul navetiștilor, o

⁷⁰ J. J. Ehrer, *Banatul de la origini până acum (1774)*, prefață, traducere și note de C. Feneșan, Ed. Facla, Timișoara, 1982, p. 59.

⁷¹ Toșa, I., „Contribuții la studiul culturii populare bănățene de la sfârșitul secolului al XIX-lea”, în *Analele Banatului, Etnografii e – Artă*, vol. II, Timișoara, 1983, p. 16, 17, apud M. Mândroane - *Tipologia așezărilor rurale din Valea Carașului*, Timișoara, 2011, p. 53.

parte din cei care mai fac astăzi drumul spre oraș fiind angrenați în domeniul serviciilor sau administrație. Altă parte dintre localnici și-au încercat norocul temporar în afara granițelor țării, unde au putut găsi locuri de muncă mai bine remunerate.

La nivel local inițiativa privată devine tot mai evidentă, mai ales în domeniul comerțului dat și în cel al serviciilor și a micii industrie. Deși încă timid, în condițiile unui potențial turistic remarcabil, își fac simțită prezența preocupări pentru activități cu caracter turistic.

2.4.1. Potențialul natural al solului și subsolului.

Teritoriul administrativ al comunei înregistra în anul 1990 o suprafață de 14.339 ha, din care 7.127 ha (49,7%) era teren agricol. Suprafața agricolă cunoaște în anii următori mici creșteri, ajungând în 2001 la 7.225 ha (50,38%).

În perioada 1990-2001 în cadrul suprafețelor agricole se înregistrează schimbări mai semnificative la suprafețele de pășunat, unde se înregistrează o creștere de cca. 15 %, ajungând de la 2.604 ha în 1990 la 3.066 ha în 2001. Această creștere s-a realizat în detrimentul fânețelor care cunosc în aceiași perioadă o reducere de cca. 12,4 %, de la 2.982 ha în 1990 la 2.612 ha în 2001. O creștere nesemnificativă, de 5 ha. se înregistrează și la suprafața arabilă.

În aceiași perioadă se înregistrează și o scădere a suprafețelor neagricole, de la 7.212 ha, în 1990 la 7.110 în 2001, suprafață care se va păstra aproximativ la același nivel până astăzi (7.111 ha).

Începând din anul 2002 suprafața totală a UAT scade cu 1,35%, de la 14.339 ha în 2001 la 14.145 ha în 2002, suprafață care se conservă la aceeași valoare până astăzi. Această scădere se regăsește cel mai mult în diminuarea suprafețelor agricole, cu peste 2,6% (190 ha) și o scădere nesemnificativă a suprafețelor neagricole, cu cca. 3 ha.

Aceste modificări sunt consecința restabilirii proprietăților agricole deținute de fostele unități administrativ-teritoriale din zonă, bulversate în perioada comunistă și revendicate ulterior de către acestea.

În perioada 2002-2010 structura terenurilor agricole pe folosințe se păstrează aproximativ neschimbată, cu câteva variații ce constă în diminuarea suprafețelor arabile cu, cca. 1 % începând din 2002 și creșterea suprafețelor acoperite cu fânețe cu 15 ha, prin redistribuirea suprafețelor în cadrul UAT.

Actuala structură a suprafețelor agricole pe tipuri de utilități este dată mai jos.

STRUCTURA TERENULUI ÎN COM. CARAȘOVA			STRUCTURA TERENULUI ÎN COM. CARAȘOVA		
Teren arabil	1374	9.58%	Teren arabil	1460	10.32%
Pasuni	3066	21.38%	Pasuni	2882	20.37%
Fanete	2612	18.22%	Fanete	2622	18.54%
Livezi	71	0.49%	Livezi	70	0.49%
Total teren agricol	7123	49.67%	Total teren agricol	7034	49.72%
Păduri	6637	46.28%	Păduri	6543	46.26%
Ape	39	0.27	Ape	39	0.28
Drumuri	258	1.8	Drumuri	221	1.56
Construcții și alte terenuri	282	1.97%	Construcții și alte terenuri	308	2.18%
Total teren neagricol	7216	50.32%	Total teren neagricol	7111	50.28%
TOTAL	14.339 ha	100.00%	TOTAL	14.145 ha	100.00%

Sursa: Pagina Primăriei Carașova

Sursă: INSS, 2011

Potrivit datelor statistice, suprafața totală a comunei este de 14.145 ha, din care aproape jumătate este ocupat de terenuri forestiere (46,26 %), iar 38,91 % este acoperit de pajiști montane și fânețe, în timp de terenurile arabile reprezintă de abia 10,32 %. Din aceste date transpare cât se poate de obiectiv rolul major pe care îl are pădurea și creșterea animalelor în cadrul resurselor economice ale unității administrative Carașova.

Folosință teren	Ani /suprafețe/ha						
	1990	1995	2000	2002	2005	2007	2010

Suprafață arabilă	1471	1476	1476	1476	1460	1460	1460
Pășuni	2604	3065	3066	2882	2882	2882	2882
Fânețe	2982	2613	2612	2607	2622	2622	2622
Livezi și pepiniere pomicole	70	70	71	70	70	70	70
Total suprafață agricolă	7127	7224	7225	7035	7034	7034	7034
Păduri și altă vegetație forestieră							6543
Ape							39
Construcții							91
Căi de comunicații							221
Terenuri degradate							217
Total terenuri neagricole	7212	7115	7114	7110	7111	7111	7111
Total suprafață UAT	14339	14339	14339	14145	14145	14145	14145

Sursă INSS, 2011

Din datele de mai sus se pot constata următoarele:

1. În general cea mai mare parte a teritoriului comunei este acoperită cu soluri de pădure, formate pe un substrat calcaros. Sunt soluri pietroase, cu o productivitate scăzută, care limitează posibilitatea utilizării lor pentru culturile cerealiere.
2. Principala resursă naturală de suprafață a comunei Carașova o reprezintă vegetația forestieră fapt, care constituie o premisă a dezvoltării, exploatării și prelucrării lemnului.
3. O altă resursă de suprafață ca pondere importantă, o reprezintă pășunile și fânețele, care însumează mai mult de 1/3 din suprafața agricolă a comunei fapt ce a permis o amplă dezvoltare a sectorului de creștere a animalelor, ocupație cu o tradiție îndelungată pentru marea majoritate a localnicilor, care sunt crescători de ovine.
4. Stratul care alcătuiește solurile agricole, de proveniență aluvionară din preajma principalelor cursuri de apă au în general un potențial agricol ridicat. În zona colinară este preponderent tipul de sol brun roșcat nisipos, cu calitate bună pentru pomicultură și pășuni.
5. A treia resursă naturală de suprafață ca pondere o reprezintă terenul agricol care a determinat dezvoltarea culturilor cerealiere, pentru asigurarea necesităților proprii, și a pomilor fructiferi. Prin cele 71 ha acoperite cu livezi, comuna Carașova este recunoscută ca una dintre unitățile administrative cu cele mai mari ponderi, constituind o premisă pentru dezvoltarea unei industrii specifice.
6. Totodată fauna reprezintă un important fond cinegetic, care a permis și dezvoltarea activității de vânătoare, atât în zone protejate din cadrul PNSCC cât și în afara acestuia.
7. Ca resurse minerale comuna Carașova excelează în suprafețe acoperite cu roci carbonatice, dar exploatarea lor este strict legiferată de includerea acestora în cadrul unei zone protejate

2.4.2. Principalele funcțiuni economice

A. Funcțiunea agricolă

- Evoluția suprafețelor agricole

În regiunile deluroase și montane, ponderea terenurilor agricole scade frecvent sub 50% și chiar sub 20%, fiind utilizate în acest scop terasele inferioare ale principalelor râuri (Dunărea,

Mureșul, Crișul Alb, Timișul, Bega, Nera). Ponderi deosebite ale fânețelor din totalul suprafeței agricole, de peste 35%, se înregistrează în comunele din bazinul superior al Bistrei (Marga 63,8%, Băuțar 45,8%), valea Cernei (Băile Herculane 41,1%, Topleț 40,4%), Munții Aninei (Anina 45,8%, Carașova 36,2%) etc⁷².

Situația materială a locuitorilor comunei, implicit activitatea în agricultură este oglindită în statistica mijloacelor de transport deținută de către localnici, persoane fizice și juridice. Aceasta confirmă existența unei baze materiale adecvate, capabilă să satisfacă necesitățile locale. La nivelul anului 2012 această bată materială era formată din:

Nr. crt.	Denumirea utilajului	Buc.
MIJLOACE AUTO < 12 t.		
	MOTOCICLETE, MOTORETE, SCUTERE	132
2	AUTOTURISME CU CAPACITĂȚI DIFERITE	653
3	AUTOBUZE, MICROBUZE, AUTOUTILITARE	27
4	TRACTOARE ÎNMATRICULATE	49
5	REMORCI	38
MIJLOACE AUTO > 12 t.		
7	VEHICULE CU MASA MAI MARE DE 12 t	8
MIJLOACE AUTO LENTE		
	TRACTOARE	123
	ALTE TUPURI DE UTILAJE ȘI MIJLOACE DE TRANSPORT	69
	ATELAJE HIPO	7

Sursă: Primăria Carașova

- **Cultura plantelor cerealiere și a nutrețurilor**

Cultura cerealelor reprezintă grupa de culturi agricole care ocupă cele mai întinse suprafețe și deține cea mai mare importanță în economia agrară a regiunii. Dintre acestea grâul este cultivat cu succes și în regiunile depresionare datorită gradului de adaptabilitate la condițiile de mediu destul de diferite, putând fi cultivat și în spațiul deluros, pe terase și în lunci, sau în spațiul montan și pe culmile văilor.

Porumbul este o altă plantă de cultură cu o pondere importantă la nivelul județului, deținând în medie peste 30% din totalul suprafețelor arabile. Este deopotrivă întâlnit în aria de câmpie cât și în spațiul colinar, datorită plasticității sale ecologice deosebite.

Importante suprafețe sunt cultivate cu cartof, dar cultura acestora este destinată în primul rând pentru consumul familial.

Pomicultură

Îndeletnicire cu vechi tradiții în Banat, pomicultura s-a practicat mai întâi pe terenurile din jurul așezărilor omenești, extinzându-se ulterior pe culmile dealurilor sau de-a lungul văilor și în depresiuni, uneori în asocieră cu pășuni sau fânețe. Livezile au cunoscut în perioada de după 1990 o perioadă de decădere multe din fostele livezii fiind defrișate. Din cele 27.727 ha de livadă (2002), reprezentând 1,8% din totalul suprafețelor agricole, aproape jumătate se află în județul Caraș-Severin, care deține cele mai importante bazine pomicole.

Cu cele 70 ha de livezi pe care le deține, Carașova deține un loc modest în cadrul bazinelor pomicole bănățene, dar tradiția pomiculturii pe aceste meleaguri poate constitui și în viitor un adjuvant important în economia locală. În cultura pomilor fructiferi predomină prunul, frecvent în toate bazinele pomicole, alături de care se mai cultivă mărul, părul, gutuiul și cireșul. Deși zona nu a

⁷²

R. Rusu, Evaluarea încordărilor structurale în regiunea Banat – Raport studiu de cercetare.

fost niciodată colectivizată, astăzi livezile nu sunt foarte bine întreținute din varii motive.

În industria locală se poate face o prelucrare primară a acestor fructe, prin sortare, valorificare fructe proaspete, și/sau a fructelor uscate, a distilatelor alcoolice (rachiu) și a fructelor conservate, sub forma dulcețurilor și gemurilor tradiționale, a cărei valorificare poate constitui o sursă suplimentară de venit pentru mulți dintre localnici. Trebuie amintit în acest context existența la nivel local a nu mai puțin de 12 cazane pentru fiert țuica, produs care la rândul lui este valorificat local și zonal.

Creșterea animalelor;

În condițiile în care 40 % din suprafața agricolă a comunei este ocupată cu pășuni și fânețe, principala funcțiune economică a comunei este cea agricolă, cu specificul creșterii animalelor, în special a bovinelor, porcinelor și ovinelor. Conform datelor, la nivelul anului 2010 efectivele de animale existente pe raza comunei Carașova se prezenta astfel:

1. Bovine	–	987 capete;	
2. Porcine	–	266 capete;	
3. Cabaline	–	58 capete;	
4. Ovine	–	5.596 capete;	
5. Caprine	–	45 capete;	-
6. Păsări	–	8.085 capete;	

Pentru creșterea animalelor satele comunei Carașova dispun de importante suprafețe de pășunat în zone precum: Deseleac (114 ha), Moghila (100 ha), Cârniplie (74 ha), Mărghitaș (59 ha) etc., dar și în preajma localităților Iabalcea (80 ha) și Neremed (65 ha). Pentru a-și susține mai bine interesele în fața factorilor administrativi și a-și putea valorifica superior rezultatul muncii, o parte din deținătorii de animale din Carașova s-au organizat începând din 2008, în Asociația Rurală a Crescătorilor de Animale din Carașova, ca structură specifică, cu statut și personalitate juridică proprie. La nivelul anului 2012 numărul de animale deținut de membri acestei asociații sunt:

• 2.205 ovine;	• 10 cabaline;
• 100 caprine;	• 164 bovine.

Una dintre marile probleme ale agriculturii din zonă în special a creșterii animalelor este dată de imposibilitatea valorificării produselor locale, și în special al laptelui. Acest lucru se oglindește și într-un anumit dezinteres legat de creșterea bovinelor pentru lapte.

Pentru creșterea animalelor satele comunei Carașova dispun de importante suprafețe de pășunat în zone precum: Deseleac (114 ha), Moghila (100 ha), Cârniplie (74 ha), Mărghitaș (59 ha) etc., dar și în preajma localităților Iabalcea (80 ha) și Neremed (65 ha).

B. Funcțiunea silvică și piscicolă

Dezvoltarea acestei funcțiuni este favorizată de cele 6.637 ha de pădure (peste 46 % din suprafața comunei), unele dintre acestea fiind păduri seculare, altele foste terenuri agricole (pășuni) împădurite. Din această suprafață, primăria deține 821 ha de pădure și 638 ha terenuri împădurite, cea ce reprezintă aproape un sfert din suprafața împădurită (22 %) de pe teritoriul administrativ al comunei.

Având în vedere suprafețele importante ocupate de păduri, activitățile legate de exploatarea și prelucrarea lemnului au ocupat și ocupă un rol important în economia comunităților locale.

De asemenea, prin valorificarea unor resurse forestiere se asigură importante venituri la visteria consiliului local. Numai în perioada 2009-2012, din suprafețele de pădure deținute de către Consiliul Local Carașova a fost licitată și vândută o cantitate de peste 4.700 mc de lemn unor terți, iar 680 mc au fost utilizați pentru necesitățile unor instituții aflate în subordinea acestuia.

Apele curate de munte, bogate în resurse de hrană, a favorizat dezvoltarea pisciculturii. Pe lângă potențialul piscicol al râului Caraș, în intravilanul localității Carașova a fost amenajată o pescărie pentru salmonide, în principal păstrăvul de munte și păstrăvul curcubeu, aflată până de curând în exploatarea Romsilva, astăzi închisă. Reintegrarea acesteia în circuitul productiv și turistic va repune Carașova pe harta de interes a pescarilor și a consumatorilor de pește. Din aceste considerente este necesară depășirea unor impedimente de natură administrativă și patrimonială apărute între administrația locală, proprietara terenului și Romsilva, proprietarul amenajărilor piscicole.

C. Funcțiunea comercială, industrială și de servicii

Această funcțiune este îndreptată spre valorificarea resurselor naturale, locale (lemn, materiale de construcții, produse animaliere etc.) și umane existente pe plan local, pentru satisfacerea unor necesități ale populației locale ar și pentru piață. Această funcțiune se exprimă prin existența mai multor agenți economici, cu capital privat, de mică avergură, dar care utilizează resurse și forța de muncă locală. Alături de aceștia sunt prezente mai multe persoane fizice autorizate în prestarea unor servicii către populație.

Dintre cei 35 de agenți economici înregistrați la nivelul anului 2011, pe teritoriul administrativ al comunei, 14 desfășoară activități comerciale, 7 în domeniul construcțiilor și a serviciilor conexe; 5 în exploatarea, prelucrarea și valorificarea lemnului, 5 în domeniul turismului și a serviciilor conexe, 3 în domeniul transporturilor și 1 desfășoară alte activități și servicii (telecomunicații).

Alături de acești agenți economici, în intervalul 2007-2011 la nivelul comunei mai erau înregistrate un număr de 19 Asociații familiale (A.F.) și 5 Persoane fizice autorizate (PFA), din care au fost radiate un număr de 8.

În cea ce privește absorția forței de muncă locală, se constată că la nivelul anului 2010 numărul cel mai mare de angajați au fost înregistrați în comerț, cu o medie de 21 salariați; urmat de transporturi, cu 17 salariați; construcții, cu 16 salariați și 11 în prelucrarea lemnului. Alături de aceștia, pe teritoriul administrativ al comunei mai sunt înregistrate un număr de 8 persoane liber-profesioniste (avocați medici, lucrători în finanțe/asigurări).

D. Turismul

Cadrul natural de excepție, și accesul spre zone pitorești din vestul țării, alături de potențialul natural, cultural și istoric al zonei Munților Aninei, se impun valorificate corespunzător, prin creșterea și dezvoltarea ofertei turistice pentru turiștii autohtoni și străini. Rolul major pe care Carașova îl joacă în structurarea comunităților de carașoveni, cu identitatea lor etnică recunoscută, va trebui să se răsfrângă și în cadrul unei componenete turistice specifice, care să transforme localitatea în placa turnantă pentru destinația unor turiști din Croația și alte state sud dunărene. Toate acestea sunt elemente creionează posibilitatea formării unui profil turistic propriu, deosebit de important pentru viitorul așezărilor din zonă.

Totodată agroturismul poate deveni în scurt timp o sursă de venit pentru agricultorii carașoveni. Gospodăriile țărănești sunt bine dotate cu utilitățile necesare, sunt nenumărate “sălășe” unde se poate asigura masa și cazarea turiștilor care doresc să viziteze zona, carașovenii fiind renumiți pentru ospitalitatea de care dau dovadă.

Principalele obiective turistice situate la nivelul UAT sunt încadrabile în două mari categorii:

Obiective turistice naturale

Teritoriul administrativ al comunei Carașova se remarcă prin morfologia ca carstică de excepție, în cadrul căroră fenomenele exocarstice prezente în cadrul platoului dolinar al Iabalcei și a Cheilor Carașului se completează cu un valoros patrimoniu endocarstic format din peșterile, avenele, râurile subterane și izvoarele carstice ale zonei. O bună parte din acestea sunt incluse în zona protejată a Parcului Național Semenic - Cheile Carașului cu rezervațiile: Cheile Carasului, Pestera Comarnic, Peștera Popovăț etc.

Obiective turistice antropice

Pe lângă acest potențial natural, la valoarea turistică a zonei contribuie și potențialul antropic existent;

- Cetatea Carașovei numită și Cetatea Turgului sau Grad;
- Biserica romano-catolică de la începutul sec. XVIII din localitatea Carașova;
- Capela Calvaria, de pe dealul cu același nume, ridicată la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX.
- Moara tradițională cu ciutură de la Viaduct, de sec. XIX, și alte clădiri cu valoare istorică și identitară (clădirea primăriei, casa parohială, case de locuit etc.).
- Situri arheologice situate în unele din peșterile zonei, care mai păstrează urme de locuire începând din preistorie până în perioada feudală timpurie, precum: Peștera Țapului, Peștera Omului, Peștera Racoviță, Peștera cu Oase etc., foarte importante din punct de vedere arheologic și istoric.
- Zestrea etnografică și culturală a populației locale, ale portului popular local, cu trăsături distincte, specifice comunităților slave din zonă.

Alături de aceste obiective mai amintim valorile etnofolclorice și a tradițiilor carașovenilor,

între care se remarcă:

- hramul bisericii Adormirea Maicii Domnului din Carașova, ce corespunde cu Ruga localității Carașova – 15-16 august;
- loc de pelerinaj dedicate apariției Sfintei Fecioare la Lurd;
- Ruga localității Nermed - Sarbatoarea SF. Iacob – 25 iulie;
- Ruga localității Iabalcea - Sarbatoarea Nasterii Maicii Domnului – 8 sept.

Infrastructura turistică existentă

Cu tot potențialul turistic ridicat pe care îl deține, infrastructura turistică în cadrul comunei este slab dezvoltată. În ultimii ani s-au făcut pași importanți și în acest sector dar sunt încă departe de necesități.

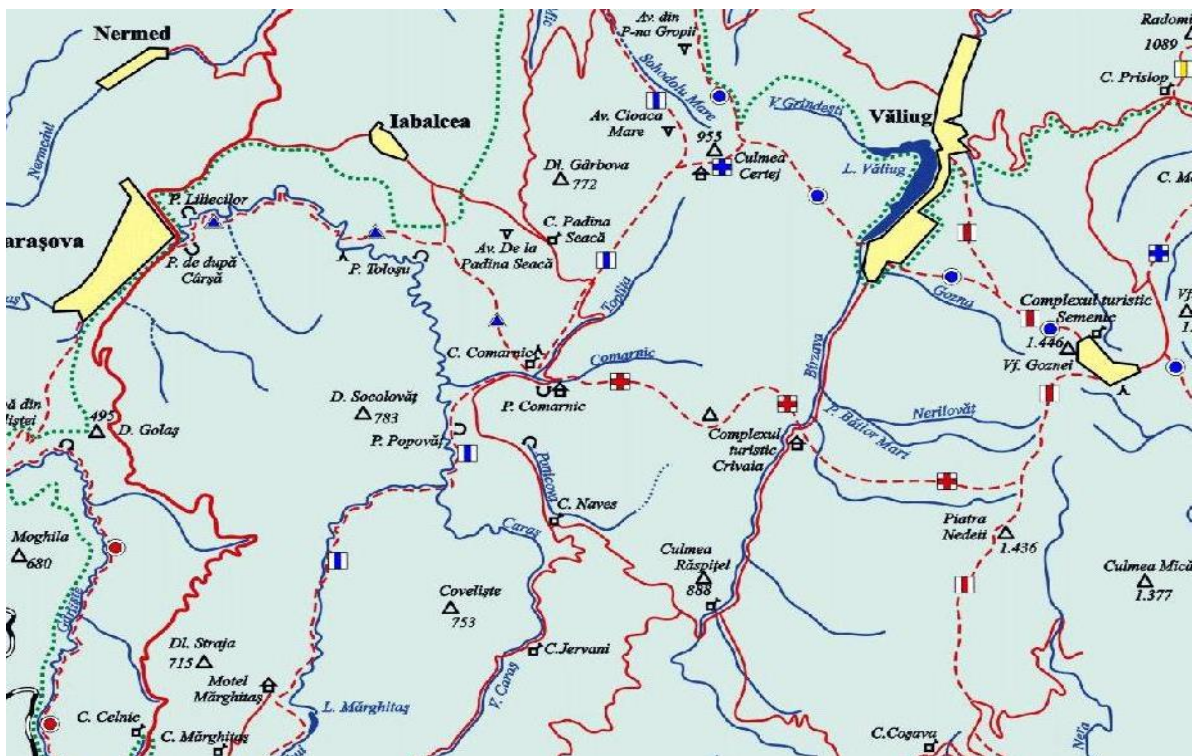
Oferta de cazare existentă este subsumată de către pensiunea Perla Carașului, situată la capătul Viaductului Carașova, pe DN 58. Pensiunea, catalogată la 2 stele, aparținând SC Agrotrans Pauta SRL, dispune de 4 camere cu 8 locuri de cazare.

Menționăm, de asemenea realizarea în cursul anului 1012, prin fonduri nerambursabile a Centrului de Informare Turistică și marketingul serviciilor legate de turismul rural din Carașova.

Trasee turistice de pe teritoriul UAT Carașova

Trasee turistice pe teritoriul PNSCC:

- Traseul nr. 3: Triunghi Galben / Carașova – Cheile Gârliștei – Gârliște, este un traseu scurt (3,5 km), de legătură, care oferă posibilitatea cunoașterii Cheilor Gârliștei și priveliștea unor puncte de belvedere aflat pe traseu;
- Traseul nr. 7: Triunghi Roșu / Crucea Iabalcei – Prolaz, este de asemenea un traseu scurt (3 km), care pune în valoare ruinele Cetății Turcului, a Cheilor Carașului spre Poiana Prolaz.
- Traseul nr. 8: Triunghi Albastru / Carașova – Peștera Comarnic. Este un traseu de cca. 12,5 km, aflat într-o stare relativ bună, cu plecarea din Carașova prin Cheile Carașului. Traseul pune în evidență Cheile Carașului, Peștera de după Carse, Peștera Liliecilor, Cetatea Caraș și Peștera Comarnic.

2.4.3. Evoluția funcțiilor în ultima perioadă. Investiții

Îndelungata perioadă de tranziție precum și criza economică profundă din ultimul an a generat numeroase contradicții și schimbări în modul de utilizare al terenurilor. Odată cu inițierea

extinderea ariilor naturale protejate din zonă și includerea a celei mai mari părți din teritoriul administrativ în aceste arii au survenit limitări noi în cea ce privește modul de utilizarea a terenurilor agricole și forestiere de către comunitate. Cu toate acestea, trecerea în proprietate privată, mai întâi a terenurilor agricole, apoi și a importante suprafețe de pădure, are consecințe încă insuficient studiate, atât negative, cât și pozitive. Dar revirimentul agriculturii și al exploatarea forestiere judicioase, bazate pe proprietatea privată necesită prezența unor investitori care să rentabilizeze munca pământului și a pădurii cu respectarea legislației de mediu, astfel încât produsele muncii comunităților locale din zonă să devină competitive atât pentru piața locală cât și pentru cea europeană.

Funcțiunea agricolă rămâne importantă și în perioada actuală. Se constată o tendință de îmbunătățire a valorificării acestor resurse, în cadrul unor asociații agricole, precum Asociația Rurală a Crescătorilor de Animale, Carașova, dar și a unor unități de industrie alimentară în principal a unor capacități de morărit și panificație, cu valorificarea produsului final. Unitatea administrativă dispune de importante capacități piscicole, în prezent puțin valorificate din rațiuni de proprietate, dar care pot deveni și importante oportunități turistice și de petrecere a timpului liber.

În acest moment se manifestă clare tendințe de dezvoltare a turismului și agroturismului, pe baza unor studii bine argumentate menite să valorifice superior potențialul existent. În același sens converg și preocupările celor 5 agenți economici din Carașova cu preocupări în domeniu. Asigurarea infrastructurii edilitare și implementarea proiectului de înființare a "Parcului regional de agrement și turism Banatul Montan", va impulsiona extinderea acestor tendințe, implicit creșterea aportului acestui domeniu în economia comunității.

Se constată totodată că profilul economic al comunei Carașova este într-un proces de transformare și adaptare la noile realități contemporane. Încă din primii ani de după 1990 s-a manifestat inițiativa privată prin apariția unor firme particulare, specializată mai ales pe comerț și servicii, alături de care au apărut asociații familiare și persoanele fizice autorizate. În decursul timpului unele dintre acestea și-au încetat activitatea din diferite motive. La nivelul comunei în perioada 2007 – 2011 s-au înregistrat un număr de 56 de firme de tipul SRL, cu un număr mediu de 76 salariați la nivelul anului 2010⁷³.

Astăzi situația este următoarea:

Total firme (SRL)	- 57	din care.
• Funcționale	- 35;	
• Radiate	- 14,	din care 5 cf. art. 5 din Legea 84/2010;
• Suspendată activitatea	- 6;	
• Aflate în insolvență	- 2.	

După cum se poate constata, dintre agenții economici funcționali cei mai mulți sunt specializați în domeniul comerțului, urmați la distanță de cei din domeniul construcțiilor, a prelucrării lemnului și a transporturilor. Dar cum în ultimii ani datorită politicilor economice restrictive și a crizei economice, mulți agenții economici înregistrați și-au încetat activitatea sau trec prin momente mai dificile.

O ramură importantă a economiei locale prinde tot mai mult contur în ultimii ani, în urma inițiativei private. Este vorba de dezvoltarea turismului și al agroturismului. Recunoscută în cadrul programelor strategice regionale de dezvoltare a turismului, pentru potențialul turistic natural și antropic pe care îl deține, Carașova constituie un punct obligatoriu de popas în itinerariile turistice din Munții Aninei. Datorită acestui fapt, astăzi există posibilități de cazare și masă în sistemul agroturistic în cadrul a 8 gospodării atestate și pregătite pentru primirea turiștilor, precum și o unitate de cazare și servicii turistice specializate cum este Pensiunea „Perla Carașului”. Aceasta este situată la DN 58, după trecerea viaductului nr. 1 peste Caraș . Este o pensiune clasificată la 3 margarete, de 8 locuri în 4 camere cu baie proprie și încălzire centrală. Unitatea mai dispune de restaurant, bar și parcare proprie.

Tot legat de domeniul turismului amintim existența unui proiect de înființare a unui „Parc regional de agrement și turism - Banatul Montan”, în cadrul căruia Carașova, prin potențialul pe care îl are, să joace un rol important.

⁷³ Apud <http://www.firmeopenet.ro/Tyg-Legno-2001-Srl-Cod-Fiscal-13707500.html#Registrul-Comertului> ; <http://www.firme.me/CARAS-SEVERIN-j12/CARASOVA-I2851/2> ; <http://www.firme.info>

În perioada 2009 – 2011, valoarea investițiilor efectuate la nivelul de UAT s-a ridicat la cca. de 7,016.000 lei, din care 231.000 lei de la bugetul local și 6.785 000 lei de la bugetul de stat și alte surse atrase pe bază de proiecte. Principalele investiții efectuate în această perioadă sunt: Alimentarea cu apă a localităților Carașova și Iabalcea, amenajarea unor drumuri forestiere, reabilitarea interioară și dotarea primăriei Carașova.

Importante investiții s-au realizat din fonduri private mai ales în domeniul construirii de locuințe și a creșterii nivelului de confort. Sume importante au fost investite în anumite afaceri (dotarea cu utilaje, mașini, construcții etc.). Cea mai importantă investiție, cu posibilitate de dezvoltare rămâne Pensiunea „Perla Carașului”.

2.4.4. Profilul economic actual și de perspectivă

Cum cultivarea pământului este condiționată de suprafețele arabile restrânse de care dispune comuna. Pentru locuitorii satelor Carașovei, creșterea animalelor a constituit din todeauna o îndeletnicire de bază. Ca pondere a populației ocupate, agricultura rămâne principala activitate economică. În cadrul acesteia interesul locuitorilor se îndreaptă spre creșterea animalelor domestice în special a ovicaprinelor și bovinelor. Nu este neglijată nici pomicultura, în care prunul și mărul sunt pomii fructiferi cu cea mai mare răspândire, distilatele din prune produse aici fiind cunoscute în întregul Banat încă din sec. al XVIII-lea.

Local se manifestă tendințe evidente de dezvoltare a unor activități de tip industrial, care să valorifice resursele locale, cu forță de muncă autohtonă, concomitent cu dezvoltarea activităților comerciale, destinate asigurării unor produse alimentare și industriale necesare populației. De asemenea se constată tendințe evidente de valorificare superioară a potențialului agricol, atât prin îmbunătățirea valorii biologice a animalelor, cât și pentru prelucrarea superioară a produselor acestora. Pe baza analizei factorilor de mai sus se poate susține că profilul economic al comunei este ilustrat în bună măsură de structura funciară a teritoriului administrativ.

În economia locală alături de activitățile agricole mai joacă un rol important, activitățile comerciale, cu o pondere majoră și mica industrie bazată pe prelucrare a lemnului și transporturilor. La acestea se adaugă preocupări pentru încurajarea dezvoltării, producerii și utilizării energiilor verzi în special eoliană, alături de sprijinirea dezvoltării turismului. Amintim în acest context concesionarea prin licitație publică a unei suprafețe de 10 ha în zona Chicer-Deseliac, în vederea amenajării unui parc eolian.

2.4.5. Obiective în dezvoltarea economică:

În conformitate cu prevederile strategiei de dezvoltare locală, din punct de vedere al interesului privind dezvoltarea locală a comunei Carașova, cele mai importante obiective/priorități cuprinse în prevederile bugetare privind dezvoltarea comunei vizează câteva obiective generale locale și regionale precum:

Obiective locale

- creșterea competitivității economiei agroalimentare și silvice;
- creșterea standardelor de viață în zonele rurale prin diversificarea activităților rurale, stimularea activităților non-agricole, agroturismului, și a micro-întreprinderilor;
- dezvoltarea economică durabilă a fermelor, a exploatațiilor agricole și forestiere;
- asigurarea pescuitului durabil și dezvoltarea acvaculturii;

Obiective generale

- îmbunătățirea infrastructurii publice regionale și locale;
- consolidarea mediului de afaceri local și regional;
- dezvoltarea turismului local și regional;
- cooperarea teritorială europeană.

Transpunerea în practică a acestor obiective necesită importante resurse financiare locale sau atrase. De asemenea unele dintre obiectivele propuse pot fi realizate într-un timp relativ scurt, de ordinul lunilor altele necesită includ una sau mai multe exerciții bugetare.

2.4.6. Proiecte de investiții stabilite pentru finanțare în 2012, conform Programului de investiții publice pentru 2012.

Valoarea investițiilor prevăzute a se realiza, în conformitate cu Programul de investiții

publice, aprobat prin HCL nr. 14 din 2012 se ridică la suma de 2.283,85 mii lei, din care de la bugetul local 1.587,10 mii lei de la bugetul local.

Principalele capitole privind investițiile în cursul acestui an sunt în domeniile:

1. Administrație, pentru realizarea obiectivelor de investiții:

- Centru de informare turistică, cu o valoare de 513,85 mii lei;
- Amenajarea centrului civic Carașova, cu o valoare de 500,00 mii lei;
- Alte cheltuieli de investiții (PAT -Centru civic, Implementare PUG);

2. Învățământ:

- pentru continuarea unor investiții, în valoare de 290,00 mii lei:
    - Centrala termică la Școala nr. 1 Carașova;
    - Corp anexă la Școala nr. 1 Carașova;
  - pentru investiții noi, în valoare de 290,00 mii lei
  - Reabilitare săli clasă la Școala din Nermed;
  - Reabilitare acoperiș și reparații fațadă la Școala din Iabalcea;
  - Reabilitare termică și înlocuire învelitoare Școala Nr. 1 Carașova;
- Alte investiții și dotări, în valoare de 30,00 mii lei
- Dotarea spațiului de joacă la Școala nr. 1 Carașova;
  - Alte cheltuieli legate de reabilitarea școlilor din Iabalcea și Carașova.

3. Cultură și alte domenii.

- pentru continuarea unor investiții, în valoare de 175,00 mii lei:
- Amenajarea Căminului cultural Nermed;
- pentru investiții noi, în valoare de 370,00 mii lei, precum:
- Amenajarea spații interioare la Căminul cultural Carașova;
- Amenajare vestiare la terenul de fotbal Nermed;
- Amenajarea terenului de sport Carașova.
- Alte investiții, în valoare de 25,00 mii lei.

Proiecte aflate în diferite stadii de implementare sunt:

1. Alimentarea cu apă a localităților Carașova și Iabalcea;
2. Reabilitare infrastructurii de transport locale DC 76 Carașova - Clocotici: DC 75 (DC 76 – Nermed – DN 58.
3. Reabilitarea unităților școlare și culturale de pe raza comunei.
4. Canalizarea menajeră în toate satele comunei Carașova;
5. Construirea grădiniței nr. 2 în localitatea Carașova;
6. Înființarea unui centru de servicii sociale pentru persoanele vârnice la Carașova, în clădirea fostului dispensar medical;
7. Modernizarea străzilor și a centrului civic, Carașova;

Proiecte pentru sprijinirea turismului

- amenajarea în vederea exploatarei turistice a peșterii Comarnic, pe baza unui studiu realizat de către Institutul Național de Cercetare și dezvoltare în Turism și Institutul de Speologie “Emil Racoviță” - București;
- Valorificarea potențialului turistic al comunei Carașova în cadrul "Parcului regional de agrement și turism - Banatul Montan" prin:
  - structuri instituționale;
  - produsul turistic
  - infrastructura turistică necesară.

2.4.7. Disfuncționalități în dezvoltarea economică

Disfuncționalități legate de forța de muncă:

1. slaba ofertă a locurilor de muncă în zonă;
2. oferta locurilor de muncă existente nu corespunde calificării forței de muncă;

Disfuncționalități legate de resurse:

1. limitarea posibilităților investiționale din lipsa resurselor financiare ale populației;
2. slaba valorificare a unor resurse locale în special a celor legate de agricultură și pomicultură;

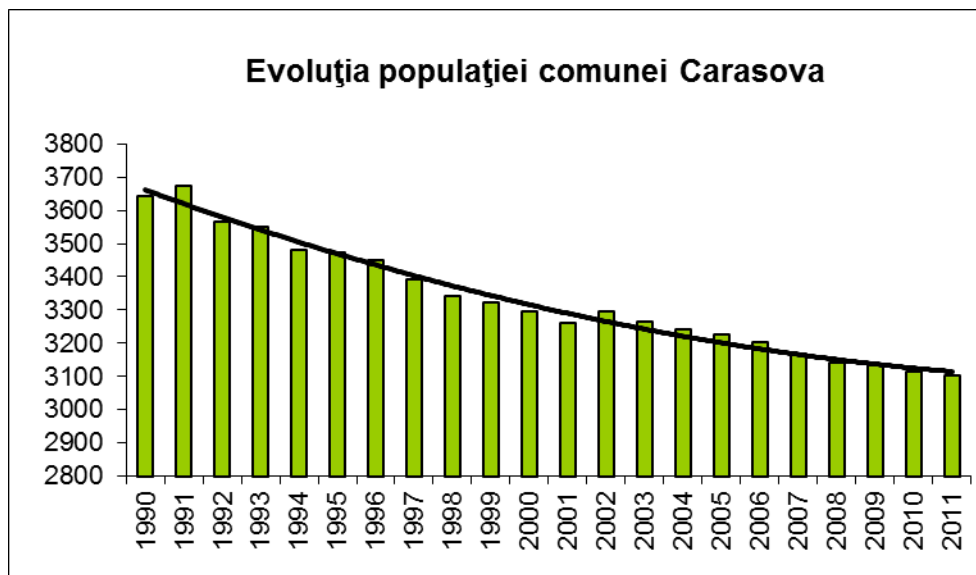
Alte disfuncționalități:

- situarea zonei în afara principalelor artere de circulație zonală și europeană;
- starea infrastructurii locale, care doar în ultimii ani a intrat într-un proces de modernizare;
- infrastructură edilitară în formare;
- slaba dezvoltare a turismului, lipsa infrastructurii și a marcajelor turistice;
- lipsa accesibilităților spre punctele turistice de interes (starea DJ 582 C și a DC 97 spre P. Comarnic)

2.5 STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

2.5.1. Numărul locuitorilor și evoluția populației

La 1 iulie 2011 populația comunei Carașova număra 3102 locuitori⁷⁴. Sporul natural și migrația internă negative au determinat în ultimul deceniu o scădere a populației cu 542 locuitori în 2011 față de anul de referință 1990, ceea ce reprezintă o diminuare în medie cu cca 26 locuitori/an.

Sursa: Direcția de Statistică a județului Caraș-Severin

Din anul 1991 numărul locuitorilor a scăzut constant. Populația s-a redus ca număr datorită reducerii activităților economice în zonă care au generat un flux de migrație îndeosebi a populației tinere spre mediul urban. Oportunitățile pe care le oferă activitățile turistice în zonă pot constitui în viitor un factor de atracție pentru a rămâne în localitate.

Între ultimele două recensăminte, 2002, respectiv 2011, populația comunei s-a redus cu 189 de locuitori, reprezentând o diminuare a efectivului demografic cu 5,8%.

	2002	2011	2002-2011	%
Comuna Carașova	3260	3071	-189	-5,8%

2.5.2. Structura etnică

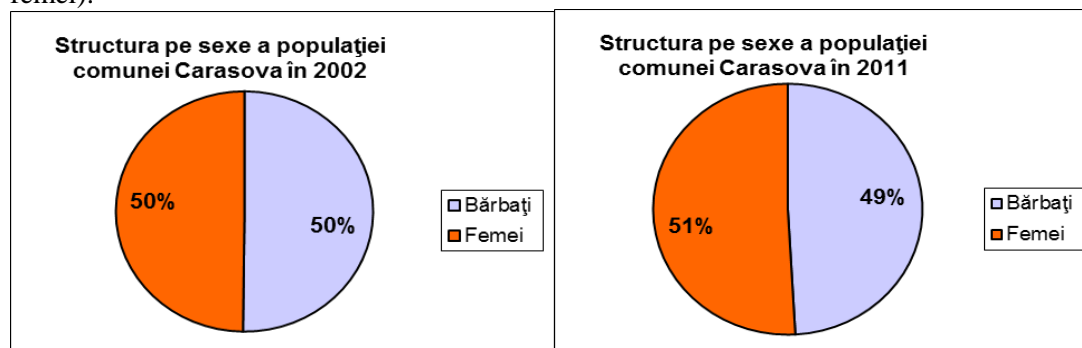
Comuna Carașova se distinge prin structura etnică predominant croată. La recensământul din 2002, numărul cetățenilor de etnie croată era de 2.758 persoane, sau 84,6% din total. Sub aspect confesional predomină religia romano-catolică cu 3.017 credincioși sau 92,54% din totalul populației comunei.

74

Structura demografică

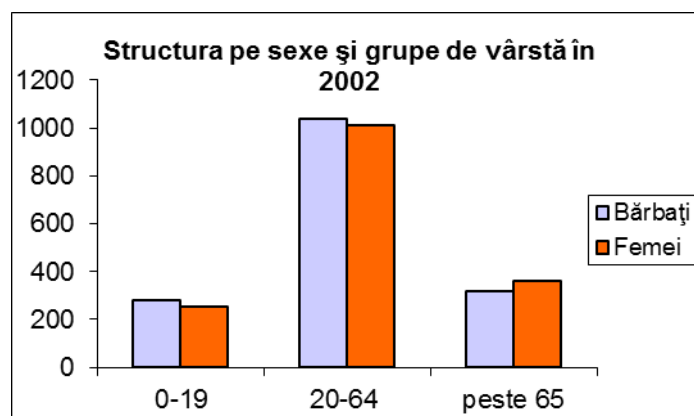
Structura pe sexe

Datele de la recensământul populației realizat în 2011 relevă o structură demografică cu tendințe de feminizare a populației (1508 bărbați și 1563 femei), comparativ cu structura pe sexe a populației la recensământul anterior care a relevat o structură echilibrată între cele două sexe: (1636 bărbați și 1624 femei).

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Caraș-Severin

Daca urmarim structura pe sexe și vârste în anul 2002 se poate observa, preponderența populației de sex masculin la grupele de vârstă 0-14 ani și 15-64 de ani în timp ce populația de sex feminin predomină la grupa de vârstă de peste 65 de ani.

Sursa: Direcția Județeană de Statistică Caraș-Severin

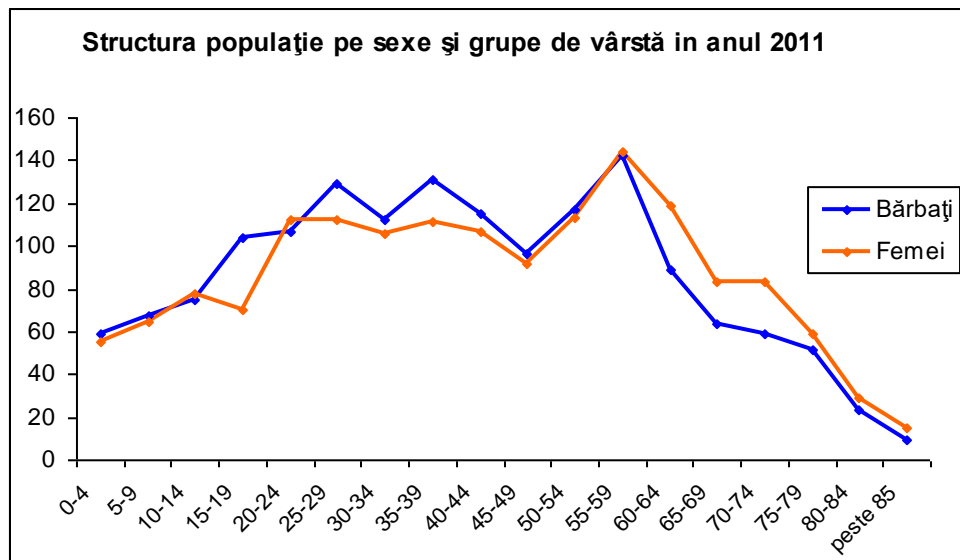
Între cele două recensăminte s-a produs un dezechilibru în structura pe sexe a populației datorat în primul rând scăderii natalității, îmbătrânirii populației, migrației și fenomenului supramortalității masculine și speranței mai mari de viață a femeilor.

Structura pe sexe a populației în anul 2011⁷⁵ se încadrează în tendințele anterioare, indicând un excedent al populației feminine la grupele de vârstă peste 65 de ani.

⁷⁵

Date furnizate de Direcția Județeană de Statistică Caraș-Severin

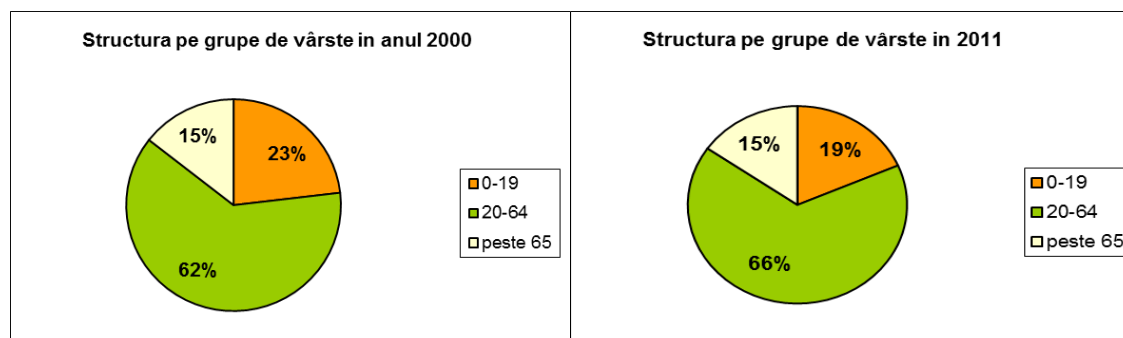

Sursa: INSSE, Tempo online, Baza de date locală

Din digrama privind structura pe sexe și grupe de vârstă în anul 2011 se observă existența unui excedent masculin la segmentul de populație între 0-64 ani și un excedent feminin pentru populația cu vârsta peste 65 ani.

Structura pe grupe de vârstă

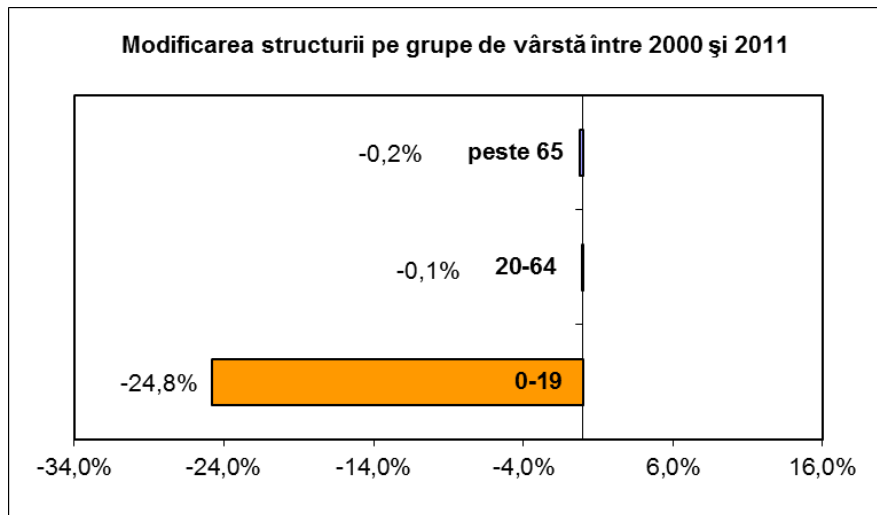
Reprezentarea structurii pe grupe de vârstă permite evaluarea gradului de îmbătrânire a populației. Astfel, conform clasificatiei O.N.U., populația tânără s-a considerat între 0-19 ani, cea adultă între 20-64 ani și cea bătrână peste 65 ani.

Sursa: INSSE, Baza de date Tempo online

Structura pe grupe de vârstă a cunoscut modificări semnificative la grupele de vârstă 0-19 ani și 20-64 de ani. În timp ce ponderea populației vârstnice a rămas aceeași, populația adultă a crescut ca pondere cu 4 procente iar grupa de vârstă 0-19 ani a scăzut cu 4% în intervalul 2000 -2011.

Modificarea structurii pe grupe de vârstă este mai importantă decât reducerea efectivului populației. Aceste tendințe de reducere a numărului de tineri și de îmbătrânire demografică se vor accentua în viitor dacă se va păstra tendința de migrare a tinerilor spre mediul urban. Semnificativ este faptul că nu a crescut numărul persoanelor în vârstă în intervalul analizat.

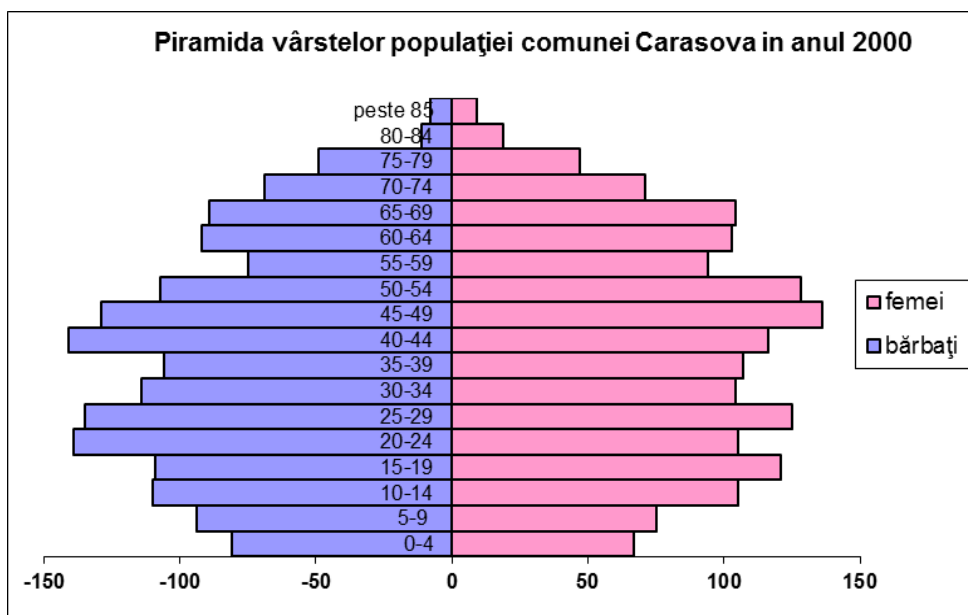

Sursa: INSSE, Baza de date Tempo online

Piramida vârstelor

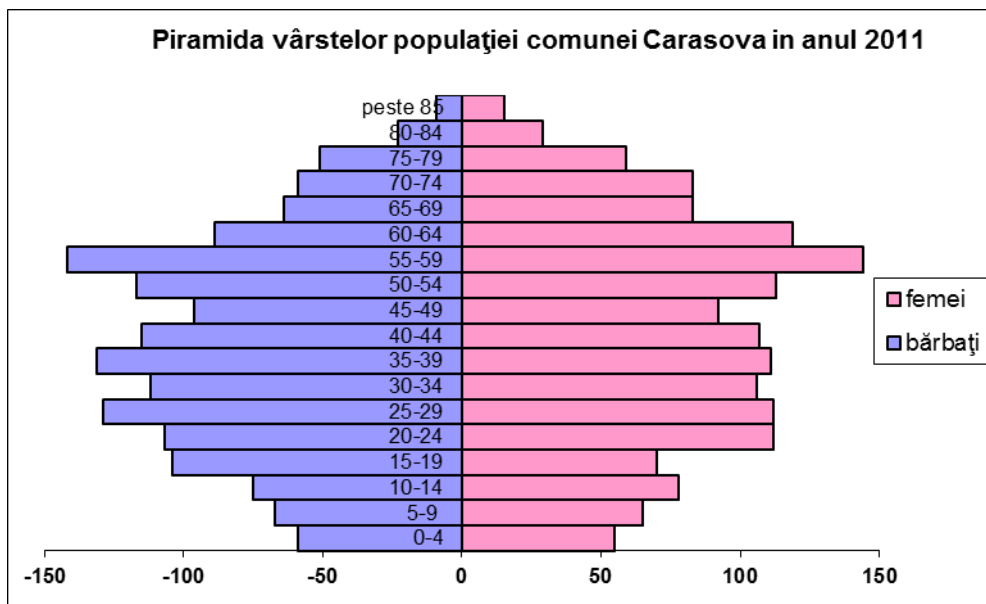
Piramida vârstelor reprezentată în anii 2000 și 2011 permite observarea principalelor schimbări care au avut loc în structura demografică a populației în ultimii 12 ani. Comparând cele 2 piramide se poate observa reducerea treptată a bazei piramidei anului 2011 față de 2000, efect direct al reducerii ratei natalității și scăderii efectivului de populație fertilă.

Reducerea corpului piramidei se datorează fluxului migrației rural-urban care a continuat după 1990, contrar direcției preponderente de migrație dinspre urban spre rural.

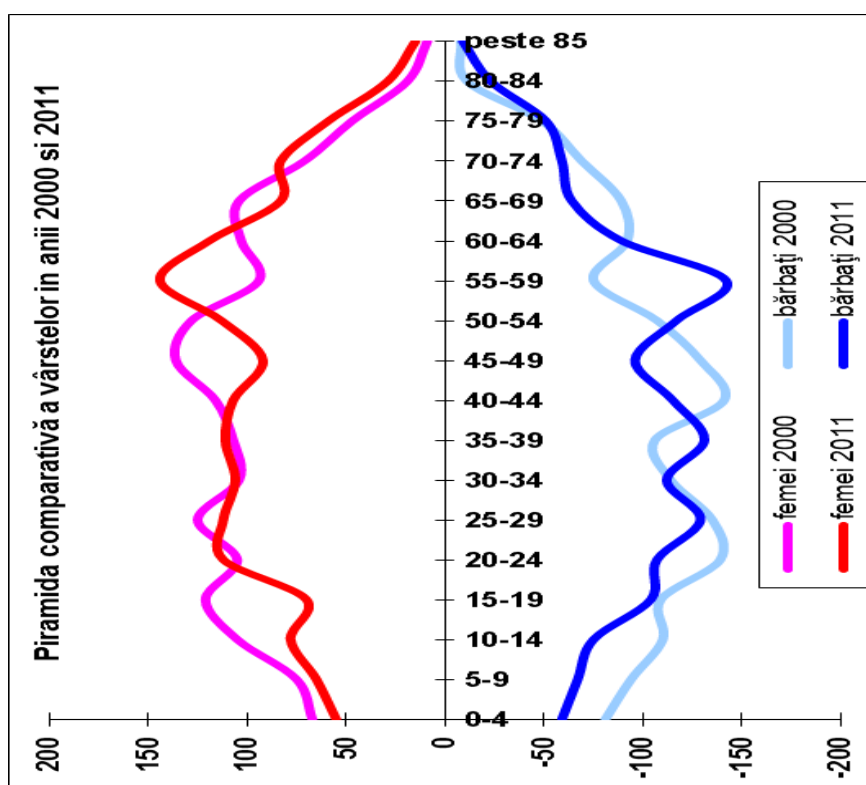
Sursa: INSSE, Baza de date Tempo online

Piramida anului 2000 are baza în scădere datorată reducerii natalității și migrației populației spre zonele urbane. Corpul piramidei arată tendința de reducere a efectivului de adulți (20-64 ani) iar partea superioară a piramidei reflectă fenomenul de îmbătrânire mai accentuat al femeilor decât al bărbaților.

Sursa: INSSE, Baza de date Tempo online

Piramida din 2011 releva fenomenele demografice în derulare: imbatranirea populației, reducerea bazei piramidei și o scădere generală a populației care nu va fi înlocuită la nivelul din prezent în următorii ani (grupa de la 0 la 19 ani are efective mai mici decât grupele mai mari 20-24, 25-29). Piramida comparativă a vârstelor arată reducerea efectivelor de tineri în 2011 față de 2000 și în general reducerea numerică a populației la toate grupele de vârstă. Grupa de vârstă peste 65 ani s-a menținut numeric.

SURSA: INSSE, BAZA DE DATE TEMPO ONLINE

2.6 CIRCULAȚIA

2.6.1. Structura capacităților de transport

Actuala rețea de transport și circulație, ce străbate teritoriul administrativ al comunei Carașova este formată din:

- drumuri naționale (DN 58),
- drumuri județene (DJ 581 A)
- drumuri comunale
- drumuri forestiere și agricole

DN 58, cu o lungime de 83 km, leagă centrele urbane Anina, Reșița și Caransebeș, traversând teritoriul administrativ al comunelor Carașova, Ezeriș, Brebu și Păltiniș. Această șosea pe porțiunea Anina – Carașova a fost terminată în 1780. Ea traversează pădurile din NE Aninei, după care coboară prin poienile și livezile Carașovei, până la râul Caraș, chiar la ieșirea lui din Chei. De aici urcă din nou până în apropierea cetății Carașului, lasă în dreapta drumul ce duce spre peștera Comarnic – Iabalcea și coboară până în Valea Domanului, spre Reșița.

DJ 581 A, cu o lungime de 6,200 km, a luat naștere prin reclasarea DC 74 (DN 58 – DJ 581 cu aceeași lungime). Își are originea în DN 58 (km 56+230) din localitatea Carașova și destinația în DJ 581, în punctul „Cântar”.

DJ 582 C, cu o lungime de 32 km leagă localitățile Reșița (DJ 582) cu Anina (DN 58), traversând teritoriul administrativ al comunei Carașova prin partea de est. Drumul se găsește în stare necorespunzătoare, necesitând investiții importante în viitor. Traversază pe cca. 20 km teritoriul PNSCC, asigurând o mai bună accesibilitate la potențialul carstic din platoului Iabalcea și Cheile Carașului.

Rețeaua de drumuri comunale este formată din:

- DC 75, cu o lungime de 9,5 km, drum ce pornește din localitatea Vodnic (km 0,00) asigurând legătura cu localitățile Clocotici și Carașova.
- DC 76, cu o lungime de 2,5 km, asigură legătura dintre DN 58 și DJ 581 A prin localitatea Nermed.
- DC 97, cu o lungime de 7 km face legătura dintre DN 58 și DJ 582 C (Reșița - Anina), prin satul Iabalcea

Schema după care este organizată rețeaua principală de trafic este una de tip longitudinal, structurată în jurul Drumului național (DN 58), la care este racordat radial rețeaua formată din drumurile comunale (DC 75, 76 și 97), forestiere și vicinale.

2.6.2. Desfășurarea circulației

În afara localităților

A. Pentru circulația la nivel zonal și național principala arteră de circulație auto care traversează zona este - DN 58. Prin conexiunile care le realizează cu alte rețele de transport, respectiv DN 6 (Caransebeș); DN 58 B (Reșița) și DN 57 (Anina), acesta drum, asigură legătura atât cu principala arteră majoră de circulație a zonei DN 6 (E 70), spre principalele centre urbane ale zonei; orașele Arad, Timișoara, Orșova și Băile Herculane, dar și alte localități din țară și străinătate. Prin intermediul DN 58 B și DN 57 B se realizează atât legătura dintre marile artere de circulație ale Banatului, respectiv DN 6, și magistrala Dunăreană DN 57. cât și cu alte localități și zone din Banat.

Distanțele până la principalele centre urbane ale zonei, utilizând DN 57 B sunt;

- Reșița - 19 km
- Anina - 23 km

- Moldova Nouă - 96 km
- Timișoara - 115 km
- Orșova - 128 km.

La un alt nivel sunt drumurile județene: DJ 581 A, care realizează legătura dintre DN 58, pe teritoriul localității Carașova și DJ 581, în punctul „Cântar”, din apropiere de Rafnic și DJ 582 C, care traversează teritoriul administrativ al comunei prin partea estică, peste platoul Iabalcea și Dealul Socolovăț, făcând legătura între localitățile Reșița (DJ 582) și Anina (DN 58).

B. La nivelul localităților componente, între acestea și zonele economice circulație este organizată prin intermediul drumurilor comunale, forestiere și vicinale care la nivelul localităților componente și a teritoriului economic al acestora.

Drumurile comunale, cu o lungime de cca. 19 km și aflate în administrarea Consiliului local, sunt într-o stare bună, unele dintre ele fiind recent modernizate (DC 97), altele fiind reabilitate și urmând să fie modernizate.

- DC 75 asigură legătura dintre localitățile Carașova și Vodnic (comuna Lupac) prin localitatea Clocotici (comuna Lupac) și sudul localității Nermed (comuna Carașova).
- DC 76 asigură legătura dintre DN 58 și DJ 581 A (pe teritoriul localității Carașova) prin localitatea Nermed.
- DC 97, asigură legătura dintre DN 58 și satul Iabalcea. Prin continuarea acestuia sub forma unui drum agricol și forestier se face legătura cu DJ 582 C (Reșița - Anina), în Poiana Sumbrac. Este drumul de acces spre peștera Comarnic.

Drumurile forestiere, sunt amenajate atât pe cursul superior al Carașului cât și în Platoul Iabalcea și Socolovăț. Dintre acestea în ultimii ani au fost modernizate:

DF Olenica din platoul Iabalcea, pe o lungime de 2,8 km și DF Moghila, pe o lungime totală de 6,5 km.

Drumurile agricole (sătești) sunt drumurile de interes economic la nivelul satelor, asigurând accesul la zonele economice locale (terenuri agricole, păduri, zonele de pășunat și fânaș). Unele dintre acestea (Pinet, Krska și Polje) au suferit reparații și reabilitări în ultimii ani. Altele sunt într-o stare de degradare avansată, necesitând măsuri de reabilitare.

C. Accesul la rețeaua națională și europeană se realizează prin intermediul DN 58 care asigură racordul cu „**Coridorul 1 de transport, transeuropean**”, format din DN 6 – E 70; (granița YU – Timișoara – Lugoj – Caransebeș – Orșova – Drobeta Turnu Severin – Craiova – Slatina – Pitești – București – granița BG). Aceasta este principala arteră de comunicații ce leagă centrul Europei de peninsula Balcanică și Asia Mică .

Pe teritoriul comunei nu există rețele de transport feroviar. Accesul la rețeaua feroviară se realizează prin intermediul magistralei CF care leagă orașele Timișoara (prin Drobeta Turnu Severin) cu Reșița și Caransebeș, în gara Reșița, situată la cca. 15 km.

Accesul la rețeaua de transport aerian se poate face în cadrul aeroporturilor din Caransebeș și Timișoara

Desfășurarea circulației în interiorul localităților

La nivelul satelor Iabalcea și Nermed rețeaua stradală a este structurată pe traversările DC 97 și DC 76. B, a DC 36, 38 și 39, din localităților componente formând categoria străzilor principale. Cele secundare sunt situate în general în prelungirea unor drumuri vicinale și de acces, asigurând accesul la locuințe sau deservesc un număr foarte limitat de locuitori.

În general rețeaua de circulație în cadrul localității s-a adaptat structurii și topografiei acesteia, de cele mai multe ori fiind structurată pe traversările drumurilor comunale care străbat așezarea și a unor drumuri de hotar convergente cu aceasta.

În cadrul satului Iabalcea rețeaua stradală are o lungime totală de cca. 1,8 km, fiind structurată în jurul DC 97, ca stradă principală, ce asigură, pe de o parte legătura localității cu DN 58 și pe cealaltă cu DJ 582 C și zona Comarnic. În interiorul așezării aceasta este dublată de o altă stradă, relativ paralelă, situată spre sud și intersectată de alte două străzi una la limita vestică a așezării, alta în zona centrală. Rețeaua stradală se află într-o stare bună, strada principală este modernizată iar străzile laterale sunt pietruite.

Pentru Nermed rețeaua stradală însumează cca. 2,5 km, fiind structurată în jurul DC 76, care

străbate localitatea în lung, pe malul pârâului cu același nume. Dar cum gospodăriile se întind de o parte și de alta a pârâului și strada principală a fost dublată pe malul opus de alta, relativ paralelă, de care este legată printr-un număr de 4 poduri principale amenajate peste pârâu. Din aceasta se desprinde o stradă secundară pe versantul drept, ce continuă printr-un drum agricol spre zona sălașelor, de pe dealurile vestice. Strada principală este parțial modernizată, restul fiind pietruite.

În cadrul satului reședință de comună rețeaua stradală este mult mai bine dezvoltată (cca. 15 km), dar structurată inegal. Sistematizarea rețelei stradale survenită la sfârșitul sec. XVIII și începutul sec XIX este mai vizibilă în partea estică a așezării, peste râul Caraș. Aici rețeaua stradală este puternic geometrizată și structurată în jurul unei axe majore, fragmentată datorită morfologiei terenului, cu rol de stradă principală semnificativ lărgită și la care se racordează perpendicular o rețea de străzi secundare ce coboară de la limita glaciului spre albia râului.

Partea nordică a așezării conservă în bună parte aceste principii, în jurul unor străzi principale, formate din actualele DJ 581 A, la care este legat și centrul civic, și DC 75, este structurată o rețea secundară a cărei planimetrie manifestă tendințe de geometrizare.

Starea actuală a rețelei stradală la nivelul localităților comunei este relativ bună. Exceptând rețeaua străzilor principale, care suprapun în bună măsură traseul DJ 581 și DC 75, care sunt asfaltate, ce mai mare parte a străzilor secundare sunt pietruite, cu unele zone din pământ. Acest fapt impune găsirea unor soluții pentru modernizarea întregii rețele stradale din cadrul satului reședință de comună.

Totodată, se impune găsirea unei soluții pentru legarea directă a zonei centrale cu partea estică a comunei, prin construirea unui pod peste Caraș, care să înlocuiască actuala punte pietonală din zonă. Precum și a părții nord-estice a așezării, prin conectarea rețelei stradale de pe malul drept, de la vechea moară cu cea de pe malul stâng. Acest fapt ar permite un acces mult mai lesnicios al locuitorilor din partea estică a satului la DN 58, scurtând traseul de la cca. 2,5 km la cca. 800 m. De asemenea ar oferi și un alt punct de observație asupra viaductului și a intrării în cheile Carașului.

2.6.3. Greutăți în fluența circulației

Structura rutieră de interes național, reprezentată de DN 58, asigură pentru teritoriul administrativ Carașova posibilități de utilizare pentru întregul parc de transporturi existent, atât pentru transportul de mărfuri cât și cel de persoane. Este un drum pe două benzi prevăzut la anumite intervale cu refugii și locuri de parcare amenajate.

O caracteristică a acestuia este traseul sinuos cu multe serpentine, traseu impus de morfologia terenului pe care-l străbate, fapt care limitează viteza de circulație și crește riscul producerii evenimentelor rutiere, mai ales în condiții de drum umed sau acoperit cu polei.

Cum DN 58 nu străbate direct nici una din localitățile comunei nu există riscul interferenței dintre unele aspecte ale vieții rurale cu regulile de circulație, cauzate de prezența animalelor sau a oamenilor.

Lipsa podurilor/legăturilor peste râul Caras din zona centrală și nordică îngreunează legăturile dintre cele două părți ale localității.

Legătura dintre partea sud-estică a satului Carașova și DN 58 presupune traversarea întregii localități, în condițiile în care drumul de legătură dintre această zonă racordat la drumul național în apropiere de Viaductul nr. 2 nu se găsește într-o stare avansată de degradare. Credem că deși nivelul pantei este relativ mare o modernizare a acestui drum ar simplifica mult accesul în localitate, prin utilizarea a două puncte majore de legătură.

De asemenea, reabilitarea și modernizarea drumului de pe Caraș, spre Gârliște, și DJ 581 A, ar permite îmbunătățirea legăturii cu această localitate, un acces mai lesnicios spre zona economică a situată pe cursul inferior al râului și o valorificare superioară, inclusiv turistic a văii Carașului în aval de localitate.

Incomodări între tipurile de circulație

- Inexistența unor drumuri secundare reabilite care să dubleze DN 58, eliminând interferențele dintre transportul tradițional și cel auto.
- Utilizarea ca mijloc de transport individual a bicicletelor și a utilajelor agricole de către localnici fără o infrastructură specială pentru aceștia crește riscul apariției unor interferențe, care în condiții nefavorabile pot duce la accidente.

Starea actuală a infrastructurii de transport locale.

- N 58 este modernizat pe întreaga lungime aflată pe teritoriul administrativ al comunei
- rumul comunal DC 75, care face legătura dintre localitățile Vodnic și Carașova este un drum pietruit, în stare relativ bună, dar care necesită lucrări de modernizare.
- C 76, care asigură legătura dintre DN 58 și DJ 581 A, prin localitatea Nermed se găsește într-o stare bună fiind recent reabilitat și modernizat.
- C 97 care face legătura între DN 58 și satul Iabalcea se găsește în stare bună până la limita opusă a localității, fiind recent modernizat.
- u fost de asemenea modernizate drumurile forestiere Olenica, pe 2,8 km și Moghila pe 6,5 km.
- -a realizat de asemenea reparația la carosabil, completarea cu pietriș, realizarea de subtraversări și rigole pentru scurgerea apelor pluviale la drumurile agricole Polje, Krska și Pinet.

Capacități și trasee ale transportului în comun

La nivelul teritoriului administrativ al comunei Carașova nu există un sistem de transport în comun care să facă legătura între localitățile componente și centrul de comună sau legătura între localitățile comunei și centrele urbane apropiate. Doar localitatea Carașova, fiind situată în imediata apropiere a DN 58 este legată la transportul public zonal, efectuat pe ruta Reșița și Carașova.

Operatorul actual pe această rută este AGROTRANS PAUTA cu următorul grafic:

Ruta: Reșița - Carașova

Country	Station	1	2	3	4	5
Romania	Reșița – Stație Reșița	07:15	09:00	12:00	14:30	16:15
Romania	Carașova – Stație Carașova	07:45	09:30	12:30	15:00	16:45

Ruta: Carașova – Reșița

Country	Station	1	2	3	4	5
Romania	Carașova – Stație Carașova	06:30	08:00	11:00	13:30	15:30
Romania	Reșița – Stație Reșița	07:00	08:30	11:30	14:00	16:00

Alte elemente ale infrastructurii pentru circulație

Podurile La nivelul teritoriului administrativ al comunei Carașova acest tip de infrastructură este reprezentată prin două viaducte la DN 58, unul peste râul Caraș, altul peste un afluent al acestuia situat mai la est și mai multe poduri. Un număr de două poduri și o punte de acces peste Caraș leagă cele două sectoare ale localității Carașova. De asemenea pentru traversarea DC 76 peste pârâul Nermed sunt construite nu mai puțin de 5 poduri.

Este necesară completarea rețelei de transport în interiorul localității Carașova cu alte două poduri; unul care să asigure legătura dintre zona centrală a comunei aflată în dreapta râului cu cea din stânga râului, pod care să înlocuiască/suplimenteze actuala punte pietonală. Un alt pod ar fi necesar pentru legarea părții nordice a localității, în dreptul Viaductului nr. 1 (Caraș).

Podetele Un număr important de podețe se găsesc atât la nivelul rețelei majore de transport, cât și la nivelul celei locale și forestiere, asigurând traversarea unor ogașe, pâraie, canale și torenți de versant. Datorită sub-dimensionării lor, unele dintre acestea au fost colmatate cu aluviuni și resturi vegetale, fenomen deseori întâlnit la nivelul drumurilor comunale sau forestiere.

Ziduri de sprijin. Zidurile de sprijin la versant sunt lucrări de artă specifice, care asigură protecția unor drumuri situate în zone unde sunt amenințate cu prăbușiri ale versanților și/sau alunecări de teren. Asemenea lucrări sunt întâlnite mai ales la nivelul DN 58, înainte de trecerea viaductului de la Carașova, deasupra localității, pe sub Moghila și la câțiva km spre Anina.

2.7. INTRAVILAN EXISTENT. ZONE FUNCTIONALE.

CARASOVA

BILANT TERITORIAL	SITUATIA EXISTENTA		SITUATIA PROPUSA	
	Zona administratie	0,5224	Zona centrala, zona institutii publice si servicii	6,5622
Zona comert si servicii	0,1973	Zona mixta	15,9372	
Zona dotari socio-culturale	0,9482	Zona dotari socio-culturale (in afara zonei centrale)	0,2697	
Zona dotari sanatate	0,0910	Zona dotari sanatate (in afara zonei centrale)	0,0505	
Zona culte	0,2969	Zona culte (in afara zonei centrale)	0,1152	
Zona rezidentiala compacta cu anexe gospodaresti si gradini	42,1254	Zona rezidentiala compacta cu anexe gospodaresti si gradini	60,5537	
Zona locuire colectiva	0,3138	Zona locuire, turism si recreere	14,0475	
-	-	Zona de agrement, turism, sport si recreere	2,3491	
Zona pastravarie dezafectata	2,3491	Zona de agrement si camping	2,6785	
Zona sport, agrement	0,4585	Zona sport, agrement	0,8750	
Zona turism	0,1059	Zona turism	0,1781	
Zona gospodarire comunala	3,6619	Zona gospodarire comunala	3,6410	
-	-	Spatii verzi amenajate adiacente apelor	4,7987	
Spatii verzi adiacente apelor	14,5571	Spatii verzi adiacente apelor	9,3359	
Terenuri agricole	14,2507	Zone verzi de protectie	2,6792	
Terenuri pentru activitati agricole si gradinarit	44,5833	Terenuri pentru activitati agricole si gradinarit	23,3327	
Ape	3,6940	Ape	3,6940	
Circulatii	18,2575	Circulatii	18,7284	
TOTAL	146,9965	TOTAL	169,8266	

EXTINDERE INTRAVILAN 22,8301 ha

NERMED

BILANT TERITORIAL	ZONE FUNCTIONALE	SITUATIA EXISTENTA	SITUATIA PROPUSA
	Zona mixta	-	-
Zona comert si servicii		0,0350	0,0350
Zona dotari socio-culturale		0,0930	0,0930
Zona culte		0,0518	0,0518
Zona rezidentiala compacta cu anexe gospodaresti si gradini		5,5414	4,2827
Zona turism		-	4,0886
Zona gospodarire comunala		1,0470	1,1050
Spatii verzi adiacente apelor		1,2950	1,2950
Terenuri virane		0,5905	-
Ape		0,3237	0,3237
Circulatii		1,9229	2,0831
TOTAL		10,9003	15,9707

EXTINDERE INTRAVILAN 5,0704 ha

IABALCEA

BILANT TERITORIAL	ZONE FUNCTIONALE	SITUATIA EXISTENTA	SITUATIA PROPUSA
	Zona comert si servicii		0,1550
Zona dotari socio-culturale		0,2384	0,2384
Zona culte		0,0120	0,0120
Zona rezidentiala compacta cu anexe gospodaresti si gradini		3,7545	8,7043
Zona locuire, turism si recreere		-	20,1521
Zona sport, agrement		-	0,9565
Zona turism		-	2,2197
Zona gospodarire comunala		0,3764	1,2429
Loturi agricole		1,8072	-
Teren viran		0,1693	-
Terenuri pentru activitati agricole si gradinarit		6,4987	3,4350
Circulatii		2,4691	2,5597
TOTAL		15,4806	39,6756

EXTINDERE INTRAVILAN 24,1950 ha

2.8 ZONE CU RISCURI NATURALE

În conformitate cu prevederile legii nr. 575 din 22 octombrie 2001, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a V-a - Zone de risc natural, comuna Carașova are următoarele caracteristici:

Seismicitate: Teritoriul comunei este încadrat în zona de macro-seismicitate $I = 6$, pe scara MSK, cu o perioadă medie de revenire de cca. 100 de ani.

Inundații: Cantitatea maximă de inundații căzute în 24 de ore în perioada 1901-1987 a fost de 100-150 mm, existând riscul de inundații datorate revărsării unui curs major de apă, respectiv râul Caraș.

Sub aspectul *alunecărilor de teren* și a căderilor de pietre, comuna Carașova se găsește într-o zonă cu un risc mediu de producere și o probabilitate redusă de alunecare.

În condițiile în care nu există studii geotehnice specifice pentru această zonă, detalierea aprecierilor făcute asupra acestor probleme au la bază prevederile legii nr. 575/2001, observațiile directe culese în urma cercetărilor de teren și informațiile culese de la localnici. Utilizând aceste date și observațiile directe făcute în teren, apreciem că prezența zonelor cu riscuri naturale din zonă, amploarea și ritmicitatea lor depind de o serie de factori, între care o parte vor fi enumerați în continuare.

Alunecările de teren.

Structura geologică a zonei, caracterizată prin suprafețele întinse ocupate de calcare care ocupă cea mai mare parte a teritoriului administrativ, limitează drastic asemenea fenomene. Acestea sunt prezente totuși pe suprafețe restrânse sub forma unor alunecări de taluzuri în lungul DN 58, pe sectorul Carașova –Anina. Asemenea fenomene sunt prezente și în lungul unor drumuri comunale și forestiere recent reabilitate dar al căror taluzuri nu au fost suficient protejate prin ziduri de sprijin și/sau fixate prin vegetație.

Cele mai multe alunecări se produc în terenurile despădurite, alcătuite din alternanța unor straturi de compoziție diferită: argile cu nisipuri, argile cu pietrișuri, marne cu nisipuri sau marne nisipoase și pietrișuri. Aceste fenomene au loc mai ales primăvara, la topirea zăpezilor sau în urma ploilor abundente de vară în zona vestică și sud-vestică a teritoriului administrativ, fiind întâlnite mai ales pe cursul Carașului în aval de localitatea Carașova, în bazinul inferior al pârâului Nermed, și pe versanții vestici ai culmilor Gornic și Pinet, dar

fără să afecteze suprafețe importante.

În regiunea colinară și de deal, acolo unde relieful înclinat spre axul văilor prezintă succesiuni de straturi permeabile și impermeabile, au loc alunecări de teren.

Cele mai multe alunecări se produc în terenurile despădurite, alcătuite din alternanța unor straturi de compoziție diferită: argile cu nisipuri, argile cu pietrișuri, marne cu nisipuri sau marne nisipoase și pietrișuri. Aceste fenomene au loc mai ales primăvara, la topirea zăpezilor sau în urma ploilor abundente de vară.

Căderi de pietre, trene de grohotiș, dislocări de stânci

Este cunoscut faptul că rocile care alcătuiesc versanții, oricât de tari ar fi, sunt supuse unei continue fărâmițări, sub acțiunea factorilor externi; vânt, ploi, îngheț, dezgheț.

Pe teritoriul administrativ al comunei Carașova riscul dislocărilor de stânci și a căderilor de pietre, se întâlnesc pe cursul superior al râului și în zona Cheilor Carașului. La baza versanților din zona cheilor sunt prezente trene de grohotiș, insuficient fixate, acoperite uneori parțial de vegetație ierboasă specifică.

TRENE DE GROHOTIȘ NEFIXAT ÎN CHEILE CARAȘULUI

Eroziuni de maluri

Fenomenul de erodare a malurilor este întâlnit în special pe cursul pârâului Neremet, atât în interiorul localității cu același nume, pe cca. 50 m, cât și în afara acesteia, în preajma stadionului local. Fenomenul este condiționat de litologia malurilor, de prezența sau absența vegetației de protecție, cât și de frecvența și amploarea ploilor torențiale sau de topirea bruscă a zăpezilor.

Pentru stăpânirea fenomenului sunt necesare construirea de ziduri de sprijin și protecție, obstacole artificiale din piatră sau lemn, refacerea vegetației forestiere specifice: salcie, arin și plop.

Căderile abundente de zăpadă și viscolul pot de asemenea provoca blocări ale activității economice și de transport, diminuarea capacității de mișcare a oamenilor etc. De asemenea, depunerea unui strat consistent de zăpadă pe pante cu o înclinație de peste 20°, lipsite de vegetație poate favoriza producerea unor avalanșe locale. Aceste fenomene produse în condiții meteorologice nefavorabile, se întâlnesc la nivelul principalelor artere de circulație, cu impactul cel mai mare la nivelul DN 58, pe sectorul Carașova – Anina.

Zone inundabile și mlăștinoase sunt produse în urma unor ploi torențiale sau a topirii zăpezilor. Fenomenul meteorologic poate avea loc de producere mai îndepărtat, în afara zonei afectate. De pagubele acestor fenomene sunt răspunzătoare, pe lângă cantitățile mari de apă, și starea albiilor. Curățarea acestora și presărarea din loc în loc cu praguri de rupere a vitezei de propagare a viiturilor, poate diminua impactul avut, față de situațiile când albiile sunt colmatate cu resturi vegetale, materiale de construcții, resturi menajere, gunoaie de orice fel. Aceste fenomene se vor produce în continuare, cele mai afectate vor fi gospodăriile situate în imediata apropiere a albiei minore, din localități.

Erodarea malurilor de către pârâul Neremet în interiorul localității

Ruperi de maluri pe Valea Neremet (Stadion)

Pe teritoriul administrativ al comunei Carașova zonele inundabile se întâlnesc, în lungul principalelor cursuri de apă în funcție de mărimea debitelor acestora. Inundațiile au loc atât în intravilanul cât și în extravilanul localității Neremet, datorită ieșirii din albie a pârâului cu același nume. Inundații frecvente au afectat și localitatea Carașova, mai ales în zona nordică a satului, la ieșirea râului din chei. Aici inundațiile au afectat suprafețe importante de teren în zona terenului de sport și a insulei unde este situată pescăria. Creșterile de debite au afectat uneori și terenurile din preajma albici, unele grădini și lunca situată în aval de localitate.

Combaterea fenomenului necesită lucrări de protecție a malurilor, decolmatarea albiilor și îndiguiri. În condițiile stagnării apelor sau a nivelului freatic foarte ridicat pe anumite terenuri, pot apărea tendințe de înmlăștinare, ce necesită lucrări de drenaj. Fenomenul se întâlnește și pe cursul superior al Carașului, în zona montană, unde umiditatea ridicată datorată pânzei freatice este situată foarte aproape de suprafață, favorizează tendințe de înmlăștinare și de formare a unor turbării.

Combaterea fenomenului se poate realiza prin:

- decolmatarea și adâncirea văilor;
- regularizări de curs,
- ruperi de pantă;
- plantarea de perdele forestiere în zona de obârșie a torentelor.

Deseori aceste măsuri intră în conflict cu tendințele de naturalizare a cursurilor de apă și cu necesitatea conservării habitatelor acvatice.

Factori antropici

Activitatea antropică, manifestată sub forma defrișărilor de pădure, poluarea aerului, apei și a solului, a pășunatului excesiv (supra-pășunatul), construcția de drumuri în condiții de pantă accentuată fără respectarea normele tehnice, construcția de locuințe neautorizate etc., devin deseori factori de risc, cu implicații negative, majore, în viața unor comunități și microzone. De asemenea, depozitarea diferitelor materiale, deșeuri de orice fel, resturi vegetale etc., în preajma albiilor văilor și/sau în formele carstice negative (doline, avene, peșteri) pot constitui elemente de risc suplimentare, prin deteriorarea calității apelor și prin efectul de viitură în cazul unor inundații.

2.9. ECHIPARE EDILITARĂ

2.9.1. Gospodărirea apelor:

Surse de apă: Sursele de apă de care dispune comuna Carașova sunt surse de suprafață, formate din rețeaua hidrografică existentă în zonă și surse de adâncime, compuse din multitudinea de izvoare care drenează limitele platoului carstic al Munților Aninei, cu debite dintre cele mai variabile.

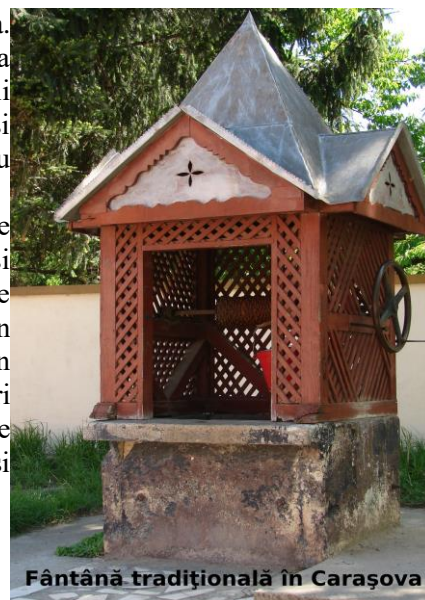
Principala sursă de apă de suprafață este râul Caraș, pentru localitatea Carașova. Și pârâul Nermed, pentru localitatea cu același nume. Aceste surse au fost utilizate în timp de către localnici pentru diferite scopuri: ca sursă de apă pentru consum casnic și pregătirea hranei, ca surse de apă pentru animale, pentru punerea în mișcare a unor mori și alte instalații de apă (piuă, joagăr pt. tăiat lemne, vâltori etc.), pentru pescuit etc.

Izvor carstic amenajat la Carașova

O situație cu totul specială s-a înregistrat în cazul satului Iabalcea. Constituit inițial în jurul unui izvor carstic care ajungea la suprafață, pentru a se pierde ulterior în dolinele din împrejurimi, izvorul a dispărut în urma săpării unor galerii miniere. În noile condiții populația locală a trecut la stocarea și utilizarea apelor din precipitații, care a devenit principala sursă apă pentru consumul uman și al animalelor.

De o importanță majoră pentru locuitorii acestor locuri sunt izvoarele situate la baza versanților calcaroși, în preajma localităților Carașova și Nermed precum și pânza freatică relativ ridicată din apropierea cursurilor de apă, care puteau asigura în bună parte necesitățile de apă ale locuitorilor din preajmă. Până recent alimentarea cu apă la nivelul localităților se face în sistem individual, utilizând surse locale, izvoare cu curgere liberă și puțuri utilizate de una sau multor gospodării. Astăzi s-a încheiat prima fază de implementare a proiectului de alimentare cu apă pentru localitățile Carașova și Iabalcea.

Fântână tradițională în Carașova

2.9.2. Alimentarea cu apă

Sisteme de alimentare cu apă.

La ora actuală pe teritoriul comunei Carașova alimentarea cu apă se realizează:

În sistem individual: de către locuitorii satului Nermed. Aceștia își asigură necesarul de apă din surse locale (izvoare), aflate în zonă și puțuri realizând captări individuale pe seama cărora au introdus alimentarea cu apă în gospodărie. Zonal, un număr de gospodării și au realizat sisteme locale de alimentare cu apă, destinat unui număr limitat de gospodării, prin captarea Izvorului Ceafarovăț și Sf. Maria (Curiacița).

Datorită lipsei surselor de apă sau a faptului că și cele existente sunt secete în cea mai mare parte a anului, populația locală din satul Iabalcea de peste un secol strânge și utilizează apa de ploaie, pe care o utilizează atât la prepararea hranei, cât și ca apă de băut pentru oameni și animale. Pentru colectarea apei oamenii și-au construit bazine de zeci de metri cubi, unde strâng și conservă această apă.

În satul Nermed, alimentarea cu apă se realizează individual, din surse locale: puțuri, izvoare de versant etc. Și aici administrația locală dispune de un proiect, aflat în stare avansată de aprobare, lipsind pentru moment finanțarea, pentru alimentare cu apă și canalizare.

În sistem centralizat: În baza unui proiect finanțat din surse guvernamentale în decursul anului 2011 a fost realizată alimentarea cu apă a localităților Carașova și Iabalcea. În urma definitivării proiectului de alimentare cu apă la sârșitul anului 2011 s-a reușit implementarea proiectului în proporție de 90% pentru ambele localități.

Sursa utilizată sunt două izvoare cu debite relativ constante; Ceafarovăț și Lazarovăț, cu un debit cumulat de cca. 30 l/s, situate la o altitudine de 205 m, la baza bordurii vestice a platoului carstic, pe teritoriul localității Carașova.

Din punctul de captare apa este pompată la Gospodăria de apă, situată deasupra satului, pe Dealul Moghilița, unde suferă procesele de tratare specifice, după care este distribuită prin cădere pentru consumatorii din Carașova.

Pentru Iabalcea apa este pompată din acest punct într-un bazin situat deasupra satului, de unde este distribuită la nivelul străzilor prin cișmele de unde localnicii se pot alimenta cu apă. Chiar și în aceste condiții nu s-a renunțat la rezervoarele cu apă de ploaie, pe care o mai strâng și o folosesc în gospodărie.

Rețeaua de apă potabilă a prevăzut în prima fază montarea cișmelelor stradale pentru alimentarea cu apă, ulterior asigurându-se posibilitatea cetățenilor de a se racorda la aceasta în vederea introducerii apei în gospodărie.

- Alimentarea pentru satele Carașova și Iabalcea se realizează prin captarea a două izvoare cu debite relativ constante; Ceafarovăț și Lazarovăț, cu un debit cumulativ de cca. 30 l/s, situate la o altitudine de 205 m, la baza bordurii vestice a platoului carstic, pe teritoriul localității Carașova.
- În prezent alimentarea cu apă pentru localitatea Nermed se realizează din surse locale (fântâni, izvoare de versant etc.). S-au făcut pași concreți pentru introducerea alimentării cu apă în sistem centralizat și în această localitate.

Disfuncționalități

Sistemul centralizat de alimentare cu apă este indispensabil dezvoltării corespunzătoare și dotărilor absolut necesare oamenilor, în lipsa cărora locuitorii nu-și pot asigura condițiile de sănătate și igiena corporală, pregătirea alimentelor și apa potabilă pentru animale. Pentru zona sălașelor alimentarea cu apă se va face pe mai departe sursele locale, tradiționale (izvoare cu curgere liberă, puțuri fântâni etc.), cu respectarea prevederii O.M.S. nr. 536/23 iunie 1997, art. 23, cu modificările și completările ulterioare.

În prezent este salutar efortul administrației locale pentru asigurarea finanțării „Proiectului de alimentare cu apă și canalizare” pentru localitatea Nermed, proiect aflat într-un stadiu avansat de pregătire.

2.9.3. Canalizare

Până în prezent, nici una din localitățile componente ale comunei Carașova nu dispun de un sistem centralizat de canalizare.

De asemenea, blocul de locuințe și unele dintre instituțiile din centrul localității Carașova dispun de o rețea proprie de canalizare prevăzută cu fosă septică. Gospodăriile locuitorilor sunt dotate cu latrine uscate iar obiectivele și gospodăriile ridicate mai recente sunt dotate cu fose septice, cu vidanjarie periodică sau puțuri absorbante.

În prezent Consiliul local al comunei Carașova are aprobat S.F. pentru canalizarea menajeră Carașova, jud. Caraș-Severin" cu următorii indicatori tehnico-economici:

- a) valoarea investiției, fără TVA este de 8.903.128,00 lei;
din care C+M: 5.854.539,00
  - b) proiectul propus are următoarele caracteristici:
    - stație de epurare: monobloc containertizat, pentru 360 mc/zi;
    - rețea de canalizare: - Dn 200 - L = 24.050 m
- Dn 250 - L = 6.050 m
    - stație de pompare pe rețea de canalizare: Dnlm; H:4m; 5 buc.
    - subtaversări drum, Râul Caraș prin foraj orizontal L = 130m
1. conductă refulare de la stația de pompe din PEHD Dn = 75mm, L = 1300

Stația de epurare, pentru care există întocmită documentația tehnică necesară, este concepută pentru o capacitate $Q = 181$ l/s

De asemenea între proiectele finanțate de la bugetul local 2012 figurează și „Implementarea alimentării cu apă și a canalizării în localitatea Nermed.

2.9.4. Alimentare cu energie electrică

Teritoriul administrativ al comunei Carașova este străbătută de două magistrale de înaltă tensiune; LEA 400 kV, care face legătura dintre Reșița și Anina și LEA 110 kV care interconectează partea sudică a județului, inclusiv Clisura Dunării cu punctele energetice de la Reșița, Anina și Oravița.

Carașova este deservită de o linie de medie tensiune (LEA 20kV), cu punctele de racord în stațiile de transformare 110/20/6 kV de la Reșița și Anina, la care este cuplată rețeaua de joasă tensiune, ce alimentează toate satele comunei. La aceasta sunt racordate cele cca. 902* de gospodării, prin intermediul unui număr de 4 stații de

*

transformare, din care 2 în Caraşova și câte unul în Iabalcea și Nermed.

Atât rețeaua electrică de medie tensiune cât și cea de alimentare pentru consumatori este pozată pe stâlpi din beton.

Pe lângă consumatorii casnici, cei mai importanți consumatori sunt: unitățile de prelucrare a lemnului, atelierele de prestări servicii, unitățile de industrie alimentară, etc. și clădirile ce aparțin de administrația publică, învățământ, cultură, comerț și culte. Atât rețeaua electrică de medie tensiune cât și cea de alimentare pentru consumatorii casnici se găsește în general într-o stare bună, fiind montată pe stâlpi din beton.

Posturile de transformare existente sunt proporțional distribuite pe teritoriul comunei, reușind să asigure în condiții normale necesarul de energie electrică pentru consumatorii existenți, inclusiv pentru agenții economici din zonă.

În condițiile construirii unor clădiri noi de locuințe, pensiuni turistice și spații cu altă destinație se impune redimensionarea rețelei LEA de 0,4kV, înlocuirea unor stâlpi precum și modernizarea și extinderea iluminatului public, pe unele străzi.

2.9.5 Rețele de telecomunicație

Comuna Caraşova este străbătută de magistrala de fibră optică Reșița - Anina, la care este interconectată printr-o centrală telefonică digitală în localitatea cu același nume, care deservește un număr de peste 400 abonați telefonici; instituții și cetățeni.

De asemenea în comună funcționează un număr de trei operatori de telefonie mobilă (Vodafone, Orange și Cosmote) și un operator de televiziune prin cablu.

Semnalul este preluat prin intermediul unor antene de retransmisie amplasate pe dealul Pinet

2.9.6. Alimentare cu gaze naturale. Căldura.

Conform PATJ Caraş-Severin, județul este alimentat cu gaze naturale din Podișul Transilvaniei, prin conducta magistrală „VEST II” Hațeg - Jupa 2 Ø 20” cu racordurile :

- Jupa – Lugoj - Recaș 2 Ø 20” cu lungimea L=2 x 30 Km
- Iaz – Caransebeș Ø 8 ” cu lungimea L= 5 Km
- Jupa – Reșița Ø 16 ”, Ø 14 ” cu lungimea L= 2 x 29,7 Km.
- Soceni – Ezeriș – Bocșa Ø 8 ” cu lungimea L=13,5 Km.
- Reșița - Anina Ø 20” cu lungimea L=38 Km

Aceasta din urmă magistrală traversează și teritoriul administrativ al comunei Caraşova.

Conform HG 168 /1995 pentru alimentarea cu gaze a comunei s-a prevăzut un debit instalat de 1.048 Nmc/h. Racordarea la conducta magistrală Reșița - Anina se va face printr-un racord Ø 150 mm, prin intermediul unei stații de reglare măsurare (SRM). Aceasta va efectua transferul gazului către o stație de reglare de medie presiune (SRMP) la care va fi conectată rețeaua locală de distribuție destinată unui număr de cca. 895 familii și 6 instituții publice. Lungimea rețelelor de distribuție va fi ce aprox. 21,7 Km cu diametre cuprinse între 50 – 100 mm

Schimbările economice și prețul în continuă creștere a gazelor naturale a stopat pentru moment lucrarea.

Astăzi pentru populație principala sursă de combustibili folosită este lemnul, pe care cetățenii și-l pot procura din surse locale, existente pe teritoriul comunei (păduri proprii, depozite, exploatare locale). Încălzirea locuințelor se face cu ajutorul acestui combustibil. Pentru prepararea hranei se folosesc și mașinile de gătit pe bază de gaz lichefiat. La prepararea apei calde menajere se utilizează uneori boilere electrice.

În perioadele reci instituțiile și mulți localnici folosesc centrale termice performante pe combustibil solid (lemn), pentru asigurarea căldurii și a apei calde menajere. În gospodăriile populației, mai ales din satele risipite pe versanții muntelui, rolul major îl dețin sobele pe bază de combustibil lemnos.

2.9.7. Gospodărire comunală, gestiunea deșeurilor

Modul nostru de viață a favorizat creșteri mai la produsele ambalate (hârtie, plastic, PET, etc.), fapt ce a condus la o creștere spectaculoasă a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje. Gestiunea acestora a devenit în ultimi ani una din problemele majore de mediu, cu care se confruntă autoritățile locale. Rezolvarea acestor probleme impune însă creșterea nivelului de cooperare dintre locuitori, administrații locale și firme specializate în ceea ce privește alegerea sistemului, cât și modul practic de realizare. Pentru viitor gestionarea deșeurilor va trebui să urmărească soluții alternative; începând cu evitarea producerii de deșeuri, și terminând cu valorificarea acestora. În acest scop se impune promovarea de programe de acțiune pentru gospodărirea deșeurilor în care autoritățile locale să se implice în mod direct și nemijlocit.

Până în prezent la nivelul comunei Carașova nu există finalizat un serviciu de colectare a deșeurilor care să funcționeze la nivelul întregii comune. Localnicii din satele Iabalcea, Nermet, cantoanele silvice și așezările temporare (sălașe) de pe teritoriul comunei utilizând în acest scop dolinele și avenele din zonă.

Începând din 2010, în cadrul proiectului „Managementul conservativ al habitatului 8310 din situl „Natura 2000 Semenec - Cheile Carașului, s-au derulat o serie de acțiuni pentru conștientizarea populației, reducerea poluării și colectarea selectivă a deșeurilor. Prin proiect s-a propus depoluarea unui număr de 55 cavități și a 32 de doline și ponoare, fiind totodată amplasate un număr de 10 containere, în locuri stabilite de comun acord cu localnicii, pentru depozitarea deșeurilor. Aceste containere urmând să fie integrate în sistemul local de gestionare a deșeurilor.

Prin Hotărârea nr. 61/30.09.2009 s-a format concretizat Contractul de Asociere pentru implementarea proiectului „Sistem integrat de management al deșeurilor solide”, încheiat între Consiliul Județean Caraș-Severin și conducerile unui număr de 76 unități administrative locale (municipii, orașe și comune), printre care Consiliul Local Carașova, reprezentat de primarul Bogdan Petru.

Obiectivele urmărite prin acest proiect sunt:

- a) stabilirea unui sistem integrat de management al deșeurilor;
- b) construcția unui depozit central de management al deșeurilor (DCMD) la Lupac incluzând rampa ecologică și instalațiile aferente, destinat să deservească Părțile;
- c) exploatarea DCMD, inclusiv întreținerea rampei ecologice și a bunurilor aferente, precum și prelucrarea și depozitarea deșeurilor;
- d) transportul deșeurilor de la punctele/stațiile de transfer la DCMD;
- e) construcția a trei puncte/stații de transfer (Oțelu Roșu, Pojejena și Bozovici), destinate să deservească fiecare câte o arie determinată (zonele de colectare) corespunzătoare unui număr de municipii, orașe și/sau comune care sunt Părți la prezentul Contract; de asemenea vor fi utilizate și stațiile de transfer de la Băile Herculane, Oravița, și Văliug construite prin fonduri Phare.
- f) colectarea deșeurilor din zonele de colectare corespunzătoare fiecărui/fiecărei punct/stații de transfer, transportul acestor deșeuri până la punctul/stația de transfer aferent(ă) ;
- g) identificarea și întreținerea mijloacelor fixe și circulante ale Proiectului.

Implementarea proiectului se va face prin Asociația de Dezvoltare Intercomunitară INTERCOM DEȘEURI CARAȘ-SEVERIN, înființată la 18.02.2009, persoană juridică de drept privat cu statut de utilitate publică, având ca obiect de activitate serviciul de salubritate, cu obiective specifice pentru furnizarea de servicii se salubritate.

Prin semnarea în cursul lunii martie, 2012 a contractului de finanțare pentru proiectul ”Sistem integrat de management al deșeurilor”, în județul Caraș-Severin, derulat prin POS Mediu în valoare de cca. 43 milioane euro, va începe implementarea proiectului de management al deșeurilor, în județul Caraș-Severin. Odată cu închiderea unui număr de opt depozite urbane și a 97 de depozite rurale de deșeuri neconforme, vor fi construite 3 stații de transfer la: Bozovici, Pojejena și Oțelu Roșu, o stație de sortare și o stație de tratare biologică simplă, ambele la Lupac. Aici urmând a fi transferate și prelucrate deșeurile colectate pe teritoriul comunei Carasova.

2.9.8. Instituții și servicii publice

Cum „distribuție geografică a minorității croate este concentrată, în mare parte, în două comune învecinate (Carașova și Lupac), teritorii în care această etnie formează o majoritate aproape exclusivă, primăriile, dar și instituțiile aparținătoare acestora (căminele culturale, bibliotecile comunale), parohiile catolice locale, unitățile școlare locale, de care aparțin mai multe grupuri culturale, pot fi considerate instituții proprii minorității croate. Reprezentarea politică (al acestora) este realizată de către Uniunea Croaților din Romania, uniunea fiind cea care

editează și o revistă⁷⁶.

Pe raza comunei Carașova, comunitatea croată dispune de următoarele unități/instituții administrative, de învățământ, cultură, sănătate, economice și de servicii:

Instituții și servicii administrative:

Primăria comunei Carașova funcționează într-o clădire proprie, construită în sec. XIX, recent reamenajată și modernizată, care permite desfășurarea activităților specifice în condiții optime. Tot aici funcționează și Consiliul Local Carașova.

Postul de poliție Carașova, situat în imobilul, proprietate publică a comunei de la nr. 23.

Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență, situat în centrul localității, în apropiere de primărie dispune de sediu, organigramă și de dotările minime pentru a-și putea realiza obiectivele.

Printre instituțiile de reprezentare, cu caracter etnic, amintim:

- Sediul central al Uniunea Croaților din Romania (Zajednistvo Hrvata U Rumunjskoj), nr. 22;

Instituții și probleme sociale;

În cadrul primăriei locale funcționează un serviciu care se ocupă cu problemele sociale ale comunității. Prezența unor persoane singure sau fără surse de venit a determinat autoritățile locale să ia în calcul înființarea unui „Centru de servicii sociale pentru persoane vârsnice” în localitatea Carașova. Centru ar urma să fie amenajat în fosta clădire a dispensarului comunal, aflată în proprietatea primăriei. În acest scop fiind aprobat și SF, urmând asigurarea surselor de finanțare.

Instituții/unități pentru ocrotirea sănătății și cu caracter social

În comuna Carașova asistența medicală este asigurată de:

- Cabinet medical, medic de familie Popa Claudiu;
- Cabinet stomatologic;
- O unitate farmaceutică.

Instituții educaționale și culturale;

Și în rândul acestora componenta etnică, cu rol de conservare a limbii, culturii și tradițiilor carașovenilor, joacă un rol deosebit de important.

Infrastructura sistemului educațional al comunei Carașova,

Școala are vechi tradiții în acest spațiu. Primele școli din acest spațiu au fost înființate de călugări iezuiți în a doua parte a sec. XVIII, când, odată cu dezvoltarea învățământului din zona graniței militare. Acest învățământ a luat ființă după Regulile Directive (1774) și Schul Patent (1776), directive care reglementau organizarea, controlul și dotarea noilor școli elementare din Imperiul Habsburgic. După aceste reguli au funcționat și scolile bănățene din Bocșa, Carașova, Ciclova, Ciudanovița, Doman, Dognecea, Gârliște, Moldova Nouă, Oravița, Reșița, Sasca, Vărădia, amintite documentar în ultima parte a sec. al XVIII-lea. De la școala din Carașova, au plecat studenți în instituții academice din cadrul imperiului precum Antonius Lévy și Francisc Balogh, înregistrați ca studenți la drept (1824-1826, respectiv 1839-1840) în Universitatea din Győr⁷⁷.

Cu mici excepții, învățământul în limba croată a funcționat până în 1960 și a fost reluat trei decenii mai târziu, când la Carașova se reînființează secții în limba croată iar la ora actuală funcționează un liceu bilingv⁷⁸. Astăzi sistemul educațional este susținut de o rețea formată din unități de învățământ preșcolar și școlar și liceal, cu predare în limba croată și limba română.

Unitati de invatamant:

Unități de învățământ liceal

o Liceul Bilingv Româno- Croat, Carașova (Dvojezicna Rumunysko-Hrvatska Gimnazia Karasevo), cu 16 săli de clasă, sală de gimnastică și centrală termică proprie;

Unități de învățământ gimnazial

o Scolii : Școala Generală cu clasele I-IV Carașova nr.1 și 2;

1. Clubul de Sport al Școlii din Carașova;

2. Cercul de Teatru al Școlii din Carașova;

o Școala Generală Bilingvă cu clasele I-IV Nermed (Osnovna Škola Nermet);

o Școala Generală Bilingvă cu clasele I-IV Iabalcea (Osnovna Škola Jabalče);

⁷⁶ Kiss Dénes, *Sistemul instituțional al minorităților etnice din România*, în ISPMN, nr. 34, Cluj-Napoca, 2010.

⁷⁷ Dragoș-Lucian Țigău, *Studenți din Banatul Montan la școli și universități europene (1750-1850)*, în Banatica 21, 2011, pp. 167 și 192

⁷⁸ Nicoară, 2005, p. 9

- Unități de învățământ preșcolar:
- o Grădinițele nr. 1 și 2 – Carașova;
  - o Grădinița Nermed;
  - o Grădinița Iabalcea.

În toate unitățile de învățământ este asigurată predarea limbii croate ca limbă maternă, opțional existând clase cu predare exclusiv în limbă croată.

Activitatea culturală se desfășoară în principal la nivelul căminelor culturale existente în fiecare localitate componentă.

Unitati de cultură

Camine culturale:

- o Căminul Cultural Carașova (Dom Kulture Karasevo);
- o Căminul Cultural Nermed (Dom Kulture Nermed), recent reabilitat,
- o Căminul Cultural Iabalcea (Dom Kulture Jabalče)

Biblioteci:

- o Biblioteca Comunală Carașova;

Alte instituții culturale:

- Revista „Hrvatska Grančica” - Carașova;
- Formația artistică „Karasevska Zora” (Karasevska Zora Kud Kulturno Umiednicko Drusdvo), nr. 22;

Subliniem măsurile luate în ultimii ani pentru reabilitarea și dotarea căminelor culturale din comună, în urma cărora aceste au fost/vor fi aduse la nivelul necesităților actuale.

Unitati de cult

- o Biserica “Adormirea Maicii Domnului” – Carașova (1726-1728);
  1. Parohia Romano-Catolică Carașova;
- o Biserica “Sfântu Iacob” – Nermed (filie);
- o Biserica “Nașterea Maicii Domnului” – Iabalcea (1974) (filie).

Alături de aceste unități de cult, aferente parohiilor respective amintim prezența unor obiective cu rol cultic deosebit de importante pentru comunitățile locale, precum capela de pe dealul Calvaria și locul de pelerinaj dedicat apariției Sfintei Fecioare din Lourdes, un loc de închinare și rugăciune pentru toate comunitățile carașovene din zonă.

Activitatea sportivă în cadrul comunei este susținută prin intermediul a două asociații sportive - **A.S. Prolaz Karasevo** și **A.S Partizan Nermed**. Cele două asociații promovează practicarea sportului între tineri, cu precădere participarea la competițiile de fotbal, la nivel județean. Ambele asociații sunt sprijinite de către Consiliul Local și dispun de o bază materială minimală.

2.9.8.4 Servicii cu caracter financiar

Comuna Carașova nu dispune de servicii financiar-bancare.

2.9.8.5. Alte instituții și servicii.

Comuna Carașova dispune de un oficiu poștal, în localitatea Carașova, care deservește atât centrul de comună cât și satele aparținătoare; Iabalcea și Nermet. Comuna dispune, de asemenea de formație de pompieri voluntari proprie, cu dotările minimale necesare funcționării.

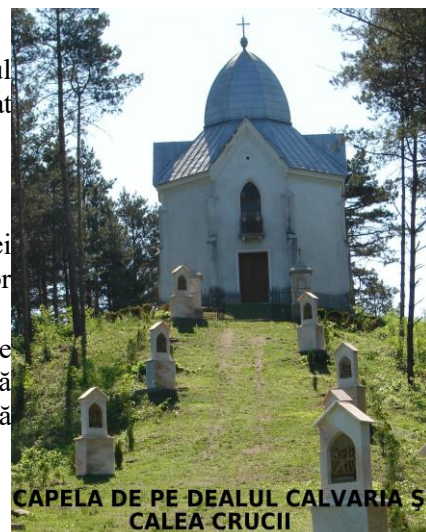
2.9.10. Cimitire

Fiecare comunitate/parohie din cadrul comunei dispune de propriul cimitir. În ultimi ani bisericile neoprotestante din unele localități și-au înființat cimitire proprii.

2.9.11. Patrimoniul istoric și etno - cultural

Patrimoniul istoric al comunei este destul de bogat, datorită prezenței unor obiective cu o certă valoare istorică, incluse în Lista monumentelor istorice, precum:

- Cetatea Carașovei, situată la nord de localitate, pe un pînten stîncos ce mărginește spre vest Cheile Carașului, a fost atestată documentar încă de la începutul sec. al XIII-lea sub denumirea de Cetatea Regală

CAPELA DE PE DEALUL CALVARIA ȘI
CALEA CRUCII

(*Castra Regalis*). Cod LMI CS-I-s-B-10808;

- Biserica catolică, construită în stil baroc vienez, a fost sfințită în anul 1726, cu unele transformări din 1822 și dotată în 1875 cu o icoană a Maicii Domnului (patroana bisericii), adusă de la Viena, iar în 1894 cu orgă. Cod LMI CS-II-m-B-11092
- Mai multe situri arheologice situate în peșteri din zonă, care evidențiază continuitatea de locuire în zonă începând din preistorie.
  - Un alt obiectiv important pentru comunitățile de carașoveni din zonă este Calea Crucii, Cu sprijinul primăriei Zmijavici din Republica Croația, Consiliului Local Carașova și Biserica catolică au amenajat o simbolică cale a calvarului trăită de mântuitor, pe drumul ce urcă din sat spre bisericuța de pe Dealul Calvaria.

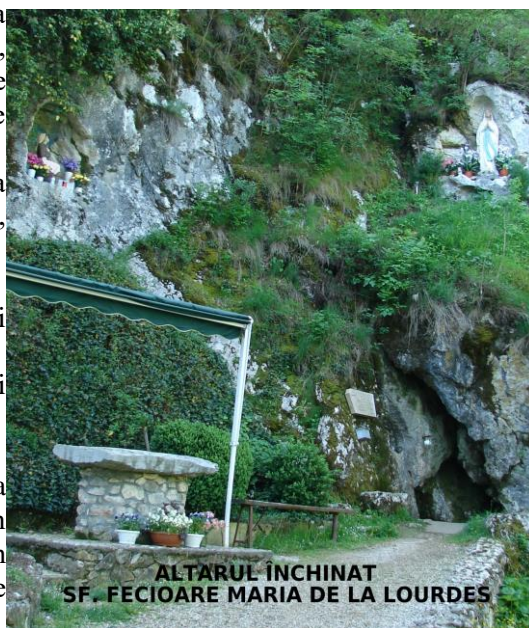
La aceste valori se adaugă zestrea urbanistică a localității, care conservă pe lungă o structură stradală de tip urban de la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea și valoroase elemente de arhitectură populară montană, în care lemnul și piatra se regăsesc armonios îmbinate în imaginea gospodăriei tradiționale. Astăzi tendința de modernizare excesivă șterge treptat vechea amprentă, în folosul unui modernism greșit înțeles.

Zestrea etnografică comunei Carașova transpare în structura costumului popular femeiesc și bărbătesc, în obiceiurile de botez, nuntă și cele post-maritale, a celor de priveghi și înmormântare. Multe dintre aceste obiceiuri îmbină elemente tradiționale specifice populației locale cu elemente din tradiția românilor bănățeni.

Sub aspectul tradițiilor cele mai importantă sărbătoare a locului o reprezintă „Ruga” care se sărbătorește în fiecare localitate, de obicei odată cu hramul lăcașului de cult.

Evenimente locale:

- Carașova - Ruga (15-16 august) - Sarbatoarea Adormirii Maicii Domnului;
- Iabalcea - Ruga (8 septembrie) - Sarbatoarea Nasterii Maicii Domnului;
- Nermed - Ruga (25 iulie) - Sarbatoarea SF. Iacob;
- Carașova - Pelerinajul și slujba dedicate Sfintei Maria de la Lourdes, ținut în fiecare an, pe data de 13 iulie, în preajm a unor izvoare situate la sud-est de localitate, în locul marcat potrivit tradiției, de apariția Sfintei Fecioare Maria.

2.10 PROBLEME DE MEDIU

2.10.1 Cadrul natural

Din punct de vedere geografic, comuna Carașova este situată în depresiunea cu același nume din zona Banatului Montan fiind flancată la est de Munții Semenici, la sud de prelungirea Munților Aninei, spre vest de Munții Dognecei, iar spre nord de Depresiunea Ezerișului, împreună cu care formează Culoarul Depresionar Caraș-Ezeriș. Localitatea Carașova este situată într-un bazin depresionar format în urma eroziunii diferențiate a unor roci cu duritate diferită, având cca. 2,5 km lungime și cca. 0,6 – 1,5 km lățime, fiind închisă fiind de curba de nivel de 200 m. străjuit din toate părțile de versanți. , la contactul dintre platoul calcaros Iabalcea- Suvac și conglomerate poligenetice și gresii negre al culmilor Pinet – Goronice.

Depresiunea Carașova este străjuită din toate părțile de versanți. La nord-est este mărginită de abrupturile calcaroase Lacila (334 m.), la sud-est de Șereniacul și Vârbița, către nord-vest și sud-vest versanții devin domoli, cu înălțimi ca Pinet (359 m.) și Goronice (445 m.). În interiorul depresiunii se întinde o zonă de luncă și terase joase, în care au fost sedimentate pe fâșii înguste, depozite de origine fluvială, în alternanță cu pîneni de conglomerate, ce se întinde de o parte și de alta a râului Caraș. Depozitele, alcătuite în principal din nisipuri și pietrișuri grosiere semirulate, cu o grosime de cca. 3-4 m, se continuă printr-o zonă de câmpie înaltă și platouri.

Zona înaltă este formată din culmile domoale străjuite de pîneni laterali ale dealurilor Carașovei (Răvișne, Goronice, Ponieva, Moghilița, Marinița, Gavevici, Socolovăț) și de zona de platou înalt/podiș, formate din platourile: Iabalcea, Teria și Suvac, cu un substrat format din depozite desimentare aparținând jurasicului superior, formate din formațiuni predominant calcaroase, care ating uneori grosimii de cca. 500 m.

În zonele de versant, fundamentul stâncos este acoperit de o crustă deluvială, rezultată în urma alterării "în situ" a rocii din subasment, cu fracții granulometrice în spectrul de argilă-nisip, de culoare cafeniu-roșiatică, dezvoltată pe grosimi variabile(0.5- 3.5m.), foarte vizibile pe malul drept al Carașului în aval de localitate.

Principalul colector hidrografic care străbate depresiunea este râul Caraș, ce izvorește din Munții Aninei. După ce își îmbogățește apele cu cele ale Buhuiului străbate platourile carstice ale Munților Aninei, tăind spectaculoasele Chei ale Carașului, își completează apele cu cele ale Comarnicului și a unor izvoare carstice înainte de intrare pe teritoriul localității. În aval de localitate, pe mai primește din partea stângă apele Gârliștei și cele ale râului Lupac (Gelug).

Solurile sunt predominant soluri de pădure brune, puternic marcate de structura litologică a zonei. Predominante sunt solurile dezvoltate de substrat calcaros.

Sub aspect climatic teritoriul comunei Carașova se încadrează în arealul climatic continental moderat submediteranean, în care predomină frecvența anilor călduroși față de cei răcoroși. Caracteristic zonei este restrângerea drastică a anotimpurilor tranzitive, detențele termice manifestându-se brusc și cu amplitudini mari. În ceea ce privește regimul precipitațiilor, datele statistice indică valori medii multianuale de 873.5 mm

Zonarea pe verticală a vegetației este condiționată de altitudine, climă, sol, la care se adaugă orientarea culmilor, particularitățile topoclimatice, constituția geologică, și influențe antropice asupra peisajului.

Vegetația forestieră este foarte bine reprezentată prin pădurile de fag, care ocupă suprafețe întinse pe teritoriul administrativ al comunei, începând e pe culmea Certej - Pușcasul Mare în nord, ajungând în sudul comunei printr-o prelungire pe toată partea estică, sub forma de petice. În unele cazuri acestea apar în amestec cu pădurile de gorun sau brad, iar secundar mai apare carpenul, paltinul, ulmul, frasinul etc. În cadrul pădurilor, pajiștile și terenurile agricole ocupă suprafețe mici. Ele predomină în podișul calcaros al Iabalcei, la sud-est de dealul Bucitul, la est de localitatea Carașova și în podișul calcaros Raviștea.

2.10.2 Resursele naturale ale solului și subsolului, mod de exploatare, valorificare rațională

Principală resursă naturală de suprafață a comunei Carașova o formează vegetația forestieră, fapt care a permis și determinat dezvoltarea exploatarei și prelucrării lemnului.

O altă resursă naturală a solului cu o pondere majoră în economia comunităților locale o reprezintă pășunile și fânețele, fapt ce a permis o amplă dezvoltare a sectorului de creștere a animalelor.

A treia resursă naturală de suprafață cu o pondere relativ scăzută o reprezintă terenul agricol care a determinat dezvoltarea agriculturii prin cultivarea cerealelor și a pomiculturii

Ca resurse minerale zona Carașovei dispune de rezerve importante de calcar, dar exploatarea acestora este limitată datorită situării lor în cadrul ariei protejate a Parcului Național Semenici – Cheile Carașului. Alături de acestea, din aval de localitate, de pe malul drept al Carașului se extrag pietrișuri și nisipuri. Existența acestora permit utilizarea lor la reabilitarea unor drumuri și străzi și ca antiderapant pentru perioadele de iarnă.

O resursă deosebit de importantă a zonei o reprezintă carstul, sub toate formele sale de prezentare. Spectaculoasele imagini ale cheilor Carașului cât și bogăția și frumusețea peșterilor din zonă reprezintă o

importantă resursă turistică, a cărei exploatare controlată ar asigura importante premise pentru dezvoltarea serviciilor turistice.

2.10.3 Riscuri naturale

Vezi capitolul 2.8 “Zone cu riscuri naturale” și 2.2.7. Riscuri naturale.

2.10.4 Monumente ale naturii și istorice

2.10.4.1. Zone naturale protejate.

Deoarece acest capitol va fi tratat mai exauziv în cadrul Studiului de impact, ne vom rezuma la o prezentare generală a acestora

Conform O.U.G nr. 57/2007, ariile naturale protejate reprezintă zone terestre, acvatice și/sau subterane, cu perimetrul legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni bio-geografice sau de alta natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită. Rezervațiile naturale sunt arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic, pentru întreaga omenire.

Zona naturală protejată care acoperă peste 60 % din suprafața comunei Carașova este Parcul Național Semenic – Cheile Carașului. Parcul a fost înființat prin OM 7/1990, când se stabilesc limitele și suprafețele acestuia, precum și rezervațiile integrate și reconfirmat prin Legea nr. 5/2000. Acest parc este situat în partea centrală a județului Caraș-Severin, ocupând o suprafață de 36.364,8 ha ce include 10 rezervații declarate (14.420,8 ha) și 8 rezervații propuse. Conform normelor europene parcul este încadrat în Regiunea Biogeografică Europeană: Panonică, iar în conformitate cu Strategia Națională pentru Conservarea Biodiversității în Ecoregiunea Munții Banatului - Dealurile Banatului.

Conform Directivei Europene privind habitatele din 1992 (92/43/EEC), guvernul României, prin Hotărârea nr. 1284 din 24 octombrie 2007, privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000, în România, zona Parcului Național Semenic – Cheile Carașului a fost inclusă în această rețea ecologică europeană, conform anexei I, poziția 86. Suprafața acestei arii protejate de tip continental, este de 37.730 ha, acoperind 68 % din teritoriul comunei Carașova. Această arie suprapune totodată și cea mai mare parte din Situl de Importanță Comunitară ROSCI 0226 Semenic-Cheile Carașului. Pe teritoriul comunei acest sit mai acoperă și suprafețele umede situate în aval de Carașova.

Pe teritoriul comunei Carașova aceste situri acoperă suprafețe importante acoperite cu păduri de foioase (preponderent fag) și rășinoase. Deseori vârsta arborilor depășește 150 de ani.

Ecosistemul cavernicol la rândul lui se desfășoară pe trei nivele: un ecosistem terestru (nivelul de galerii fosile), un ecosistem aluvionar (nivelul galeriilor subfosile) și un ecosistem acvatic (nivelul galeriilor active, nivelul galeriilor subfosile, bazinele cu apă).

Studiile faunistice realizate, cât și informațiile bibliografice au reliefat o diversitate faunistică importantă în ceea ce privește numărul de

specii (672 – din care 509 de specii sunt nevertebrate și 162 sunt vertebrate) cât și valoarea ecologică a acestora. Din cele 509 de specii de nevertebrate identificate pe teritoriul parcului 56 de specii sunt endemice. Amfibienii sunt remarcabili prin prezența a 11 specii europene protejate pe plan mondial prin convențiile de mediu ratificate și de

SECVENȚĂ ROSCI-0226 SEMENIC - CHEILE CARAȘULUI SITUATĂ ÎN AVAL DE CARAȘOVA

România. Aici există 9 specii de reptile protejate prin diferite convenții naționale și internaționale. Așezarea sitului între regiunile boreale și tropicale îl transformă într-un culuar de migrație pentru păsări, atât toamna spre sud (pasajul de toamnă) și primăvară spre nord (pasajul de primăvară).

Vulnerabilitatea acestor situri sunt date de factori precum:

În cadrul acestui parc și pe teritoriul comunei se remarcă o serie de rezervații naturale supraterane și speologice precum: suprapășunatul, poluarea apelor de suprafață cu materii organice și anorganice, degradarea unor depozite speogenetice (sedimente, formațiuni), defrișările masive și activitatea turistică haotică.

1. Rezervația mixtă Cheile Carașului, cu o suprafață de 3028,30 ha (din care 2988,67 ha protejate integral) este cuprinsă între Gura Comarnicului și Prolaz. Este o arie protejată de Categoria IV IUCN. Rezervația este încadrată în Regiunea Biogeografică Europeană (conform normelor europene): Panonica, iar încadrarea în Ecoregiunea României (conform Strategiei Naționale pentru Conservarea Biodiversității): Munții Banatului. Tipul de habitat din aria protejată este cel de pădure (100%). Aparține de Ocolul Silvic Reșița, fiind formată din U.P. IX Carasova, parcelele 50 - 70, U.P.X Comarnic, parcelele 1-4, 23, 25, 40-44, 60 - 66, 89, 91 - 116 și U.P. XI Ravniste, parcelele 1-29, 30-40. limitele rezervației sunt stabilite prin lege, fiind bornate. Conform site <http://www.pnscc.ro> caracteristicile acestei rezervații sunt: „versanții cu pereți calcaroși cu vegetație abundentă, grohotișuri, izvoare carstice și peste 500 de peșteri și avene. Valea Carașului este încadrată de platouri calcaroase cu numeroase doline, unele de mari dimensiuni și câmpuri de lapiezuri. Pe aceste platouri, comunitatea croată are plantații de pruni și numeroase salașe cu animale”.

2. Rezervația Naturală Peștera Comarnic, cea mai lungă peșteră din carstul bănățean, de 4.040 m, dezvoltată pe trei nivele, cu galerii și săli de dimensiuni mari, bogate în speleoteme, forme de eroziune și coroziune. Este situată în sud-vestul României, județul Caraș Severin, unitatea administrativ-teritorială Carașova, la cca. 7 km de satul Iabalcea. Sistemul carstic este cuprins în Parcul Național Semenic – Cheile Carașului, zona de conservare specială Comarnic. Din punct de vedere silvic, zona este administrată de Ocolul Silvic Reșița, Unitatea de Producție (UP) X, Comarnic, unitățile amenajistice (ua) 40, 44 în care sunt situate intrările peșterii. Este o Rezervație naturală, categoria IV IUCN, clasa B. Cu caracter speologic. Peștera se află în custodia Asociației Speologice „Exploratorii” din Reșița. Potrivit site-ului amintit, „caracteristic peșterii, sunt intercalațiile de silex negru din pereții galeriilor care contrastează cu albul calcarului. Conține o mare biodiversitate de specii cavernicole și colonii de lilieci cu peste 300 indivizi aparținând la specii protejate”.

Peștera are amenajat un traseu turistic de 1750 m și unul speoturistic de 300 m, ambele vizitabile în prezența ghidului în lunile mai □ august. Temperatura medie a aerului este de 9° C. Iluminarea se face cu lampi de carbit.

3. Rezervația Naturală Peștera Popovăț, situată în Cheile Carașului este deosebit de importantă din punct de vedere științific, vizitarea ei făcându-se numai cu aprobarea Comisiei Monumentelor Naturii. Rezervația este formată din peștera cu același nume, formată în calcare de vârsă Barremian aptian inf., având lungimea de 1120 m și o extensie de 439 m. Se remarcă prin formele de eroziune și coroziune pe care le are, prin bogăția speleotemelor și a elementelor de faună fosilă prinsă în matricea de calcit. Este o peșteră închisă publicului, aflată în custodia Asociației Speologice „Exploratorii” din Reșița.

4. Rezervația Naturală Peștera Exploratorii 85, este situată în versantul drept al Văii Comarnic, fiind săpată în depozite calcaroase de vârsă Barremian aptian inf. Are o lungime de 5172 m, cu o denivelare de 48,6 m și o extensie de 700 m. Este o peșteră cu trei nivele: fosil, subfosil și activ, de tip rețea dentritică, ultimul nivel fiind străbătut de 5 cursuri subterane de apă, cu un debit de cca. 34 l/s. Se remarcă printr-o faună abundentă, numeroase mărturii de paleontologie cavernicolă și diverse concrețiuni și speleoteme. Este o peșteră închisă publicului, aflată în custodia Asociației Speologice „Exploratorii” din Reșița.

5. Rezervația Naturală Peștera Răsuflătoarei, este situată în versantul drept al văii Carașului, în depozitele de calcare Barremian aptiene inf. Peșteră fosilă, de tip rețea dentritică, are o lungime de 740 m, o denivelare de 35 m și o extensie de 170 m. Se remarcă prin bogăția formelor de eroziune și coroziune, umplutură, bogăția de speleoteme și resturi scheletice înglobate în crusta stalagmitică. Este o peșteră închisă publicului, aflată în custodia Asociației Speologice „Exploratorii” din Reșița.

Pentru o mai bună prezentare a acestor obiective vor fi incluse în text date din Planurile de Management și/sau fișele obiectivelor amintite.

Masuri de protecție a biodiversității

- interzicerea activităților umane producătoare de zgomote puternice și continuii sau alte surse de poluare, în

- perimetrul deținut în proprietate și în imediata lui vecinătate;
- limitarea practicării activităților care utilizează ATV-uri, motociclete sau alte mijloace de transport generatoare de zgomot și poluante, mai ales în perioadele de cuibărire;
  - discotecii / terase sau alt tip de local public în aer liber;
  - utilizarea de artificii sau alte tipuri de materiale pirotehnice care generează zgomote în sit și aria protejată;
  - alte tipuri de activități umane perturbante pentru biodiversitate;
  - interzicerea îngrădirea continuă a proprietăților/concesiunilor prin construirea de garduri impenetrabile pentru speciile de micro și mezofaună;
  - protejarea habitatelor de mlaștină existente.

2.10.4.2. Monumente istorice protejate⁷⁹

În categoria siturilor de importanță istorică, publicate în *Lista Monumentelor Istorice – 20010*, de către Ministerul Culturii și Cultelor, aflate pe teritoriul comunei Carașova se numără situri arheologice și obiective istorice.

Lista siturilor arheologice și istorice protejate de pe teritoriul Comunei Carașova, cf. OMC nr. 2361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la OMC 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice disparute (M. Of. 670 /2010).

Nr.	Cod LMI 2010	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
83	CS-I-s-B-10808	Cetatea Turcului	sat Carașova; com. Carașova	"Cetate. la 2 km NE de intrarea în sat, deasupra cheilor Carașului	sec. XIII - XIV
161	CS-I-s-B-10840	Situl arheologic de la Iabalcea		"Peștera Țapului.	
162	CS-I-s-B-10840.01	Așezare	sat Iabalcea; com. Carașova	"Peștera Țapului. la 3 km SV de sat, pe malul drept al Carașului	Hallstatt
162	CS-I-s-B-10840.02	Așezare		"Peștera Țapului. la 3 km SV de sat, pe malul drept al Carașului	Perioada de tranziție la epoca bronzului
564	CS-II-m-B-11092	Biserică romano-catolică	sat Carașova; com. Carașova	Nr. 272	Construită – 1726, Transformată - 1822

Cetatea Carașova (Cetatea Turcului sau Grad)

Cetatea medievală de la Carașova a fost amplasată în punctul cel mai înalt al dealului Grad (la o distanță de aprox. 500 m. de D.N. 58, în dreptul km. 10), la o altitudine de aprox. 300 m, în stânga DN 58 Reșița – Anina.

Prima mențiune documentară privind existența cetății este din 1323, când această cetate precum și cea de la Vîrșeț aveau un castelan comun, magistrul Nicolae. În momentul apariției în documente, ea aparținea regelui de atunci al Ungariei, Carol I Robert de Anjou. În anul 1335, la conducerea ei se afla magistrul Thouka, reprezentant al arhiepiscopului de Kalocsa. Din 1358 a fost din nou în posesiunea regalității. Printre alți castelani de Carașova, cea mai marcantă personalitate a fost cea a lui Filipo Scolari, care în anii 1405 și 1406 a semnat două documente în această calitate. Cetatea a fost cucerită de către turci în anul 1520.

CETATEA TURCULUI - CARAȘOVA

Cercetările în zonă au început în vara anului 1998, la inițiativa MNIR, ca urmare a constatărilor făcute în urma periegezelor din 1997, când s-a constatat că o mare parte din interiorul cetății a fost perforat de către

⁷⁹ Apud www.caras-severin.djc.ro.

căutătorii de comori, iar o parte a zidurilor au început să cadă în prăpastie. Cetatea a fost cercetată prin campaniile de săpături din anii 2000 și 2001, de către un colectiv de specialiști format din Dumitru Țeicu (MBM Reșița); Silviu Ion Oța (MNIR); Liana Loredana Oța (IAB).

Planul fortificației a fost adaptat la caracteristicile terenului, rezultând un poligon neregulat ce închidea printr-un zid din piatră de calcar, lung de cca. 52 m, accesul dinspre cele trei zone vulnerabile ale promontoriului pe care era așezată. Sub aspect constructiv cetatea de la Carașova are similitudini, privind modul de construcție cu cetățile de la Jidioara, Ilidia și Bocșa⁸⁰

Biserica este monument istoric de importanță locală și zonală, cuprins în LMI 2010 la numărul 564, codul CS-II-m-B-11092.

Biserica romano-catolică Carașova

Religia croaților este cea creștină de confesiune romano-catolică, cu o pronunțată venerare a Maicii Domnului⁸¹. Din anul 1726 Carașova devine centrul ordinului Iezuit pentru întregul Banat. Momentul coincide cu cel al înființării parohiei. Tot acum, sub conducerea părintele Michael Lovinic, denumit și "apostolul Carașovenilor", va începe înălțarea unei frumoase biserici parohiale în stil baroc vienez, purtând hramul Adormirea Maicii Domnului, ce va fi terminată trei ani mai târziu. Tot în 1728 moare și părintele Michael Lovinic, fiind este înmormântat sub altarul principal al biserii construite de el. Începând însă, cu anul 1785, franciscanii vor preda parohia și biserica primului preot trimis de episcopia de la Timișoara, pe numele de Michael Delaric, aceștia rămânând în continuare la Carașova ca și capelani/vicari.

Comunitatea s-a preocupat mereu de îmbogățirea și înfrumusețarea lăcașului de cult. Astfel în anul 1875 a fost adusă pentru biserică o icoană pictată la Viena, cu chipul Maicii Domnului, patroana bisericii, pe Dunăre,

cu vaporul până la Baziaș, apoi cu căruța. În 1894 zostrea lăcașului de cult se îmbogățește cu o orgă, existentă și astăzi adusă de la Arad de către Dankal Anton. Biserica își serbează hramul la 15 august, odată cu înălțare la cer a Maicii Domnului. Biserica este monument istoric de importanță locală și zonală, cuprins în LMI 2010 la numărul 564, codul CS-II-m-B-11092.

2.10.5 Indicarea zonelor de recreere, odihnă, agrement, tratament

Potențialul turistic al zonei încă insuficient valorificat, poate constitui o modalitate de atragere a unor importante fonduri financiare în economia localității. Comuna dispune de importante zone de agrement și zone turistice pitorești, precum Cheile Carașului, cu peșterile vizitabile existente, ruinele Cetății Turcului (Carașova), dar și peisajul urban al localităților, unde se mai păstrează elemente de locuire tradițională (de remacat importanța pietrei în arhitectura locală), obiective istorice și identitare.

În sânul unor comunități cu o puternică religiozitate remarcăm existența unor zone cu o profundă încărcătură spirituală, precum capela de pe Dealul Calvaria, cu un veritabil drum al crucii marcat prin 13 opriri și tot atâtea monumente de marmură pe care sunt gravate momente din patimile lui Hristos. Amintim de asemenea, locul de perelinaș și rugăciune cu o tradiție de peste 300 de ani, închinat apariției „Fecioarei din Lourdes” și recunoscut drept Sanctuarul „Maria a Stâncii” și situat în partea sud-estică a localității în preajma Izvorului Sf. Maria (Curiacița).

Pentru localnici o zonă de recreere deosebită poate deveni Valea Carașului în intravilanul localității, prin amenajarea malurilor sale cu alei și mobilier adecvat, precum și a zonei din preajma viaductului de la Prolaz, cu puntea de lemn și insula, pe care râul o face după ce scapă din strânsura cheilor.

Cu toate că poziția geografică pe care o are comuna Carașova în cadrul PNSCC îi oferă accesul la un potențial turistic inestimabil, aceste nu este exploatat corespunzător, și datorită lipsei infrastructurii turistice. Astăzi pe teritoriul comunei fiind prezentă o singură pensiune turistică. Primi pași în sensul valorificării acestui potențial s-au făcut prin întocmirea unui „Studiu privind valorificarea potențialului turistic al comunei Carașova în cadrul unui Parc Regional de Agrement și Turism, care evidențiază atât potențialul existent cât și posibilitățile de

⁸⁰ D. Țeicu et al., Punct Grad, în CCA, Campania 1998, Vaslui, 1999, p. 22-23; D. Țeicu, Cetăți medievale din Banat, Timișoara, 2009, p. 66-68.

⁸¹ T. Nicoară, Istoria și tradițiile minorităților din România, Ministerul Educației și Cercetării – Proiectul pentru Învățământul Rural, 2005, p. 10

valorificare ale acestui potențial.

Carașova reprezintă și o destinație importantă pentru turistic ecumenic, prin prezența unui loc de perelinaj frecventat de către carașovenii din zonă și de către *Drumul Crucii* de pe Calvaria.

2.10.6 Obiective industriale și zone periculoase

Zonele periculoase au fost prezentate la subcapitolul 2.2.7. Riscuri naturale și capitolul 2.8 "Zone cu riscuri naturale".

Nu există obiective industriale mari, poluante. Menționăm totuși existența unor ateliere de prelucrare a lemnului, a căror activitate pot influența mediul, prin depozitarea necontrolată a deșeurilor rezultate din procesul de producție.

De asemenea amplasarea unui lanț de centrale eoliene pe Semenice, precum și a unui parc de energie electrică ce ar urma să folosească panouri solare, în mod cert vor îmbogăți peisajul dar implică și restricții de acces și măsuri de protecție specifice.

Zone periculoase pe teritoriul comunei Carașovase regăsim în zona Cheilor Carașului, unde abrupturile stâncoase, grohotișul nefixat și versanții puternic înclinați, pot constitui capcane pentru turistul neavizat, care se aventurează în afara zonelor marcate, putând suferi accidente grave. În aceiași categorie se încadrează activitățile speologice efectuate de persoane insuficient pregătite, fără echipament adecvat sau scufundările în sifoanele unor peșteri active de către scufundători fără experiență.

Cum Rezervația naturală „Cheile Carașului” este situată pe teritoriul administrativ al comunei Carașova, datorită morfologiei terenului și a politicii de management promovate de către administrația PNSCC, accesul este permis numai prin locurile marcate și în prezența ghizilor.

2.10.7 Rețeaua principală de căi de comunicație

Vezi cap. 2.6 CIRCULAȚIA, subcap. 2.6.2. Desfășurarea circulației

2.10.8 Depozite de deșuri menajere și industriale

Potrivit Proiectului "Sistem Integrat de Gestionare a Deșeurilor în Caraș-Severin", la Lupac va fi amplasată noua bază centrală de gestionare a deșeurilor, formată dintr-o stație de sortare și o stație de tratare biologică simplă, dar din lipsă de fonduri aceasta nu a fost pusă încă în funcțiune. La nivelul județului Caraș Severin gestionarea deșeurilor se face de către Asociația de Dezvoltare Intracomunitară „Intercom Deșeuri” (ADI), din cadrul căreia face parte și Primăria Carașova. Aceasta, prin proiectului "Sistem Integrat de Gestionare a Deșeurilor în Caraș-Severin" a stabilit amplasarea la Lupac a unei baze centrale de gestionare a deșeurilor, formată dintr-o stație de sortare și o stație de tratare biologică simplă, dar din lipsă de fonduri investiția nu a fost pusă încă în funcțiune. Totuși în prezent aici sunt depozitate deșeurile provenite din comuna Carașova.

Pe teritoriul comunei Carașova nu sunt amenajate depozite de deșuri menajere, sau alte tipuri de deșuri. La nivel local colectarea deșeurilor se realizează de către DAVODAR S.R.L. Carașova, care asigură activitățile de precollectare, colectare și transport al deșeurilor municipale, inclusiv ale deșeurilor toxice periculoase din deșeurile menajere.

DISFUNCȚIONALITĂȚI – PRIORITĂȚI (mediu)

2.10.9 Disfuncționalități privind zonarea utilizării teritoriului pe folosințe (construite, terenuri agricole, silvice, permanent sub apă, etc)

Teritoriul administrativ al comunei, cu cele două elemente de bază, intravilanul și extravilanul localităților, nu mai poate suferi modificări majore, fiind bine conturate zonele pentru construcții precum și cele destinate agriculturii și silviculturii. O problemă specială se întâlnește la nivelul localității Neremed, unde creșterea numărului de gospodării și extinderea, uneori nejustificată a acestora, a dus la o penurie de spațiu utilizabil, cu presiuni de dezvoltare în aval. În cazul localității Carașova extinderea intravilanului este drastic limitată de limitele bazinetului depresionar. Cu toate acestea o utilizare mai judicioasă a terenului existent va permite și în acest caz, extinderi ale intravilanului. În cazul localității Iabalcea extinderi importante nu se justifică, în condițiile unei tendințe continue de reducere a numărului de locuitori.

Ca principiu în extinderea intravilanului se va ține seama de necesitățile de dezvoltare a fiecărei localități, și de o mai judicioasă utilizare a infrastructurii existente în dezvoltarea turismului (cantoane silvice, locuințe și alte clădiri neutilizate etc.), fiind identificate și alte noi zone construibile (vezi planșele din PUG – propuneri), ținându-se seama de principii urbanistice și arhitecturale mai apropiate tradițiilor locale.

Principalele disfuncționalități constatate în utilizarea terenurilor sunt legate de:

- Dezvoltarea localității nu se face totdeauna pe principiul dezvoltării durabile, prin conservarea valorilor locale, definitorii pentru populația carașovenilor din zonă, prin adaptarea valorilor urbanistice existente la necesitățile actuale;
- Extinderea urbană se face prin sacrificarea a noi terenuri agricole, și așa deficitare în zonă, în detrimentul îndeșirii locuirii și a formării unor fronturi stradale continue;
- Modernizarea de dragul modernizării prin adoptarea unor stiluri constructive străine tradițiilor locale, în care piatra și lemnul ca materiale de construcție specifice își pierd tot mai mult utilitatea.
  - Gestionarea defectuoasă a suprafețelor de pășunat, și lipsa măsurilor privind identificarea, delimitarea, curățarea și supravegherea utilizării acestora.
  - Creșterea presiunii de extindere a zonei de habitat și a celei agricole asupra zonelor protejate.
  - Decăderea economiei animaliere prin restrângerea numărului de animale, degradarea și distrugerea vechilor sălașurilor;
  - Exploatarea masivă a fondului silvic, atât de către ROMSILVA, cât și de către persoanele fizice și juridice posesoare de păduri din zonă.
  - Disfuncțiile majore apărute între tendințele de protejare a unor zone de economie agricolă aflate în interiorul PNSCC și a siturilor Natura 2000 și necesitățile populației care deține aceste terenuri.

În cadrul rezervațiilor naturale și zonelor agricole și de pășunat din interiorul ariilor protejate apar tot mai des interferențe, care se vor accentua odată cu dezvoltarea turismului în zonă, prin:

- poluarea cursurilor de apă cu particole organice, datorată lipsei sistemelor de canalizare/epurare și datorită poluării difuze datorate activităților pastorale;
- poluarea sonoră (relativ limitată), datorată circulației auto în zonă și a exploatărilor forestiere;
- vandalizarea unor resurse locale, în special lemnul pentru foc, exploatarea abuzivă a pășunatului, incendierea covorului vegetal și a câpițelor de fân, distrugerea de garduri sau anexe gospodărești;
- la nivelul unor suprafețe restrânse, suprapășunatul, accesul necontrolat în unele perimetre, utilizarea haotică a căilor de acces și starea acestora, au condus la fenomene de eroziune manifeste prin apariția unor formațiuni torențiale;

2.10.10 Identificarea surselor de poluare, din care a celor cu pericol major pentru populație

Nu există surse de poluare cu pericol major pentru populație. Sursele de poluare cu impact care se manifestă la nivelul zonei sunt:

- Gunoiul menajer și alte resturi, aruncate în albiile sau pe malul cursurilor de apă.
- Depozitarea și deversarea dejecțiilor animaliere și a apelor menajere din cadrul gospodăriilor în albia cursurilor de apă (Neremed, Carșova) cu impact major asupra calităților acestora.
- Aruncarea hoiturilor de animale și a resturilor menajere în doline și/sau avene de pe platoul carstic Iabalcea, de către locuitorii satului omonim, cu impact asupra apelor carstice, implicit asupra râului Caraș.

Alte disfuncționalități:

- lipsa sistemului centralizat de alimentare cu apă (în curs de realizare) la nivelul tuturor localităților componente;
- lipsa sistemelor de canalizare și epurare a apelor uzate și menajere la nivelul localităților componente;
- deversarea apelor uzate menajere în albiile cursurilor de apă și aruncarea la întâmplare pe malurile cursurilor de apă sau în zonele de protecție a acestora a resturilor menajere.

Se impune realizarea și extinderea sistemului centralizat de alimentare cu apă la nivelul tuturor localităților componente (Neremed), demararea lucrărilor de implementare a proiectelor pentru realizarea rețelei de canalizare și a stațiilor de epurare, fără de care nu se pot dezvolta corespunzător nici alte dotări.

2.10.11 Calitatea factorilor de mediu: sol, aer, apă, vegetație, cu marcarea zonelor poluate, a terenurilor degradate, etc

Degradări produse de activitatea economică.

Formele de poluare provin atât din activitatea economică cât și din cauza lipsei unor echipări edilitare, ele afectând în unele cazuri atât sănătatea locuitorilor, cât și cadrul general (aerul, apa, peisajul, solul, etc.) de locuire și de desfășurare a activităților turistice (pescuit, odihnă și recreere, etc).

Poluarea solului

La nivelul localităților comunei nu sunt surse majore de poluare industrială. Probleme de poluare se manifestă în zonele locuite, în principal prin deversări de dejecții și tendințe de depozitare a deșeurilor menajere. O sursă de poluare o constituie depozitarea necontrolată a rumegușului rezultat în urma activităților de prelucrare a

lemnului, din trecut. Totodată, factorii de mediu urmează a fi impactați preponderent în perioada de punere în operă a unor investiții propuse (etapa de construcție). Pentru minimalizarea acestui impact, lucrările specifice vor fi însoțite de măsuri specifice de diminuare, precum și de un plan de acțiune de reconstrucție ecologică, ce va cuprinde acțiunile de reabilitare a spațiilor verzi afectate, aflate în administrarea beneficiarului sau în spațiul public.

Poluarea aerului

Nu există surse importante de poluare a aerului în zonă. Principala sursă de poluare a aerului, cu impact în zonă, se datorează poluării atmosferei cu gaze de eșapament (circulației auto și funcționarea utilajelor în zonele în care se realizează investiții).

Poluarea apelor

De regulă, poluarea apei provine de la deversări necontrolate a apelor menajere (lipsa de stații de epurare mecano – biologice). Pensunile turistice omologate sunt dotate cu stații de epurare a apelor menajere și platforme de depozitare a deșeurilor.

În teritoriul studiat, sursele de impurificare a apelor se datoresc:

- Depozitării hoiturilor de animale și resturilor menajere în dolinele și avenele de pe platoul carstic Iabalcea, având ca efect poluarea bacteriologică temporară a izburilor din versantul drept al Carașului, pe sectorul Valea Comarnic – Carașova;
- Dejecții de animale, datorate pășunatului intensiv pe platoul Iabalcea, având ca efect poluarea sezonieră a aceluiași sector al Carașului;
- Infestarea pânzei freatice de către latrinele populației și platformele pentru gunoiul de grajd;
- Inexistenței unui sistem centralizat de canalizare și a stațiilor de epurare pentru apele uzate
- Practicarea aruncării resturilor menajere în albiile văilor, în grădini, pe marginile drumurilor etc.

Poluarea fonică Cu toate că nivelul zgomotelor datorate traficului greu, depășesc frecvent limita de 50 dB pe timpul zilei și 40 dB pe timpul nopții, în lungul DN 58, afecează într-o mică măsură satele comunei., acestea fiind situate în afara traseului.

Degradări ale peisajului

Principali factori de degradare ai peisajului se regăsesc în:

8. ansamblul factorilor poluanți menționați, care au acțiuni distructive asupra vegetației, faunei, rețelei hidrografice, etc.
9. tăierile masive de pădure în sistem ras și drumurile de exploatare forestieră,
10. depozitarea necontrolată a deșeurilor industriale și menajere,
11. realizarea de construcții neaspectuoase și neadaptate locului în care sunt amplasate,
12. lipsa amenajărilor cu caracter edilitar,
13. fațade neîngrijite ale clădirilor, vitrine inestetice,
14. lăsarea în paragină/părăsire a sălașelor din zonele de pășunat, datorită neutilizării actuale,
15. lipsa de amenajare sau amenajarea necorespunzătoare a surselor de apă aflate în extravilanul localităților etc.

O formă specifică de degradare a peisajului se întâlnește în construcții, prin nerespectarea stilului constructiv tradițional și nepreluarea unor elemente specifice zonei precum: materiale de construcție și forme arhitecturale tradiționale și supraglomerarea unor perimetre cu construcții etc.

2.10.12. Priorități în intervenție.

- Realizarea sistemului centralizat de alimentare cu apă, pentru localitatea Neremed;
- Realizarea sistemelor de canalizare și epurare a apelor menajere, pentru toate localitățile comunei;
- Dotarea gospodăriilor populației cu containere pentru deșeuri menajere
- Realizarea de puncte / platforme colectoare/sortare cu preselectie a
- Igienizarea zonelor/locurilor utilizate pentru depozitarea clandestină a gunoiului menajer, a malurilor râului Caraș și a pârâului Nermed.
- Montarea de coșuri pentru gunoi în zonele centrale ale localităților și pe principalele străzi.
- Rezolvarea problemei sortării și valorificării deșeurilor menajere.
- Dotarea traseelor turistice, a punctelor de belvedere și de campare cu amenajări minimale în vederea valorificării peisajului, dotate cu coșuri de gunoi/containere.
- Limitarea turismului haotic și a speo-turismului în zonele protejate.

2.11. DISFUNCȚIONALITĂȚI LA NIVELUL TERITORIULUI

La nivelul teritoriului administrativ al comunei Carașova nu există întocmite analize și studii de fundamentare privind disfuncționalitățile ce se manifestă la nivelul localităților componente. Acest capitol a fost întocmit pe baza cercetărilor și observațiilor făcute la fața locului, pe baza Strategiei de dezvoltare a comunei pentru 2008-2013, a discuției cu autoritățile locale și cu localnicii.

2.11.1. Dezechilibre în dezvoltarea economică

1. Investiții reduse de capital autohton și lipsa capitalului străin în economia locală;
2. Implicarea limitată a factorilor de decizie județeană și regională în sprijinirea dezvoltării economice a zonei;
3. Insuficiența susținere a sectorului IMM (lipsa facilităților) și instabilitatea legislativă;
4. Insuficiența locurilor de muncă;
5. Ponderea mare a populației dependentă de activități agricole;
6. Slaba posibilitate de valorificare a resurselor locale;
7. Politicile economice promovate la nivel central.

2.11.2. Probleme sociale rezultate din perturbările în ocuparea forței de muncă existente

(Vezi capitolul 2.5 Populația. Elemente demografice și sociale.)

Mult timp comunitățile din zonele apropiate de orașele Reșița și Anina au funcționat ca rezervă de personal pentru industria constructoare de mașini și minieră. Această situație a conferit o oarecare stabilitate socială și resurse financiare pentru locuitorii comunei. După 1990 restrângerea activităților miniere, mai apoi și restrângerea altor activități industriale a reprezentat un regres important, ce a produs grave perturbații ale economiei locale, determinând manifestarea unor probleme sociale specifice, printre care:

- numărul ridicat de persoane apte, care nu-și găsesc un loc de muncă adecvat;
- numărul ridicat a persoanelor dependente de ajutoarelor sociale;
- creșterea tendinței de emigrare a populației tinere, aptă de muncă spre alte zone cu

Disfuncționalități.

Comuna Carașova se confruntă cu unele fenomene sociale, și deficiențe precum :

- accentuarea procesului de îmbătrânire a populației;
- creșterea ponderii populației neocupate în cadrul populației active;
- accentuarea șomajului cu tendințe de cronicizare, în pofida faptului statistic;
- comuna nu beneficiază de funcționarea unui ONG în domeniu;
- comuna nu beneficiază de existența unui centru de consiliere privind: abandonul familial, delicvența juvenilă, consumul de droguri, medierea muncii etc.

1. Disfuncționalități în cadrul activităților economice

- Infrastructura rutieră deficitară, drumurile comunale și cele neclasificate aflate în proces de reabilitare
- Terenuri agricole părăsite sau insuficient lucrate.
- Lipsa mijloacelor mecanizate în agricultură și zootehnie.
- Lipsa posibilităților de valorificare eficientă a unor produse agricole obținute în gospodărie (lapte și produse lactate, lâna, ouă, cartofi etc.).
- Lipsa posibilităților de valorificare superioară a fructelor obținute în livezile din zonă;
- Lipsa posibilităților de conversie profesională a populației active din zonă.
- Scăderea continuă a numărului de animale la nivelul comunei datorită îmbătrânirii populației implicate și a posibilităților limitate de valorificare a produselor acestora.

2.11.4. Condiții nefavorabile ale cadrului necesar a fi remediate prin lucrări hidrotehnice, hidroameliorative și anti-erozionale

- tructura litologică a zonei, dimensiunea bazinelor hidrografice a văilor, în condițiile unor precipitații excesive, favorizează o puternică spălare a stratului vegetal, alunecări de teren și antrenarea unor importante cantități de material clastic, provocând inundații.

- imitarea proceselor de degradare a malurilor râului Caraș, în perioadele cu o pluviaritate excesivă, prin îndiguiri, fixarea malurilor cu vegetație forestieră specifică, și curățarea albiilor.

- existența unor zone despădurite, cu o înclinare de peste 30° și vegetație ierboasă insuficient consolidată, în zona montană favorizează procesele de spălare a solului;

- suprafețele despădurite de pe unii versanți cu înclinare mare, favorizează, de asemenea procesele de denudare a solului,

În aceste condiții se impun o serie de măsuri:

- ucrări de curățare a albiilor minore ale râului Caraș și a văilor ce se varsă în acesta;
- ucrări de îndiguire a râului Caraș și a văii Neremed;
- ucrări de îndiguire pe unele torenși de versant, cu scopul ruperii pantelor de scurgere, a limitării vitezei de curgere și a cantităților de materiale detritice transportate,
- realizarea unor ziduri de sprijin și protecție pe drumurile agricole, de acces și comunale, în zonele a căror litologie favorizează alunecările de teren și căderile de pietre.
- importante acțiuni de împădurire în zone afectate de procesele de ravenare și solifluxiuni.

Vezi cap. 2.8 "Zone cu riscuri naturale" și 3.8 "MĂSURI ÎN ZONELE CU RISCURI NATURALE".

2.11.5. Necesitatea protejării unor zone cu potențial natural valoros, situri sau rezervații de arhitectură și arheologie

Zona studiată dispune de:

- Rezervația naturală – Cheile Carașului, cuprinsă în cadrul Parcului Național Semenic Cheile carașului;
- Un număr important de obiective cu valoare istorică și culturală, unele dintre aceste cuprinse în „Lista siturilor arheologice și istorice protejate de pe teritoriul Comunei Carașova” (Cetatea Turcului sau Grad, Biserica Catolică Carașova), conform ordinului nr. 2314/2004 al ministrului culturii și cultelor (M. Of. 646 și 646 bis/17 iulie 2004).
- Prezența unor peșteri locuite începând din zorii istoriei impune existența unor situri arheologice de interes local și regional, printre care:
  - Situl arheologic de la Carașova - "Peștera Cerbului".;
  - Situl arheologic de la Iabalcea - "Peștera Țapului";
  - Situl arheologic de la Iabalcea - "Peștera cu Oase"
  - Situl arheologic de la Iabalcea - "Peștera Omului"
  - Situl arheologic de la Carașova - "Peștera Vraska" etc.
- Valea superioară a Carașului și zona carstică a Munților Aninei, propice dezvoltării turismului etc;
- Prezența unor clădiri vechi și biserici, posibil de a fi incluse în lista siturilor istorice protejate de interes istoric local și zonal (Capela de pe Dealul Calvaria, clădirea Primăriei Carașova, alte clădiri de interes istoric și cultural din zonă).

Vezi 2.10.4.1 și 2.10.4.2. Monumente ale naturii și monumente istorice.

2.11.6. Nivelul de poluare sau degradare constatat în unele zone

Vezi sbcap. 2.10.11 **Calitatea factorilor de mediu: sol, aer, apă, vegetație, cu marcarea zonelor poluate, a terenurilor degradate, etc.**

- La nivelul unității administrative nu sunt poluanți industriali, cu un impact major asupra mediului.
- Principalele surse de poluare care se manifestă la nivelul comunei sunt cele datorate aruncării deșeurilor în dolinele și avenele de pe platoul Iabalcea, pe malul cursurilor de apă, sau a drumurilor și a unor activități de exploatare și prelucrare a lemnului, desfășurate haotic.
- O problemă majoră apare la debite ridicate când toate aceste resturi sunt antrenate de vitură și depuse pe malul râului sau prin grădini.

Calitatea aerului în zonă este una foarte bună datorită lipsei surselor de poluare locale. Accidental zona poate fi afectată de ploi acide sau praf datorită curenților de aer deja poluați care traversează acest areal. În preajma DN 58 și la nivelul localității se înregistrează la temperaturi ridicate o creștere a poluării datorată gazelor de eșapament. Pe timp friguros, în condițiile unui calm atmosferic persistent fumul rezultat în urma consumului de

combustibili solizi manifestă tendințe de stagnare în cadrul depresiunii.

Calitatea solului este bună, fiind lipsit de prezența unor poluanți majori industriali sau de altă natură depozitați în zonă. În zonele cu pășunat excesiv se înregistrează tendințe de creștere a cantității de nitrați în sol datorită excesului de gunoi. Pe platoul Iabalcea s-au înregistrat depozitări clandestine de resturi menajere și hoituri de animale în doline/ponoare din zonă, cu impact asupra mediului.

Calitatea apelor

Planul local de măsuri pentru reducerea poluării apelor carstice⁸² efectuat la nivelul UAT în 2003 a relevat faptul că principalele surse de poluare pentru apele din zonă, în principal cele carstice sunt legate de activitățile antropice înregistrate pe platoul Iabalcea.

Principalele cauze a poluării temporare sau permanente a apelor carstice, inclusiv a cursului râului Caraș în aval de Comarnic se datoresc aruncării hoiturilor de animale, a resturilor menajere, în avenele Gabrova, Chicera Mică, Găinii și Groapa Iepii, în unele văi de versant (V. Iabalcea) a puțului de mină și a unor ponoare. Polurări ale apelor s-au înregistrat și în urma deversării borhotului rezultat în urma procesului de fabricație a „țuicii”. Poluări semnificative detectate în urma examenelor de specialitate au fost observate la Izv. Ceafrovat și Izv. Sf. Maria, unde bacteriile coliforme totale au depășit cu mult valorile normale acceptate.

2.11.7. Disfuncționalități generate de insuficiența sau absența unor instituții publice

4. Lipsa condițiilor de funcționare unei piețe agroalimentare locale;
5. Lipsa unor stații de carburanți pe teritoriul comunei etc.
6. Lipsa unor servicii financiar-bancare;
7. Crearea unor centre de consultanță și formare profesională în domeniul agricol și al serviciilor turistice la nivel de comună sau la nivel intercomunal;
8. Lipsa unui centru de îngrijire pentru persoanele cu nevoi speciale sau a unor servicii la domiciliu pentru acestea (bătrâni singuri, persoane cu dizabilități etc).

2.11.8. Aspecte critice privind organizarea circulației și a transportului în comun

- a. Întârzieri în realizarea infrastructurii rutiere de acces la zona turistică a Munților Aninei.
- b. Drumuri clasificate DJ 582 C (Reșița - Anina), necesită ample investiții pentru reabilitare și modernizare, pe tot traseul, pentru a facilita accesului spre obiective turistice importante ale zonei.
- c. Numărul mic al mijloacelor de transport, capabile să asigure legăturile dintre centru de comună și localitățile urbane din zona de interes economic. Lipsa stațiilor auto amenajate.
- d. Lipsa legăturilor auto dintre centrul de comună, satele componente și teritoriile administrative vecine (excepție Reșița).
- e. O parte din locuitorii localității Carașova resimt negativ lipsa unor poduri care să lege cele două maluri ale Carașului în partea centrală și nordică a localității.

2.11.9. Aspecte legate de gradul de echipare edilitară a localității în raport cu necesitățile populației

Sub aspectul echipării edilitare comuna Carașova înregistrează o serie de rămăneri în urmă, datorată lipsei suportului financiar necesar și a capacității limitate de absorbție a fondurilor europene. Au fost demarate proiecte în vederea realizării unor importante investiții precum: introducerea alimentării cu apă și a canalizării în toate satele comunei, modernizarea infrastructurii de transport, a serviciilor sociale, proiecte aflate astăzi în diferite faze de realizare, precum și obținerea finanțării pentru demararea unor proiecte noi în sprijinul dezvoltării infrastructurii locale, a valorificării potențialului turistic pe care îl deține și a serviciilor aferente etc.

În domeniul alimentării cu căldură nu există un sistem centralizat de alimentare cu energie termică pentru mai mulți consumatori. Încălzirea se face tradițional, cu ajutorul sobelor pe lemn și a centralelor termice individuale, pe lemne. Asigurarea combustibilului se face din surse locale. Pentru instituțiile administrative, educative și culturale se prevede utilizarea centralelor termice pe lemn sau pelet. Unele dintre acestea au fost dotate deja cu centrale termice pe lemn proprii.

De asemenea investițiile noi în turism (pensiuni, popasuri turistice etc) vor fi dotate cu centrale termice pe combustibil solid, iar cele care nu vor putea fi racordate la rețeaua de canalizare a localităților de care aparțin vor fi prevăzute cu microstații de epurare a apelor menajere.

---

⁸² Planul local de măsuri pentru reducerea poluării carstice în UAT Carașova, 2003, realizat de către un grup de specialiști sub coordonarea lui Iulian Pârvulescu

2.12. NECESITĂȚI ȘI OPTIUNI ALE POPULAȚIEI

2.12.1 Cerințe și opțiuni ale populației și punctul de vedere al autorităților

În urma analizei opțiunile exprimate de către populație și de către administrația locală în cadrul Strategiei de dezvoltare socio-economică a comunei Carașova pentru 2008 - 2013 au reieșit următoarele probleme de rezolvat, care au fost incluse și în PUG.

a). *Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii locale de transport și comunicație;*

- Modernizarea drumurilor județene DJ 582 C și DJ 581 A, pentru a facilita o valorificare superioară a potențialului turistic al zonei și o interconectare mai bună cu localitățile vecine;
- Modernizarea tuturor drumurilor comunale;
- Reabilitarea drumurilor agricole de pe teritoriul comunei, prin refacere, pietruire și realizarea lucrărilor de artă necesare și modernizarea acestora cu potențial turistic major (drumul agricol Iabalcea – Poiana Sumbrac – DJ 582 C – Comarnic);
- Reabilitare și modernizare străzilor, la nivelul tuturor localităților comunei;
- Construirea a două poduri și punți pietonale peste râul Caraș, care să faciliteze o legătură mai lesnicioasă între cele două părți ale localității Carașova;

b). *Rețele de utilitate publică*

- Extinderea sistemului de alimentare cu apă la nivelul întregii comune, inclusiv Nermed;
- Construcția rețelei de canalizare menajeră la nivelul tuturor localităților componente, în sistem centralizat;
- Construcția uneia/sau mai multe stații de epurare;
- Instalarea de microcentrale termice pe lemn/pelletz, în toate instituțiile comunei.
- Organizarea sistemului de management al gunoiului menajer, prin dotarea fiecărei gospodării cu pubele, amenajarea de platforme dotate cu containere pentru colectarea selectivă a deșeurilor, și asigurarea programului de colectare/evacuare, la nivelul întregului UAT.

c). *Infrastructura pentru educație, servicii sociale, sănătate și cultură*

- Încheierea lucrărilor de amenajare a spațiilor de învățământ, la toate nivelele, asigurarea cu spații sanitare și încălzire centralizată, iar într-o fază ulterioară, trecerea la dotarea acestora cu inventarul didactic necesar.
- Încheierea proceselor de reabilitare și dotare a Căminelor Culturale în toate localitățile comunei;
- Amenajarea unui Centru Social pentru Persoanele Vâstnice, în localitatea Carașova;
- Realizarea unui centru de informare turistică și alte măsuri pentru stimularea și dezvoltarea serviciilor turistice;
- Amenajarea și dotarea unui punct sanitar în satul Iabalcea, care să fie capabil să acorde și măsuri de prim ajutor în caz de accidente suferite de către turiști în zonă;
- Sprijinirea ansamblului folcloric – “Karasevska zora” din Carașova;
- Înființarea unui muzeu etnografic care să valorifice tradițiile etnice ale carașovenilor în localitatea Carașova;
- Realizarea unei monografii a comunei Carașova.

d). *În domeniul infrastructurii pentru agrement și petrecerea timpului liber.*

- Amenajarea unor spații publice de joacă și recreere pentru copii din satele comunei carașova;
- Reamenajarea malurilor râului Caraș sub forma unui parc cu alei pentru promenada și mobilier urban;
- Amenajarea pe lângă Căminele culturale a unor cluburi pentru tineret;
- Amenajarea unor terenuri de sport multifuncționale în localitățile comunei Carașova. În acest context amenajările sportive din satul Nermed este un bun început.
- Amenajarea unui ștrand cu bază de agrement pe lângă râul Caraș (la insulă);
- Amenajarea zonei pentru serbări câmpenești și religioase și revalorificarea unor vechi obiceiuri locale.

e). *În domeniul sprijinirii dezvoltării economice și a infrastructurii de afaceri*

- Facilități pentru investitori;
- Redarea în circuitul agricol și economic a terenurilor degradate și inundabile;
- Amenajarea unei piețe locale pentru desfacerea produselor agricole, animale și păsari, obiecte de artizanat etc;

- Înființarea unui Centru de Consultanță Locală pentru sprijinirea firmelor mici și a fermierilor locali;
- Sprijinirea înființării unor micro-ferme de creștere a animalelor, vegetale, legumicole, piscicole și de mecanizare;
- Refacerea potențialului pomicol prin înființarea unor ferme pomicole;
- Sprijinirea construirii unor capacități de procesare a produselor agricole/pomicole;
- Sprijinirea înființării unor pensiuni turistice și agroturistice rurale;
- Valorificarea turistică a tezaurului istoric, arheologic și etnografic existent în teritoriul administrativ;
- Sprijinirea unor investiții care să valorifice potențialul natural și uman din zonă, în special cel turistic.

f). În domeniul Protecției Mediului Înconjurător

- Introducerea sistemului integrat de management al deșeurilor menajere;
- Curățarea și refacerea mediului afectat de intervențiile antropice (depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere și a celor rezultate din construcții, tăierile necontrolate de pădure, suprafețe degradate în urma unor fenomene meteorologice etc.);
- Construirea unor platforme de depozitare a gunoaielor menajere și contractarea activităților de salubritate cu o firmă specializată pentru colectarea deșeurilor;
- Identificarea programelor de protecție a mediului în vederea întocmirii unor proiecte care să conducă la stoparea oricarei degradări a mediului natural și la îmbunătățirea calității lui;
- Conservarea și amenajarea spațiilor verzi în localitățile comunei;
- Împădurirea terenurilor degradate;
- Constituirea unor capacități pe raza comunei privind producția energiei verzi;

g). În domeniul creșterii capacității de implicare a Comunității și a Administrației Locale. Întărirea Coeziunii Sociale

- Creșterea capacității autorităților locale privind accesarea și administrarea fondurilor destinate dezvoltării locale; prin organizarea pregătirii personalului din administrația locală la cursuri de instruire, seminarii și dezbateri, în vederea creșterii capacității comunitare, de a crea strategii proprii de dezvoltare, de a identifica surse de finanțare, a elabora și implementa proiecte, în scopul dezvoltării locale.
- Susținerea dezvoltării societății civile în general, care prin activitățile desfășurate poate contribui la întărirea coeziunii sociale pe termen lung;
- Promovarea includerii sociale, îmbunătățirea și diversificarea serviciilor în domeniu;
- Sprijinirea comunității romilor și a grupurilor sărace în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață și a integrării lor sociale;
- Promovarea standardelor și cerințelor Uniunii Europene privind managementul administrativ și funcționarea unei administrații locale.

Vezi 3.9. DEZVOLTAREA ECHIPĂRII EDILITARE, 2.11.8 ASPECTE CRITICE PRIVIND ORGANIZAREA CIRCULAȚIEI ȘI A TRANSPORTULUI ÎN COMUN, respectiv 3.4 DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR.

2.12.2 Punctul de vedere al proiectantului privind solicitările beneficiarului

- Dezvoltarea localităților comunei se va face și în continuare, în mod natural, pe vetrele existente, cu mărimi ale intravilanului, pe direcția căilor de comunicație și organizarea mai eficientă a spațiului din intravilan.
- Reglementările urbanistice pentru aceste localități au în vedere, în primul rând, extinderea suprafeței intravilanului, cu scopul dezvoltării unitare a localităților. Aceste extinderi să se realizeze în zonele cu potențial de dezvoltare, la conturarea lor să se ținut cont de mediul natural, de cel social și economic.
- Sistemul de circulații va avea și pe viitor un rol important în amplasarea extinderii spațiilor de locuit dar și a construcțiilor cu caracter economic, turistic.
- Se impune o valorificare superioară a potențialului turistic de care dispune comuna, atât cel natural (Cheile Carașului, potențialul speologic și peisagistic etc.), cât și cel antropoc (Cetatea Turcului / Carașovei) biserici și alte obiective de cult.